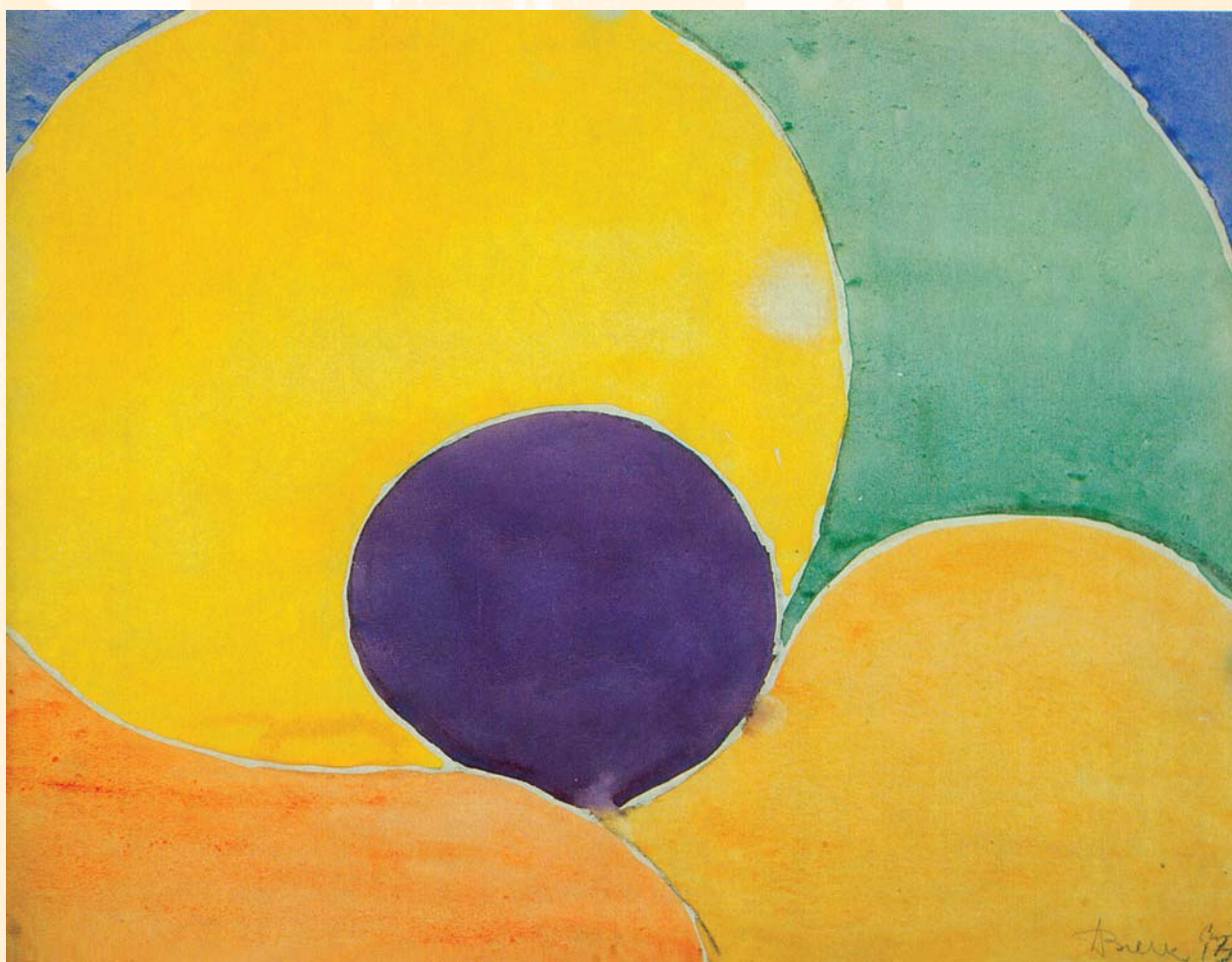


KULTURNÍ MĚSÍČNÍK ČECHŮ A SLOVÁKŮ V RAKOUSKU

# KLUB



7-9  
červenec – říjen  
2007  
27. ročník

- Slovo na úvod: **70 let od úmrtí TGM** / Jindřich Lion
- Rozhovor: **S bubeníkem, dirigentem, hudebním redaktorem a režisérem Pavlem Polanským** / Marie Brandeis
- Fejeton: **Milovníci pořádku** / Jindřich Lion
- Příloha: **Od Vltavy na břehy Douro... Osudy rodiny Ringhofferů** (pokračování) / Elisabeth Burmester

Pondělní promítání filmů české kinematografie  
v kině **Velvyslanectví ČR, Penzinger Str. 11-13, 1140 Wien**

**Informace:** Eva Zemanová – Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku, tel. 0664 514 3329

**10. 09. v 19:30**

**Raftáci** (letní teenagerovská komedie, ČR 2006, 104 min., režie: Karel Janák)

Hrají: Vojta Kotek, Jirka Mádl, Milan Šteindler, Veronika Freimanová, Pavla Tomicová, Oldřich Navrátil a další.



Film *Raftáci* je plný smíchu, napětí a trapasů z nečekaných situací. Poslední dovolená s rodiči na vodě, při které kluci zažívají akce, u kterých by rodiče vůbec být neměli. Raftáci jsou komedie pro teenagery, ale svoje si v něm najde i generace jejich rodičů, kterým se po bezstarostnosti prvních lásek už jen stýská.

Anglické titulky, změna vyhrazena.

**8. 10. v 19:30**

**Horem pádem** (ČR 2004, režie: Jan Hřebejk, scénář: Petr Jarchovský)

Mozaikovitost příběhů a postav je v Hřebejkově výpovědi odrazem vnímání českého životního prostoru. *Horem pádem* je vyprávění o současnosti, nemá klasický příběh, který vrcholí, až vyvrcholí – a okupanti, proti nimž by se mohl národ zase jakž takž sjednotit, jako by chyběli.

Anglické titulky, změna vyhrazena.

**Předběžné termíny promítání na velvyslanectví v roce 2007:** vždy druhé pondělí v měsíci, tj.: **12. 11. – 10. 12.**  
Začátek představení **vždy v 19:30, pouze v prosinci ještě v 17:00 pro děti.** Změna vyhrazena.

Dovolujeme si Vás co nejsrdečněji pozvat na  
**Vzpomínkový večer u příležitosti  
70. výročí úmrtí Tomáše Garrigua Masaryka  
14. 9. 2007 v 19:00 hod.**

Herečka Renata Olárová, houslistka prof. Jelena Špitková, dirigent prof. Ivan Pařík a zpěvačka Mag. Regina Rentová provedou díla skladatelů Antonína Dvořáka, Vítězslava Nováka, Bedřicha Smetany, Mikoláše Schneidera a Eugena Suchoně. Renata Olárová přečte vybrané pasáže z přednášky historika prof. Jaroslava Opaty *TGM*.

Mramorový sál Velvyslanectví ČR  
Penzinger Str. 11-13, 1140 Wien

Srdečně Vás zveme  
na druhý literární pořad v rámci Evropského dne jazyků

**Současná česká a slovenská literatura  
26. 9. 2007 v 19:00 hod.**

Autoři a autorky: Michal Horecký, Peter Krištúfek, Svetlana Zuchová, Lenka Juráčková, Stanislav Beran, Martin Reiner, František Listopad, Inka Machulková, Jiří Rulf.  
Čtení v českém a slovenském jazyce, diskuse.

Restaurace Böhmerwald – rodina Stuchlíkova, Argentinierstr. 66 / Wiedner Gürtel 20, 1040 Wien



Vážení čtenáři,

opravdu tedy nevím, jak Vám mám vysvětlit, že i přes Vaši velkolepou podporu jsme dostali na rok 2007 od Spolkového kancléřství ještě menší dotaci na náš časopis Kulturní klub než v minulém roce, i když se konečná suma dotací pro českou menšinu nezkrátila. Máme sice nejvíce čtenářů a pracujeme bez placených sil, a to bude asi naše chyba; a také si myslím, že asi někdo, kdo návrh výšky dotace vypracoval, neměl počítat. Utěšujeme se pouze tím, že jsme takto vlastně podpořili českou školu, která nemá nikdy peněz nazbyt. Vám se ovšem omlouváme za zkracování, eventuálně dvojčísla a černobílou obálku. A proto hřejte duši tím, že víte, koho podporujete, a že se peníze neztratily. Na podporu kulturních pořadů či homepage jsme ze Spolkového kancléřství neobdrželi nic.

I přesto Vás srdečně zveme na Vzpomínkový večer u příležitosti 70. výročí úmrtí T. G. Masaryka (14. září na ZÚ), čtení ze současné české a slovenské literatury (26. září v restauraci Böhmerwald – rodina Stuchlíkova), 10. září na film Raftáci a 8. října na film Horem pádem, vždy v 19:30 do kinosálu českého velvyslanectví.

V příštím čísle časopisu zakončíme ságu rodiny Ringhofferovy, vrátíme se k ohlasům zlínské konference „Rok 1968 v evropském kontextu“ a konference českých organizací na Slovensku, která se konala v českém Senátu, představíme vám v rámci prezentace Slovenského inštitútu ve Vídni nádherné dřevěné kostely na Slovensku a mnoho dalšího.

Přeji Vám příjemné chvíle nad stránkami Klubu.

ing. **Helena Baslerová**  
(šéfredaktorka Klubu)

## Obsah

Klub připravuje .....	2
Editorial, obsah .....	3
Církevní kalendář: září 2007 .....	4
Slovo na úvod: 70 let od úmrtí TGM .....	5
Rozhovor .....	6
Kultura .....	8
Fejeton .....	11
Události .....	12
Zajímavosti .....	15
Ekonomika .....	22
Správy zo Slovenska .....	29
Sokol & sport .....	33
Úvahy & dopisy .....	38
Z české a slovenské Vídně a okolí .....	45
Oznámení .....	55
Informace & inzerce .....	57
Kalendář: září – listopad 2007. ....	62
Impressum .....	64
Příloha: Od Vltavy na břehy Douro... (pokračování) .....	I-IV

Na přední straně obálky: **Alois Bílek, Radost těžce nad smutkem vítězí**, 1914, tužka, akvarel, papír, 26 × 33,5 cm

**Alois Bílek** (15. 6. 1887 Skoupé u Petrovic [Sedlčany] – 8. 1. 1961 Praha)

Z celé jeho tvorby dosáhlo výrazného ocenění krátké období let 1913-1914, kdy žil v Paříži. Kromě olejových obrazů tehdy vytvořil obsáhlý soubor kreseb, vyznačujících se několika názorovými polohami. Jeho tvorba, i když své abstraktní kompozice Bílek od počátku čtyřicátých let občas vystavoval, neovlivnila vývoj české abstrakce. Po válce přešel Bílek, který byl žákem Preislera, na pozice novoklasicismu a figurální malby.

### Upozornění:

Články podepsané autory nebo opatřené značkou nemusí být vždy shodné s názorem redakce. Redakce neodpovídá za obsah čtenářských dopisů. Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakce si vyhrazuje právo krátit a upravovat zaslané články po stránce gramatické i stylistické.

**Tschechische  
Gemeinde in der  
Erzdiözese Wien**



**Česká  
duchovní služba  
oblast Vídeň**

Poštovní adresa: 1030 Wien, Hagenmüllergasse 31  
Tel.: +43 (0664) 406 55 41  
www.sweb.cz/farnost.viden

Fax: +43 (01) 711 84 112  
www.rozhledy.at

### **POŘAD PRAVIDELNÝCH BOHOSLUŽEB:**

**CHRÁM Panny Marie na Nábřeží, Salvatorgasse 12, Wien 1:**

mše svatá každou neděli a svátek v **08:30** hodin.

**KOSTEL Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, Wien 3:**

mše svatá každou neděli a svátek v **10:00** hodin.

**KOSTEL Don Bosco, Hagenmüllergasse 31, Wien 3, SALESIANUM:**

mládežnická mše svatá druhou neděli v měsíci v **11:00** hodin.

**KAPLE Panny Marie Pomocnice, St.-Veit-Gasse 25, Wien 13:**

mše svatá třetí sobotu v měsíci v **18:00** hodin.

### **KALENDÁŘ AKCÍ**

**NÁVŠTĚVA PAPEŽE BENEDIKTA XVI. V RAKOUSKU, 07.-09. 09. 2007**

**Pá 07. 09.** ve 12:45 hodin pozdraví a modlí se papež BENEDIKT XVI. s věřícími z cizojazyčných farností v chorvatském kostele „Am Hof“, Vídeň 1. **Srdečně vás všechny zveme na toto jedinečné setkání.**

**Ne 30. 09.** v 10:15 hodin MŠE NÁRODŮ ve vídeňské katedrále sv. Štěpána. Hlavním celebrantem je vídeňský biskupský vikář Präl. Karl Rühringer. Koncelebrují kněží z cizojazyčných farností.

### **ERSTKOMMUNION in der Tschechischen Gemeinde der Erzdiözese Wien**

Jedes *Kind ab der 2. Klasse Volksschule*, das am röm.-kath. Religionsunterricht teilnimmt und getauft ist, ist herzlich eingeladen, bei uns die heilige Erstkommunion (in der 3. Klasse VS) zu empfangen. Jeder Katholik/in gehört in ihre *Wohnpfarre*. Wenn wir ihre *Personalpfarre* (= Katholische Tschechische Gemeinde in Wien) sind, freuen wir uns, wenn Ihr Kind an der Vorbereitung bei uns teilnimmt. Sind wir *nicht Ihre Pfarre*, Sie wünschen aber, dass Ihr Kind die Erstkommunion bei uns erlebt, heißen wir Sie gerne bei uns willkommen. Dazu benötigen wir aber das *Einverständnis Ihrer Wohnpfarre* (schriftlich). Sind wir Ihre Personalpfarre, Sie wünschen aber, dass Ihr Kind an der Vorbereitung in einer *anderen Pfarre* teilnimmt, geben Sie uns das bitte bekannt.

Das Fest der Erstkommunion Ihres Kindes ist nicht nur ein Anliegen unserer katholischen Gemeinde, es soll auch ein Fest für Ihr Kinder und Ihre Familie werden. Die Vorbereitung kann aber nicht von unserer Pfarre allein getragen werden. Daher zählen wir auf Ihre Zusammenarbeit mit uns.

**Religionslehrerin:** Dipl. Päd. Miriam Carmignato

**Pastoralassistentin:** Frau Paula Carmignato, SMDB

**Gemeinde- und Liturgieleiter:** P. Dr. Jan Horák, SDB

### **INFORMACE**

Fotografie z prvního svatého přijímání v českém kostele na Rennwegu v sobotu 9. června 2007 najdete na internetu: <http://duchovni-sluzba.magix.net/>, když kliknete na PRIJIMANI 2007

Vážení a milí přátelé,

letní zážitková rekreace pro děti a mládež, kterou pořádala „Kath. Mission für Tschechen“ na Semmeringu u Vídně, skončila. Denní programy 1. a 2. turnusu a fotoalbum najdete na internetu:

<http://www.rozhledy.at/Tabor2007/index.html>

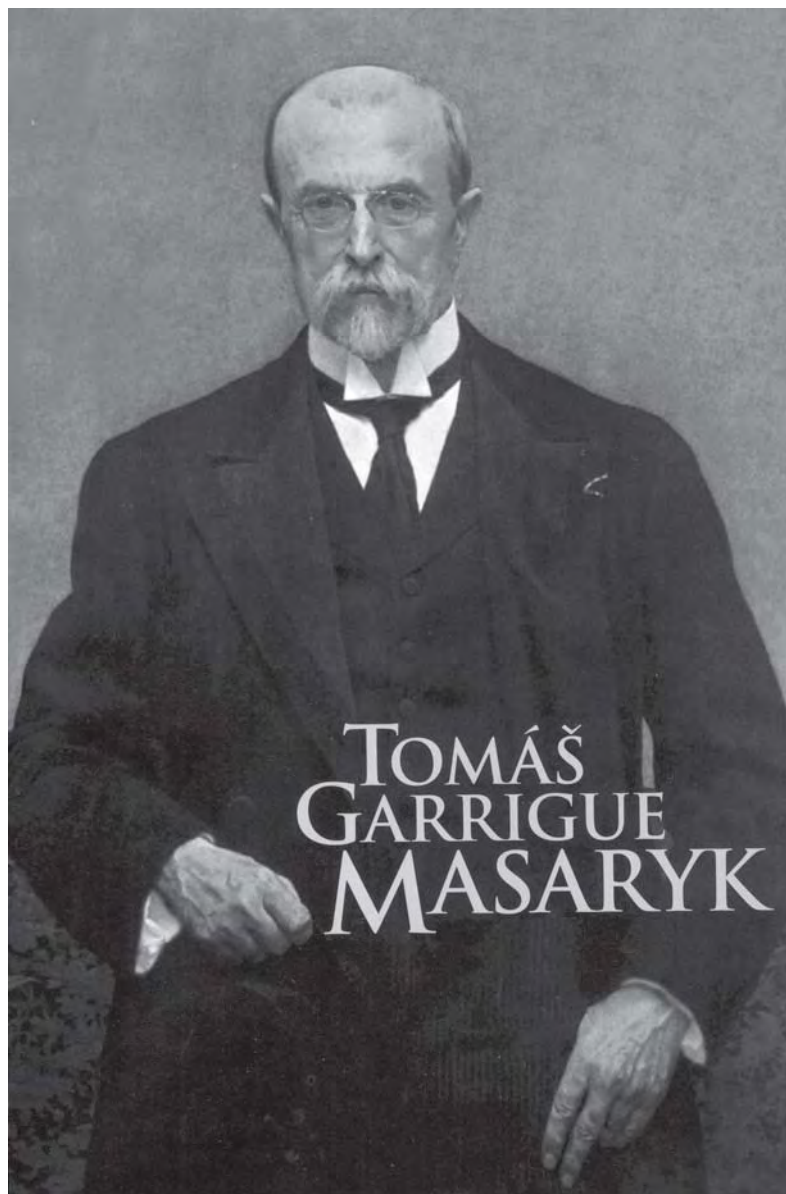
První letní tábor pro děti a mládež z Vídně se konal v údolí CASIES v roce 1967.

Je tomu letos 40 let!

To je důvod ke vzpomínání a děkování...

Naše prezentace k letošnímu jubileu je v MS PowerPoint.

P. Dr. Jan Horák, SDB



## 70 let od úmrtí TGM

Tento měsíc, přesněji 14. září, si už posedmdesáté připomínáme výročí úmrtí zakladatele novodobého československého státu, Tomáše Garrigua Masaryka. Je to jistě zajímavý a nevědní jev: jeho krajané a někdejší spoluobčané, kteří znají jméno Masaryk už pouze z vyprávění či z literatury, se vracejí po tolika desetiletích každoročně vzpomínkovými oslavami k osobnosti člověka, který spolu s Husem a Komenským proslavil svůj národ na celém světě. Činí tak nejen doma, ale i v blízké a daleké cizině, kam je zanesly různé vystěhovalcké vlny. Slavné, zasloužilé a vzdělané osobnosti má jistě ve svém středu každý národ, ale aby byla výročí jejich narození či úmrtí připomínána všude tam, kde žijí jeho někdejší krajané – a co je zvláštností, dokonce jejich potomci – je jistě naprosté unikum. Svědčí to o hluboce zakořeněné úctě k člověku, jehož popularita nebyla nikomu vnucována a spočívá v uznání jeho činů.

Nebylo tomu tak vždycky. Za svého života měl Masaryk na extrémní politické pravici i levi mnoho nepřátel, kteří mu zazlívali jeho charakterní a nebojácný postoj, jeho osobní statečnost a neúplatnost v boji za své zásady. Masaryk bojoval neohroženě za své přesvědčení, jak dokázal mnohokrát při hájení svých stanovisek v boji za pravdu a proti nejrůznějším křivdám a pověrám své doby: proti rukopisným falzifikátům, proti vymyšleným argumentům antisemitů, proti mladistvému radikalismu tzv. Omladiny. Byl za to vykřičen členy vlastního národa, poplíván vysokoškolskými studenty při svých univerzitních přednáškách, napadán a nenáviděn svými politickými odpůrci. Ale to vše ho nemohlo předělat na oportunistu, jak to dnes tak často vidíme u mnohých současných politiků. Nakonec svou pravdymilovností, pří-

močarostí a silou své argumentace zvítězil: stal se a zůstal i po smrti uznávaným a milovaným vůdcem svého lidu.

Místo k legendárním blanickým rytířům se lidé vždy a při každém ohrožení obraceli a vraceli k Masarykovi. Jen si vzpomeňte na tzv. „masaryčky“, známé kšiltové pokrývky hlavy, které nosil při svých vyjíždkách na koni a které se náhle vyrojily v nejhroších dobách nacistického útlaku masově mezi (i komunistickým) dělnictvem, vzpomeňme si na manifestáční jízdu mládeže k jeho lánskému hrobu v době pražského jara jako na první známku hromadného odporu proti komunistickému útlaku, a tak to bylo vždy, když bylo zle. Tehdy se k němu vraceli i jeho osobní nepřátelé, když už nevěděli na koho se obrátit o – i když jen pomyslnou – pomoc.

Masaryk byl idealista a přitom současně realista. Chápal a varoval, že člověk zbavený své individuality a svobody se stane obětí kolektivní disciplíny, která ho zavede do nesvobody. Jeho díla o české, sociální a náboženské otázce byla stěžejním programem jeho životního snažení. Obracel se proti nesmyslnému tvrzení mnoha lidí, že politika je špinavost a svinstvo. Zastával názor, že záleží na tom, kdo a jak se k ní staví a jak ji provádějí vedoucí činitelé národů.

Odmítal každé radikální násilí. Když vypukla v roce 1917 v Rusku revoluce, stavěl se k ní Masaryk kriticky. Prohlásil, že Leninem vychvalovaná diktatura proletariátu je vlastně diktaturou vůdců nad proletariátem. Proto ho komunisté zařadili mezi „lokaje kapitalismu“, jeho spisy byly potlačovány a pomníky káceny. Ale mezi prvními činy občanů po sametové revoluci bylo znovupojmenování náměstí, škol a ulic jeho jménem a znovupostavení pomníků, které byly v době komunistické diktatury odstraněny, ale které občané poschovávali.

Masarykovy humanistické a demokratické myšlenky zůstaly po celých 70 let od jeho smrti v paměti lidí jako inspirace, která jim pomáhala překonávat zlé doby. Zůstal mezi nimi dále žít jako velký Evropan a světoobčan, který jako jeden z prvních předjímal už před mnoha desetiletími současné evropské a světové integrační procesy. A zůstane jistě i pro budoucnost osobním příkladem slušného a prozíravého státníka, který se zapsal veškerou svou životní činností hluboko do srdcí velké většiny příslušníků svého národa.

*Jindřich Lion*

## Můj celoživotní zájem byla muzika,

prozradil na sebe při rozhovoru pan Pavel (Paul) Polansky, osobnost rakouského i československého světa zábavní hudby. Jako redaktor hudebního vysílání „udělal“ pan Polansky v rakouském rozhlasu s pořadem *Musik zum Träumen* relaci s velkým „R“. Vděční posluchači na něho dodnes vzpomínají nejen v Rakousku, ale i v Čechách, na Moravě, na Slovensku, všude tam, kam za totality pronikly rozhlasové vlny. I naše povídání jakoby nabylo charakteru náлады „zum Träumen“, neboť příjemný hlas pana Polanského se tak pěkně poslouchal u dobré kávy, kterou připravila jeho paní, a ve společnosti tygrovité kočičky a zpívajícího ptáčka, kteří umocnili pocit klidu a míru v duši.

*Letos v červnu jste byl opět hostem vzpomínkové akce v Mikulově na Moravě k počtě mikulovského rodáka, vynikajícího českého saxofonisty, klarinetisty, skladatele Karla Krautgartnera. Nebyl jste však pouhým účastníkem, v Mikulově se Vám dostalo ocenění – slavnostní vsazení dlaždice s hvězdičkou a jménem podle hollywoodského vzoru. Tato pocta je udělována lidem, kteří mají co do činění s jazzovým nebem a potažmo i Karlem Krautgartnerem.*

**Paul Polansky:** Že mám co říct do jazzového nebe, je správné. Původním povoláním jsem hudebník-muzikant.

*Na jaké nástroje hrajete?*

**Paul Polansky:** Studoval jsem trubku na konzervatoři v Bratislavě u Adolfa Scherbauma, ale mým nástrojem jsou bicí. Scherbaum byl brněnský Němec, za války byl sólovým trumpetistou berlínské filharmonie. Po válce repatrioval, se ženou a dítětem šel do Prahy, potom do Brna, nakonec zakotvil v Bratislavě, kde se zakládala Slovenská filharmonie. Současně působil také jako profesor na konzervatoři. Já jsem vlastně, pominu-li školní orchestr, ani vlastně na trubku aktivně nehrál. Měl jsem totiž problémy se zuby. Takže mně nakonec zbyly ty bicí nástroje, ačkoliv jsem byl na ně tak trochu samouk. Ale mezi muzikanty se říkalo, že jsem právě na této parketě velký talent. Zřejmě to byla pravda, protože když se v Praze vytvořila jazzová skupina SHQ (SH-Quintet), zavolali si mě, abych s nimi hrál. V Bratislavě jsem měl svůj vlastní orchestr – Taneční orchestr bratislavského rozhlasu. Ale pouze do roku 1958, kdy začaly politické problémy. Najednou jsem byl napadán jako obdivovatel západní kultury. Kromě orchestru jsem působil i v rozhlasu jako redaktor hudebního vysílání. Zažil jsem zde dvě rozdílné situace. Na přelomu roku 1955/56 jsem byl vyhodnocen jako nej-

lepší redaktor, po Novém roce mě v únoru označili za hrobaře slovenské taneční hudby. Z rozhlasu jsem odešel, dal jsem výpověď, nechal jsem stát také orchestr, přes půl druhého roku jsem byl bez zaměstnání. Peníze jsem ale vydělával, hrál jsem „načerno“.

*Víte, kdo Vás navrhl na letošní ocenění v Mikulově?*

**Paul Polansky:** Ano, Max Wittmann, šéf hudebního oddělení brněnského rozhlasu. Ten mě vlastně před sedmi lety požádal o pomoc, neboť hledal informace o Karlu Krautgartnerovi. Zrodila se totiž myšlenka odhalit na Krautgartnerově rodném domě jeho bustu a uspořádat jazzový koncert. Wittmann věděl o době působení Karla Krautgartnera v Československu více než já, ale co bylo s Krautgartnerem zde, v Rakousku, o tom nevěděl nikdo nic. A protože se naopak vědělo, že jsem s ním právě zde spolupracoval, obrátili se na mě. Brněnský rozhlas se mnou natočil velké interview, poskytl jsem jim několik nahrávek, které neměli, a tak vzniklo pěkné přátelství mezi mnou a Maxem Wittmannem a brněnským rozhlasem.

*Kdy jste poprvé Vy „narazil“ na Karla Krautgartnera?*

**Paul Polansky:** Karel byl můj starý kamarád. Pamatuji si ho, když začínal v Brně, v Pasáži, pak ve Vltavě v Praze. Sledoval jsem celý jeho muzikantský život. Pak jsme spolu také hrávali, často mě zval.

*Kde Krautgartner po své emigraci v roce 1968 do Rakouska začínal?*

**Paul Polansky:** Víte, v Československu se o něm po emigraci mluvily nepěkné věci, ale zde v Rakousku byl Krautgartner *persona grata*. Naše první setkání bylo zvláštní. Jednoho dne jsem šel ze své kanceláře v rakouském rozhlasu do foyer a uviděl jsem tam stát chlapa v klobouku. Zdálo se



mi z dálky, že by to mohl být Krautgartner. Čím více jsem se blížil, byl jsem si jistější. Karel stál zády ke mně a docela se ulekl, když za sebou uslyšel větu „Ahoj, Karle!“ Otočil se a překvapení nebralo konce. Krautgartner se stal ve Vídni šéfem rozhlasového tanečního orchestru, já jsem byl jeho stálým hudebním režisérem. Navíc jsme pak shodou okolností bydleli ve stejném domě.

*Karel Krautgartner byl ale také v Německu.*

**Paul Polansky:** Ano, musel krátce odejít do Německa, neboť měl německé státní občanství, což vyžadovalo trvalý pobyt v Německu. Přestěhoval se do Kolína (Köln), začal tam studovat na vysoké škole, potom se stal profesorem na Akademii. Ale dále jezdil pracovat do Vídně.

*Odkud pocházíte?*

**Paul Polansky:** Narodil jsem se v Ostravě. Jsme taková rodinná „míchánina“. Můj otec byl Slovák z Trenčína, matka byla sedmihradská Němka z Rumunska. Po první světové válce se otec stal ředitelem velké továrny na lihoviny v Přívozu v Ostravě, kde jsem se narodil. Moc jsem z ní neměl, neboť z Ostravy odešel otec na Slovensko, nejdříve do Trenčína, potom do Banské Bystrice. Tam jsem začal chodit do školy, ale v roce 1932 začal otec šéfovat v Bratislavě, opět v nějakém likérovém svazu. V Bratislavě jsem dokončil základní školu, vystudoval gymnázium a konzervatoř. Svoje rodné město – Ostravu – jsem poznal až v roce 1970.

*Jak jste se dostal po své emigraci do hudební redakce rakouského rozhlasu?*

**Paul Polansky:** Pomohlo mi, že jsem dlouhá léta pracoval v rozhlasu v Bratislavě. Rozhlas mi už učaroval v době studia na gymnáziu. Tehdy mě jako bubeníka do tanečního orchestru doporučil jistý pan Štěpánek, který mě znal z dechovky Sokola. Když byla dopoledně v rozhlasu zkouška, zkrátka jsem nechal stát matiku či fyziku a vytratil jsem se ze školy. Poslouchal jsem nejen BBC, ale také Österreichisches Rundfunk, který měl největší fonotéku v Evropě. Dokonce i BBC sem chodila často hledat. V době, kdy jsem jako dospělý pak pracoval v bratislavském rozhlasu, měl jsem nejen teoretický, ale i praktický přehled o rakouských koležích. Řada z nich se dostala v šedesátých letech do Bratislavy, znali mé vysílání. Za Dubčeka jsem dokonce vycestoval na pozvání do Vídně, totiž byl jsem pozván jako člen poroty jazzového festivalu. Jako členu poroty se mi podařilo dostat do soutěže pražské Junior Trio Hammer. Po soutěži jsem se uvedl i v jednom klubu – vyprovokovali mě, abych zahrál. Takže když jsme 28. 8. 1969 opustili Bratislavu, měl jsem na rakouské celnici vzkaz, abych přijel do Vídně a zavolał Musikhhaus Bauer na Mariahilferstrasse. Tam mě velmi vřele přivítali. Když se mě můj známý Johann Fritz, ten, který mě pozval tehdy do poroty jazzového festivalu, ptal, co hodlám dělat, odpověděl jsem mu, že jsem se nechal zaregistrovat do Kanady a Austrálie. Fritz byl udiven, proč to dělám. Řekl jsem mu, že o mě zde nikdo nestojí, s čímž on nesouhlasil a řekl mi, abych si to rozmyslel a zůstal v Rakousku. Druhý den mi zavolał, abych se v 10:00 hlásil u generálního intendanta rozhlasu. Byl to pan Bachler, ten mě vyslechl, řekl, že zná mé jméno a poslal mě o poschodí níže do Ö3. Tam jsem řekl, že chci dělat všechno, co mi řeknou, samozřejmě do muziky. Poslán jsem byl opět do jiného oddělení, kde jsem se dozvěděl, že nikdo nemá zájem dělat noční relaci ve 23 hodiny *Musik zum Träumen*. Tento pořad jsem poslouchával ještě v Bratislavě. Takže jsem nakonec „dostal“ nejen tento pořad, ale i další dvě relace, také svoji kóji. Bylo to 3.-4. září a 1. října jsem měl svoje první vysílání. Na to nezapomenu, dokud budu živ. Tehdy jsem si řekl, že po mé relaci tre-

fil v Bratislavě nejméně deset lidí šlak. V roce 1971 jsem se potom stal hudebním šéfem Ö3.

*Co musí adept na místo hudebního redaktora umět a co musí předvést?*

**Paul Polansky:** Především musí chtít být hudebním redaktorem. Musí mít přehled. Dobrý žurnalista je takový, který chce lidem sdělit to, co oni nevědí, anebo to nemohou vědět, protože k tomu nemají přístup. Můj celoživotní zájem byla muzika. Věděl jsem o amerických muzikantech, měl jsem plnou hlavu vědomostí kolem zábavní muziky všeho druhu až k jazzu. Chtěl jsem jako hudební redaktor vždy posluchačům zprostředkovat to, k čemu se běžně nemohou dostat. To, co se dnes děje v rádiu, když se hraje muzika, je zločin. Když budete autem projíždět Evropu a budete mačkat na kterýkoliv knoflík autorádia, budete slyšet buď stejnou hudbu, anebo hudbu stejného typu. Rozhlas nebere ohled na to, zda-li jsou lidé spokojeni. Na pomoc přišla sice technika, ti, co nechtějí poslouchat Ö3, mají v autě CD nebo kazetu. Ale takovou muziku může hrát každý kolotočář. Dnes po sedmácti letech, co jsem šel do penze, jsem konfrontován s výpověďmi „mých“ posluchačů – Pane Polansky, kde jsou ty časy, kdy jsme poslouchali Vaši relačku.

*Po Vás pořad Musik zum Träumen nikdo nepřebral?*

**Paul Polansky:** Ne, protože jim chyběl repertoár. Já ho měl obrovský.

*Zařazoval jste do svého pořadu také něco z klasické hudby?*

**Paul Polansky:** Ano, trošku v úpravách – Chopina, Mozarta –, vyhnul jsem se však vždy paskvilům.

*Dával jste v pořadu prostor pro uvedení také českých a slovenských interpretů?*

**Paul Polansky:** Pokud byli zajímaví, ano. Šel jsem dokonce tak daleko, že jsem vedení rakouského rozhlasu navrhl nový typ pořadu – *Musik ohne Grenzen*. Nadšení bylo veliké, hned jsem napsal do všech rozhlasových redakcí zemí východního bloku. Odpovědi přišly pozdě, anebo mi Slovinci napsali, co mám hrát a kolik za co mám zaplatit. Ačkoliv jsem všem jasně napsal, jaký typ hudby potřebuji, dostal jsem např. z Bukurešti cikán-

skou muziku. Dobrou, ale co s tím. Prostě oni chtěli mít vliv na to, co já budu ve svém pořadu hrát. A tak bylo rychle po dobrém nápadu.

*Věnoval jste nějaký ucelený pořad jenom Karlu Krautgartnerovi?*

**Paul Polansky:** Samozřejmě.

*Skladatel Pavel Blatný napsal pro Orchestr Karla Krautgartnera dvě skladby tak zvaného třetí proudy. Skladatel ocenil Krautgartnerovo improvizátorské umění zejména ve skladbě Modely, jež je založena na dialogu orchestru a sólisty. Uváděl tyto skladby Krautgartner i v Rakousku?*

**Paul Polansky:** Ne.

*Prosadil se tento rys – vzájemné ovlivňování jazzu a klasické hudby – i ve Vaší relaci?*

**Paul Polansky:** Měli jsme jazzové relace, které jsme museli dělat s ohledem na posluchače. Hrát proti publiku nemá význam. Nevím, jestli by posluchači pochopili Blatného.

*Když přišel Karel Krautgartner do Vídně, byla prý úroveň jazzové hudby, jazzových orchestrů nižší než v Československu. Je to pravda?*

**Paul Polansky:** Máte absolutní pravdu. Vídeň měla dva tři orchestry, které ne vznikly najednou, ale postupně. Oproti československým orchestrům měly však jednu výhodu. Když jim totiž chyběl nějaký hráč, jednoduše ho našli v jiné zemi. V Československu to nebylo možné. Počtem orchestrů byla ČSR už po válce na kontinentě absolutní jednička. Např. Habart hrál v roce 1946 čtyři trombony a čtyři trubky, to nehrál ani Glenn Miller. Vedle Habarta měli své orchestry Bezubka, Krautgartner, Knirsch, Brom, Vlach.

*Znáte současné české, slovenské jazzmany?*

**Paul Polansky:** Ty úplně mladé, tedy současné, ne, anebo jen málo.

*Upřednostňujete nějaký typ jazzu?*

**Paul Polansky:** Tonální. Ten vyvolává v publiku radost. Atonální naopak neklid.

*Vyjížděl jste za obstaráváním materiálu?*

**Paul Polansky:** Sledoval jsem časopisy, relace a pokud bylo něco zajímavého, vyjížděl jsem buď soukromě,

anebo služebně do USA, Anglie. Čile jsem také korespondoval a přehrával ze zapůjčených desek z celého světa. Jen tak se mi podařilo nashromáždit dva tisíce desek.

*Předpokládám, že máte rád také klasickou hudbu. Jakému slohovému údobí či kterému skladateli dáváte přednost?*

**Paul Polansky:** Jako mladý jsem nemohl nic dělat s Mahlerem nebo s Vídeňskou školou. Dnes Mahlera miluji, přednost dávám romantismu, kompletně všem skladatelům. Z české hudby obdivuji Dvořáka a vlastně celou českou klasiku – např. Nováka. A Janáček, no to je fantastický. Víte, že pro každého jazzového hráče je Janáčkova hudba zážitek?

*Je víc než patrné, že jste oním šťastlivcem, pro kterého je jeho povolání*

*současně koníčkem či naopak. Máte přece jen i nějaký jiný koníček než muziku?*

**Paul Polansky:** Muzika je opravdu na prvním místě. Rád jezdím autem, přitom pěkně relaxuji. Jako mladý jsem dovedl auto i opravit.

*Máte děti? Mluví slovensky?*

**Paul Polansky:** Mám tři syny. Z prvního manželství jednoho syna, je lékařem v Německu. Druhý syn Péta a třetí Juraj chodili ve Vídni do české školy, takže se naučili také česky. Péta vystudoval kytaru, nejdříve dlouhá léta učil, nyní působí v marketingu v Konzerthausu ve Vídni. Juraj je bubeník. Jsme mnohojazyčná rodina. Doma se mluvilo slovensky, manželka na děti v Bratislavě mluvila německy. Já mám navíc i češtinu, kterou jsem se naučil jako chlapec v Sokole a potom za svého působení v Praze a v české společ-

nosti na Slovensku. Máme už i vnuky, celkem šest. Slovensky mluví pouze Jakub (11 let), syn Péti, protože jeho maminka je Slovenka. Jakub ale mluví i docela dobře česky, což se naučil u rodiny v Praze.

*Nějak se mi nechce věřit, že byste v momentě odchodu do penze jenom odpočíval.*

**Paul Polansky:** To skutečně ne. Od roku 1990 jsem třináct let jezdil do Bratislavy, kde jsem každou středu měl od 21:00 do 22:00 relaci *Radio twist*. Reakce byla úžasná. Vždycky jsem svému šéfovi říkal, že mě špatně platí, ale že to vynahradí dopisy, které dostávám od posluchačů.

*Děkuji Vám za rozhovor.*

**Rozmlouvala dr. M. Brandeis**

## Václav Hollar v Plzni

V Západočeském muzeu v Plzni se návštěvníkům představuje v současné době unikátní výstava českého kreslíře a barokního rytce Václava Hollara (1607-1677), která byla



**VÁCLAV HOLLAR**

uspořádána ke 400. výročí jeho narození. Sbíрка obsahuje 65 děl umělce, jehož výtvarná činnost se odbyvala především v cizině. Přesto se Václav Hollar považoval především za Čecha, což zdůrazňoval svými signaturami Wenceslaus Hollar Bohemus.

Expozice bude otevřena do 21. října 2007.

(MK)

## Adolf Born v Kroměříži

V Arcibiskupském zámku v Kroměříži probíhá v současné době výstava prací kreslíře, grafika a ilustrátora Adolfa Borna. Expozice nabízí návštěvníkům asi 50 grafik a její součástí je i prezentace Bornových filmů na videu. Jak uvedla kastelánka Arcibiskupského zámku a zahrad v Kroměříži Zdena Dokoupilová, jedná se o výběr z díla a návštěvníci tak mohou vidět například obrazy Františka Josefa I., Rembrandta, Tyrolských Alp, Jana Amose Komenského nebo nejrůznější ilustrace.

Tuto výstavu mohou zájemci navštívit do 31. října 2007. Současně jsou také od poloviny července Bornova díla k vidění v galerii v Holešově.

(MK)

## Český svět očima českého exulanta

Galerie hlavního města Prahy představuje dílo fotografa a vydavatele české exilové literatury Bohumila Krčila. Dílo předčasně zesnulého Krčila (1952-1992) je v Čechách stále velmi málo známé. Současná výstava v domě U Zlatého prstenu vznikla ve spolupráci s Archivem českého exilového umění Jaroslava a Míly Kynčlových v USA. U příležitosti výstavy vychází také v nakladatelství Torst první monografická publikace tohoto autora. Dílo Bohumila Krčila se pohybuje na pomezí dokumentu a portrétu. Soustřeďuje se do několika cyklů těsně propojených s životními osudy svého autora (podobně jako v případě jeho slavnějších kolegů a přátel Jana Koudelky a Antonína Kratochvíla).

Bohumil Krčil opustil v roce 1969 Československo a získal politický azyl ve Švédsku. Sedmdesátá léta věnoval kromě studia hlavně cestám po Evropě a Asii. Právě z období mezi lety 1972 a 1978 pocházejí jeho nejznámější cykly fotografií z Indie, Pákistánu a Afghánistánu. V roce 1980 se Bohumil Krčil natrvalo usadil v New Yorku a z Manhattanu také pochází jeho nejvýznamnější, ale nedokončený cyklus fotografií.

(MK)



## Výstava českých loutek

V oblastní galerii v Liberci uspořádal festival Mateřinka spolu s brněnským Moravským zemským muzeem ojedinělou výstavu českých loutek. Expozice měla název *Okno do českého loutkářství* a mapovala vývoj českého loutkářství od kočovného divadla po současnost. Expozice představila různé trendy českého loutkového divadla – například divadlo kočovných marionetářů, rodinné loutkové divadlo, spolkové loutkářství se svébytným projevem umělců české moderny a tvorbu současných loutkových scén. Výstava byla otevřena do konce léta a poté se přestěhovala na mezinárodní festival do španělské Tolosy.

(MK)

## Čeští finalisté ve Vídni

Odborná porota nominovala pět českých designérů, kteří postoupili do mezinárodního kola šestého ročníku výtvarné soutěže Henkel Art.Award, která byla v letošním roce zaměřena na průmyslový design. Z 18 přihlášených designérů vybrala porota k postupu do mezinárodního finále práce Tomáše Hovorky (1982), Štěpána Rouse (1976), Lucie Koldové (1983), Jiřího Hnilici (1984) a Martina Nečase (1984). Porota, ve které zasedli například Bořek Šípek nebo Jiří Pelcl, ocenila především osobitost a zajímavý přístup mladé generace k tématu soutěže. Vybraná soutěžní díla byla poslána k posouzení mezinárodní porotě soutěže Art.Award do Vídně, která vybírá finalisty a vítěze všech zúčastněných z 28 zemí střední a východní Evropy. Na začátku listopadu se bude ve Vídni konat vyhlášení vítěze ceny, který obdrží odměnu 7 000 € a právo uspořádat výstavu ve své vlasti. Díla pěti evropských finalistů budou pak měsíc k vidění na společné výstavě ve Vídni. (MK)

## Spiklenci

Knihovna Václava Havla připravila projekt, který sérií komponovaných večerů postupně představí vybrané části jeho díla od konce padesátých let. Cyklus otevře 26. září scénické čtení hry *Spiklenci*. V režii Tomáše Töpfera vystoupí Dagmar Havlová, Marek Vašut, Jiří Lábus, Eliška Balzerová.

S ideou založit Knihovnu Václava Havla, která je inspirována americkými prezidentskými knihovnami, přišla Dagmar Havlová již před několika lety. K realizaci však

mohlo dojít až v roce 2004, kdy Havlová spolu s Karlem Schwarzenbergem a Miloslavem Petruskem založila obecně prospěšnou společnost, jejímž hlavním cílem je shromáždit, archivovat, spravovat a zpřístupnit veřejnosti informace o životě a díle Václava Havla.

Zároveň bude koncem září instalována stálá expozice, která se v současné době koncipuje. Půjde o retrospektivní dokumentování života a díla Václava Havla. Expozice bude umístěna v Hergetově cihelně na Malé Straně. Bližší scénář zatím není k dispozici.

## Slavnosti Emy Destinnové

Koncem léta vždy připomínají slavnou pěvkyni Emu Destinnovou Hudební slavnosti v Českých Budějovicích, které v letošním roce oslavily 18. výročí. Celkem bylo na programu 12 koncertů v Budějovicích a v Třeboni. Zahrál zde mimo jiné pražský Symfonický orchestr FOK vedený Ondřejem Kukalem i Filharmonie Brno s dirigentem Leošem Svárovským. Celkový program obohatil klavírním koncertem Paul Kaspar, který patří mezi skvělé evropské pianisty a rovněž k zajímavým vystoupením patřila i hra na historický židovský nástroj zvaný šofar – vyrobený ze zvířecího rohu, kterou publiku předvedl Petr Dostál-Berg. Vyvrcholením festivalu byl galakonzert v Domě kultury Metropol, na němž se představili sopranistka Tatiana Lisnicová z Moldávie a kolumbijský tenorista Juan José Lopera. (MK)

## Úspěch českého orchestru ve Vídni

36. ročník festivalu Mládí a hudba ve Vídni, který se konal v červenci, našel svého vítěze – stal se jím orchestr z Nového Města nad Metují. Toto hudební uskupení svým výkonem nadchlo festivalovou porotu, která jej ocenila nejen prvním místem ve své kategorii, ale navíc ho vyhlásila jako nejlepší hudební těleso festivalu roku 2007, které obdrželo Cenu města Vídně. Zvláštní uznání si orchestr z Nového Města nad Metují vysloužil svým provedením povinné skladby – *Císařského valčíku* Johanna Strausse.

Festival Mládí a hudba ve Vídni je pořádán Asociací pro mezinárodní kulturní výměnu (AICE) a koná se pod patronací města Vídně. Letošního ročníku se v kategorii symfonických orchestrů, dechových souborů, sborů a speciálních souborů zúčastnilo celkem 13 těles z celého světa – například z Číny, Jižní Ameriky, Izraele, Austrálie a USA. (MK)

## KULTURNÍ VÝROČÍ

O světově známé zpěvačce **Jarmile Novotné** (23. 9. 1907 – 1994), herci **Františku Filipovském** (23. 9. 1907 – 1993), spisovatelích **Petru Bezručovi**, **Heleně Malířové**, **Stanislavu Neumannovi**, loutkaři **Matěji Kopeckém** a také o dalších umělcích s kulatým výročím se dozvíte na stránkách říjnového čísla *Kulturního klubu*.

Určitě stojí za připomenutí jiné zajímavé kulturní výročí – 6. července 1907 se v Benátské ulici v Praze-Nuslích narodil **Jaroslav Foglar**. Nikdo ještě tehdy netušil, jak zajímavý a dobrodružný život má před sebou.

Již v útlém dětství přišel Jaroslav Foglar o otce a zůstal sám s matkou a bratrem. Od třinácti let se stal členem

skautského oddílu Jestřábi a o rok později přijal již jako člen pražského skautského oddílu Ohnivci přezdívku „Jestřáb“.

Kvůli svým názorům měl po většinu svého života Jaroslav Foglar problémy s vládnoucí mocí a teprve až po sametové revoluci se definitivně otevřely brány nakladatelství a jeho knihy si začaly nacházet cestu ke svým čtenářům. K nejvýznamnějším počínům z této oblasti patří vydání stínadelské trilogie *Dobrodružství v temných uličkách* (1990 – *Záhada hlavolamu*, *Stínadla se bouří*, *Tajemství Velkého Vonta*) a kompletní vydání *Rychlých šípů* (1998).

Jaroslav Foglar zemřel 23. ledna 1999 v Praze. V červenci jsme si tedy měli možnost připomenout sto let od jeho narození a v této souvislosti proběhla také výstava s názvem *Od Bobří řeky do Stínadel*, která byla instalována v Muzeu hl. města Prahy. (MK)

### Vzpomínka na Labitzkého

Josef Labitzký (nebo Labický) (1802-1881) patří v současnosti spíše mezi pozapomenuté skladatele, přestože ve své době byl považován za jednoho z králů valčíků. Proslulost získal i svými polkami nebo čtverylkami. Z děl Labického připomeňme například *Korunovační valčík* nebo *Rakouskou čtverylku*. Jeho kvality si cenil i císař Ferdinand Habsburský a roku 1842 byl pozván i k ruském carskému dvoru. Ve Vídni, kam pouze ve dvacátých letech 19. století zajížděl, zůstává Labitzký ve stínu domácích skladatelů, hlavně Johanna Strausse, ale přesto se 205. výročí jeho narození dočkalo důstojných oslav. Ty proběhly v jeho rodišti, v Krásnu, kde před kostelem sv. Kateřiny stojí také Labitzkého lavice jako symbolická připomínka jeho již dříve zbouraného rodného domu. Zde si připomínají jeho památku již od roku 2002 letními akcemi. Letošní akci oz-

dobil zejména Orchestr GH Pupp složený z hudebníků Karlovarského symfonického orchestru, který roku 1835 založil a až do roku 1868 vedl právě Labitzký. Karlovarské těleso v Krásně předneslo ve svém pásmu i skladby nově nastudované z archivních materiálů. Vedle děl Labitzkého přitom nechyběly ani opusy dalších slavných i méně známých skladatelů jako třeba syna Josefa Labitzkého Augusta, Josefa Lannera nebo Karla Komzáka mladšího. Orchester přitom často předvedl stejné kusy, které prezentoval již počátkem června v Karlových Varech a v Bečově na festivalu *Josef Labitzký a Vídeň*. Akce v Karlových Varech a v Krásnu nepřipomněly ovšem jen slavného hudebníka, ale také nenávratně ztracenou atmosféru západočeských lázní kolem poloviny 19. století, kdy se tu sjížděli mocní a bohatí prakticky z celé Evropy. Zkusme se zaposlouchat do Labitzkého skladeb a zavřít oči. Možná, že uvidíme v duchu pány v cylindrech a dámy v nádherných šatech, jak korzují a vyprávějí si. Uvidíme lázeňský orchestr, nazdobené domy a krásné ekipáže. A třeba také pocítíme něco z té uvolněné atmosféry. Jen jako při každé nostalgické vzpomínce nejt přilížit do hloubky – ta by nám tu krásnou iluzi provázenou jiskřivými tóny mohla pěkně zproblematizovat. (MaFr)

## IN MEMORIAM

Ve věku nedožitých 79 let zemřel v červenci v Praze hudební skladatel **Zdeněk Lukáš**. Zdeněk Lukáš patřil k nejhranějším a nejpřipívanějším autorům vážné hudby. Jeho dílo obsahuje přes 350 opusových skladeb, sedm symfonií, koncerty s orchestrem téměř pro všechny nástroje, několik oper a řadu vokálních děl.

Zdeněk Lukáš se narodil 21. srpna 1928. Během své vojenské služby v Plzni založil a vedl pěvecký sbor. V letech 1953-1964 působil jako programový pracovník v plzeňském Českém rozhlasu. V roce 1954 založil sbor Česká píseň, který vedl téměř dvacet let. Přestože Zdeněk Lukáš sám nebyl absolventem pražské konzervatoře, začátkem sedmdesátých let zde dva roky učil harmonii a kontrapunkt. V letech 1975-1979 byl sbormistrem ženského sboru Československého státního souboru písní a tanců a poté se věnoval skládání ve volném povolání.

Tvorba Zdeňka Lukáše byla mnohokrát oceněna na domácí půdě i v zahraničí. V roce 1996 vytvořil Lukáš společně s dalšími hudebními skladateli volné sdružení Quattro (mezi jeho členy kromě něj patřili Luboš Fišer, Otmar Mácha a Sylvie Bodorová). (MK)

30. července zemřel v Itálii český dirigent **František Preisler**. Příčinou jeho úmrtí byl epileptický záchvat s následným selháním srdce.

František Preisler se narodil 23. 10. 1973 v Olomouci. Vystudoval varhanní oddělení brněnské konzervatoře a byl posluchačem dirigentského oddělení JAMU v Brně. Soukromě studoval zpěv a hru na trombon. Působil nejprve v souboru operety a poté opery Národního divadla v Brně. V roce 1993 se stal laureátem mezinárodní pěvecké soutěže Franze Lehára v Komárně. Současně se věnoval i hudbě populární, v roce 1994 nastudoval a dirigoval první českou inscenaci muzikálu *Jesus Christ Superstar*. Dva roky působil František Preisler jako šéfdirigent Hudebního divadla

v Karlíně v Praze. V té době také spolupracoval s českými populárními zpěváky, například s Karlem Gottem, Lucíí Bílou, Helenou Vondráčkovou a dalšími. Od roku 1995 byl František Preisler dirigentem opery Národního divadla v Praze – zde působil deset let. V jeho nastudování tu byly uvedeny Smetanovy *Dvě vdovy* a *Hubička*, Čajkovského *Louskáček*, Prokofjevova *Popelka*, *Sedlák a kavalír*, *Komedianti* a Šostakovičova *Lady Macbeth Mcenského újezdu*, dále pak dirigoval *Carmen* a *Lazebníka sevillského*, *Toscu*, *Bohému*, *La Traviatu*, *Příhody lišky Bystroušky* nebo českou premiéru Adamsovy *Smrti Klinghoffera*. (MK)

Ve věku 59 let zemřel v Praze nakladatel **Pavel Primus**. Firmu pojmenovanou svým příjmením založil Pavel Primus společně s Danou Kratochvílovou v únoru 1990. Pestré ediční plány obsahovaly díla například Jana Beneše, Jana Buriana, Karla Čapka, Jiřího Hanzelky, Vladimíra Komárka, Zdeňka Mahlera, Lenky Procházkové, Jindřišky Smetanové, Jiřího Suchého, Zdeňka Svěráka nebo Miroslava Zikmunda. V edici knižních rozhovorů Nadoraz uvedla Jana Klusáková mimo jiné Jiřího Dienstbiera, Karla Schwarzenberga a Olbrama Zoubka. Velký čtenářský zájem vyvolalo vydání méně známé erotické poezie Františka Halase (*Thyrsos*) nebo například sbírky milostné lyriky prezidenta Emila Hácha *Omyly a preludy*. (MK)

Ve věku 80 let zemřela ve Valašském Meziříčí herečka **Věra Bublíková**.

Věra Bublíková se narodila 11. dubna 1927. Její úspěšné období se datuje do Olomouce, kde byla obsazována do hlavních rolí po boku například s Iljou Rackem nebo Slávou Budínovou. Autorem tehdejších inscenací byl její muž Karel Novák i jiní režiséři. Věra Bublíková byla mimo jiné členkou barrandovského hereckého souboru, kladenské-

ho divadla, Divadla Za branou a někdejšího Divadla S. K. Neumanna v Libni. Hrála také v mnoha filmech, například ve filmových komediích *Jára Cimrman ležící, spící, Zítřka to roztočíme, drahoušku, Drahé tety a já*, v dramatech *Hříště, Lucie, Život pro Jana Kašpara*, v dětském snímku *Robinsonka* nebo v detektivce *Poklad byzantského kupce*. Hrála také v televizních seriálech *Život na zámku* a *Dnes v jednom domě*. Věra Bublíková také pravidelně hostovala v Divadle na Vinohradech, které bylo její oblíbenou scénou. (MK)

Ve věku čtyřiasmdesáti let zemřel v motolské nemocnici známý český historik a publicista **Dušan Třeštík**. Patřil mezi přední české medievalisty. Dušan Třeštík se specializoval na dějiny raného a vrcholného středověku ve středovýchodní Evropě v 6.-12. století, dějiny kultury a teorii his-

torie. Vyjadřoval se však i k současným politickým a kulturním otázkám. Jeho domovským pracovištěm bylo Centrum mediévistických studií při Akademii věd České republiky, působil také v Historickém ústavu AV ČR. Mezi jeho nejvýznamnější díla posledních deseti let patří monografie *Počátky Přemyslovců, Vstup Čechů do dějin (530-935), Myslet dějiny a Vznik Velké Moravy. Moravané, Čechové a střední Evropa v letech 781-871*. Svou práci začal v šedesátých letech důkladným rozbořením Kosmovy kroniky. V poslední době byl přední autoritou na problematiku raného českého státu včetně dědictví Velké Moravy. Po Třeštíkovi zůstala nedokončená práce s názvem *Čechy v 10. století*. Třeštík byl charismatickou osobností, uměl výborně přednášet a prezentovat svoje názory. Podílel se také na výchově řady historiků. Byla mu vlastní solidní práce a analýza pramenů. Jeho vědecký záběr byl rozsáhlý.

*Když jsem se ve svém dávnověkém mládí ucházel těsně po skončení druhé světové války jako úplný zelenáč o své první místo v novinové redakci, dal mi přijímající šéfredaktor na cestu do života velkou moudrost. „Dobrého novináře poznáte podle nepořádku (on pravil „bordelu“, ale toto vulgární slovo nechci kvůli známé slušnosti našich čtenářů použít) na jeho pracovním stole. Novinář s vzorně uspořádaným a udržovaným stolem nebude nikdy dobrým novinářem.“*

*Podíval jsem se na stůl tehdy právem uznávaného literáta a musel jsem mu dát za pravdu. No a jelikož jsem se chtěl stát jednou stejně dobrým vykonavatelem svého povolání, začal jsem se jeho poučkou od prvního dne svého novinařeni řídit. Což pro mne nebyl těžký úkol, protože jsem se už jako dítě školou povinné bez znalosti zkušeností svého budoucího šéfa jeho poučkou nevědomky řídil a tudíž jsem si vytvořil předpoklady talentu pro své budoucí povolání.*

*Mám přítele, který vlastní na okraji našeho města krásný rodinný domek. Jakýpak domek – haciendu jako klíčku. Každý sebemenší předmět na svém předem určeném místě, ani o centimetr víc napravo či nalevo, cokoliv hledá, najde bez váhání hned na správném místě. Ruský čelovek by vykřikl (stejně jako já si to myslím): „Kakoj chaos!“ Já bych u něho jistě nikdy nic nenašel už z pouhého trvalého zděšení, jak se někdo k takovému vzornému pořádku může vůbec dopracovat, natož se v něm dokonce ještě vyznat.*

*Jestli se ze mne při mé od svého prvního šéfredaktora zděděné filozofii stal dobrý novinář, mohu těžko sám posoudit. Mým názorem je, že se nikdy nic nemá zahazovat, protože člověk nikdy neví, zda to snad ještě jednou nemůže upotřebit. A tak můj pracovní stůl nabýval po dlouhá desetiletí podobu vetešnictví pana Čapka na Starém Městě pražském. Jenže on měl na to rozměrný krám, zatímco já jen malý pracovní stolek. A k němu chodili prodávat a kupovat staromilní sběratelé nepotřebností z celé Prahy, takže on z toho musel jistě zbohatnout, kdežto výsledek zhlédnutí mého pracovního stolu vyvolává asi jen přesvědčení, že jsem nenapravitelný bordelář (zde už jsem se tomu vulgárnímu výrazu při nejlepší vůli nemohl vyhnout, jelikož pro to v češtině neexistuje náhradní salónní výraz – dům radostí by se k tomu nehodil).*

*Přítom nepoužívám ke své omluvě nesmyslných výmluv jako jeden můj známý v malém městečku, s nímž jsem při procházce tamními ulicemi objevil úhledně shrabanou hromádku smetí a při příští návštěvě téměř po jednom roce jsem ji našel na témž místě úplně netknutou. Nahlas jsem se tehdy zděsil, načež mi můj průvodce s klidem Angličana vysvětlil: prosím vás, my tu máme jiné, větší problémy a starosti, než tvoří tato hromádku smetí! Asi měl pravdu, ale já doufám, že si přesto každý den čistí zuby a myje ruce, i když má snad taky jiné a větší starosti. Ono je totiž nutno určitě důležité či nutné úkony – například odstraňovat smetí z ulic – z hygienických důvodů vykonávat i při jiných, větších starostech.*

*U naší uklízečky, která k nám chodí jednou týdně uklízet byt, máme zase opačný problém. Gruntuje tak důkladně, že mi moje omylem neuklizené věci odkládá neznámo kam, takže už je nikdy a nikde nemohu najít – a ona naneštěstí taky ne. Člověk nemá nic dělat příliš horlivě. Já tak před svatební nocí odestlal naše novomanželské postele a od té doby mi tento úkon zůstal na doživotí.*

*Na druhé straně ale nemohu dát naší uklízečce výpověď, protože díky ní máme v bytě pořádek. Ne díky jejímu pracovnímu výkonu, ale díky tomu, že před jejím dnem úklidu gruntuje celý byt důkladně sami, aby si uklízečka nemyslela, že jsme nepořádní. Výsledek by byl stejný, kdyby k nám chodila jen na prohlídku místností, aniž by na něco sáhla. Stačila by hrozba její inspekce. Takže ji vlastně platíme za návštěvu našeho bytu včetně dobré svačiny, neboť uklízí a čistí jen to, co jsme před jejím příchodem už gruntovně vyčistili sami. Za jí vyplacený pracovní honorář bychom si mohli dovolit jít jednou týdně na výbornou večeři do restaurace pětihvězdičkového hotelu. Za naše pracovní úsilí bychom si takovou večeři věru zasloužili...*

J. Lion

## Daňová inspirace z Rakouska

Podle vzoru Rakouska a Německa čeští poslanci a senátoři schválili novelu, na základě které klesne daň z přidané hodnoty z dřeva na otop. Nutno ovšem podotknout, že i v České republice byla tato komodita původně zařazená ve snížené pětiprocentní sazbě, odkud však byla přesunuta na začátku roku 2004. Změna však přinesla velké problémy, především údajně zřetelně přispěla k masivnímu vývozu českého dřeva do Rakouska a Německa, kde je jeho spotřeba mnohem lukrativnější. Na druhou stranu zejména někteří ministři vyslovovali obavy, že otopové dřevo bude nyní využíváno i k jiným účelům, především k výrobě papíru a celulózy. Nyní se však zdá, že se prosadila koncepce českých Zelených, kteří dlouhodobě usilují o nahrazení topení uhlím v domácnostech jinými, ekologicky výhodnějšími alternativami. (MaFr)

## Vinaři brojí proti rakouské energii

Svrázně reagovali na pokračující blokády rakousko-českých hranicích odpůrci jaderné elektrárny Temelín představitelé recesistické Svobodné spolkové republiky Kraví Hora. Ti totiž s lahvemi vína, transparenty a dobrou náladou v Mikulově demonstrovali proti rakouským větrným elektrárnám, které podle kravihorských vinařů brání špačkům k odletu z Moravy, dokud ptáci nesežerou veškerou úrodu. Vinaři se proto rozhodli za podpory svých kolegů z Burčákové unie proti stávající situaci protestovat. Součástí jejich akce na hraničním přechodu se stala i velkolepá hostina, na kterou pozvali i obyvatele z druhé části hranic. Ti však o celou akci neprojeví žádný zájem. Možná však humor dokáže překonat vzájemné předsudky alespoň někdy příště. (MaFr)

## České pohraničí stále sužují prostitutky

Již zhruba patnáct let hyzdí česko-rakouské stejně jako česko-německé hraniční oblasti spousty prostitutek. Postupně se ovšem mění jejich skladba. Zatímco původně jednoznačně dominovaly domácí lehké ženy, nyní jejich místa často přebírají dívky z východní Evropy, například z Moldávie. Jen malá část z nich přitom podle představitelů českobudějovické Diecézní charity přitom byla k provozování nejstaršího řemesla přinucena násilím. Většina z nich ho naopak vykonává zcela dobrovolně. Jejich domácí konkurentky zejména ze severních Čech a severní Moravy své pozice u silnic částečně vyklidily. Přesídlily většinou do různých klubů v Horním Rakousku, oficiálně zde však působí jako pečovatelky. Vesměs se přitom jedná o vdané ženy, které za svých víkendových pobytech s rodinou působí jako vzorné manželky a matky. Jejich domácí i cizozemské kolegyně na silnicích většinou trpělivě čekají na rakouskou klientelu, s níž pak zajedou někam k postranní cestě. Ceny údajně v poslední době hodně poklesly – některé z povětrných žen nabízejí své tělo za pouhých 20 €. Přes veškerou snahu se ani státu ani samosprávám nepodařilo jejich činnost nějak výrazně omezit nebo snad dokonce zarazit. To by se však přinejmenším v okolí státního přechodu Dolní Dvořiště mohlo změnit. Obce se inspirovaly rozhodnutím českého Ústavního soudu, který umožnil další platnost ústecké vyhlášky omezující prostituci. Vsi podél E 55 se proto rozhodly spojit a chtějí provo-

zování prostitutek výrazně omezit na celém úseku od Kaplice až po Dolní Dvořiště. Podle představitelů místní samosprávy nová norma možná konečně zbaví Českou republiku obrovské ostudy, kterou jí působí právě prostitutky. Chtějí přitom celou akci zvládnout ještě před vstupem České republiky do tzv. schengenského prostoru, tedy pravděpodobně před 1. lednem příštího roku. Možná by však stačilo, aby odpůrci jaderné elektrárny v Temelíně trochu změnili dobu i místo konání svých demonstrací. Ale kdoví, jestli by někteří „nadrženi“ zákazníci lehkých žen nevyvolali fyzické násilí. Vášen je zkrátka vášen. (MaFr)

## V ČR nezaměstnanost klesá, platy rostou

Čísla o vývoji o zaměstnanosti i údaje o průměrné mzdě za první čtvrtletí letošního roku prozrazují jasný trend – nezaměstnanost v České republice klesá a žene platy do značné výšky. Tím samozřejmě poněkud roste hrozba inflace, na což již reagovala Česká národní banka zvýšením úrokových sazeb. Ale celkově zůstává měna poměrně stabilní a vůči euru si udržuje vcelku slušný kurz. A to v situaci, kdy v některých velkých společnostech rostou průměrné platy o 10 a více procent. Tlak na mzdy ovšem způsobuje již dnes závažné problémy některým producentům, zejména těm, kteří se přemístili do České republiky především kvůli levné pracovní síle. Představitelé montoven se proto čím dál více spoléhají na dovoz pracovních sil z jiných zemí, kde zatím průměrné platy do takové míry nenarostly. V českých podmínkách se jedná hlavně o Slovensko a Polsko, částečně i o Ukrajinu. Za minulý rok se počet legálně pracujících cizinců v České republice zvýšil o plnou čtvrtinu a v současnosti dosáhl již skoro 200 000. Navíc se zdá, že dosavadní trend pravděpodobně bude pokračovat. Jeden z největších zahraničních investorů, tchajwanská společnost Foxconn, ani nijak netají, že v jejím novém závodě na výrobu elektroniky v Kutné Hoře bude pracovat i větší množství cizinců. Průměrné platy českých občanů se přitom pomalu ale přece jen začínají přibližovat situaci v Německu nebo v Rakousku. Jestliže v roce 2000 dosahoval průměrný český plat jen 18 % rakouské úrovně, v současnosti je to již více než 25 %. Analytici předvídají, že i nadále budou platy v České republice růst zhruba dvakrát rychleji než rakouské nebo německé, ale úplné srovnání podle nich přece jen zůstává zatím jen hudbou budoucnosti – nejdříve by k němu mohlo dojít až někdy po roce 2030. I tuto perspektivu však bohužel asi někteří rakouští nacionalisté budou snášet jen velmi neradi. Mnoho z nich bohužel stále spatřuje základ svého sebevědomí především ve skutečnosti, že obyvatelé v sousední zemi mají mnohem míň. To, že tito lidé přijdou o část své umělé nadřazenosti, se dá stěží považovat za cokoliv jiného než za velmi vhodnou psychologickou terapii. (MaFr)

## Nové mezinárodní letiště v ČR

Počet mezinárodních letišť v České republice nedávno rozšířilo civilní letiště v Plané u Českých Budějovic, které provozují společně Jihočeský kraj a město České Budějovice. Nová přistávací plocha ovšem získala pouze licenci pro neveřejný mezinárodní provoz a přistávat na něm můžou pouze letadla do rozpětí křidel 26 metrů. Těm je k dispozici i 2,5 kilometru dlouhá přistávací dráha. Zároveň díky

převodu bývalé bojové části areálu na Jihočeský kraj, který nedávno schválila česká vláda, lze očekávat, že letiště bude mít zajištěno i slušné zázemí. Prvním zahraničním návštěvníkem, který letiště využil pro přistání, se stal Rakušan – již na samém začátku června mohl přivítat v Plané ředitel Jihočeského letiště Antona Baldingera, který sem dorazil letadlem ze Schärdingu. Lze očekávat, že právě rakouští milovníci létání by mohli novou přistávací plochu využívat nejčastěji. Tak tedy – pokud máte malé osobní letadlo, neváhejte a vypravte se na výlet do Českých Budějovic, respektive do Plané. (MaFr)

## I v ČR rostou ceny potravin

Podobně jako v Rakousku i v ČR rozčeřily hladinu okurkové sezóny v médiích zprávy o růstu cen potravin. Výrazně zdražil chléb, mléko i máslo a mléčné výrobky. Přitom představitelé zpracovatelů již oznámili, že zdaleka nejde o konečné zvýšení. Pekaři i mlékárníci svůj krok vysvětlují nejrůznějšími způsoby. Jednu z variant zdůvodnění představují vlivy globální ekonomiky – zvýšení spotřeby v Indii a Číně či velké sucho v Austrálii a na Novém Zélandu. Ale později začali spíše zdůrazňovat bližší faktory – růst cen vody, elektřiny a plynu a v případě chleba a pečiva také prudce zvýšené náklady na nákup pšenice. Jak zdůrazňují zpracovatelé – ceny vstupů se již velmi blíží situaci v Rakousku, ale za chléb se v České republice platí podstatně méně. Nicméně zdražování naráží v České republice již tradičně na tvrdý odpor řetězců, které se z konkurenčních důvodů snaží udržet ceny na co nejnižší míře. Jenže teď se zdá, že důvody pro zvyšování cen se ukážou jako příliš silné. V současné době se obě strany připravují na jednání, a tak se snaží svoji strategii tajit. Zdražení obilí však představuje těžko zpochybnitelný fakt, který navíc ovlivní i ceny dalších potravin. Již dnes představitelé české Agrární komory hovoří o nutném zdražení masa i dalších potravin. Situaci v České republice v průběhu příštího roku pravděpodobně zkomplikuje růst snížené sazby daně z přidané hodnoty, která se dotkne i potravin. Nejde přitom o nějaké kosmetické úpravy, ale o růst skoro na dvojnásobek z 5 na 9 %. Mnozí odborníci tak již dnes hovoří o možných inflačních tlacích. Zprávy o zvyšování cen potravin nepřijemně zpochybňují ujišťování politiků vládní koalice, že změny sazeb se projeví v praktickém životě jen minimálně. Na druhé straně budou možná moci zdražování svést na celkový růst cen a argumentovat podobným vývojem v okolních zemích, například v Rakousku. (MaFr)

## Církevní daň v ČR?

Cyril Svoboda – předseda legislativní rady vlády za lidovou stranu a bývalý předseda této strany – překvapil počátkem srpna svými návrhy na změny ve financování církvi v České republice. Přestože lidovci dlouhodobě usilují o navrácení přinejmenším části dřívějšího církevního majetku, které zabavil stát, ministr považuje tuto variantu za dlouhodobě neprůchodnou. Poukazuje přitom na skutečnost, že podobné návrhy přicházejí do parlamentu již od roku 1990, ale zatím nikdy neměly úspěch. Svoboda nevěří, že by nějaký zásadní průlom přinesla i současná koaliční komise, vedená ministrem kultury, mimochodem rovněž lidovcem. Ministr Svoboda navrhl proto jako určité východisko zavedení církevní daně, podobné těm, které fungují

v některých zemích západní Evropy. Podle jeho představ by měli věřící platit měsíčně své církvi jedno procento ze svých příjmů. Věří, že by katolická církev mohla získat ročně zhruba 600 milionů až 2 miliardy korun a vymanila by se tak definitivně ze státního područí. Návrh, který ministr Svoboda poslal na ministerstvo kultury i katolickým biskupům, však od začátku vyvolal obrovské rozpaky a samotná strana lidová ho jednoznačně odmítla. Nelze se divit – v silně sekularizované české společnosti by výnosy církevní dávky mohly být silně problematické. Její zavedení by dost možná od církve odlákalo také přinejmenším část movitých věřících, zejména pokud by na oplátku nezískali možnost více zasahovat do fungování církevních sborů. Na druhou stranu však Svoboda má asi pravdu, že proces vrácení části církevního majetku představuje dlouhodobý proces s krajně nejistým výsledkem, přestože si sám jistě přeje, aby tento výsledek vyzněl pro katolickou církev co nejpříznivěji. Nelze přitom přehlédnout, že čestný předseda Občanské demokratické strany a nynější prezident Václav Klaus se nikdy netajil svou nechuť ke katolické církvi (sám je stejně jako předseda sociálních demokratů a bývalý premiér Jiří Paroubek stoupencem Církve československé husitské) a lze očekávat, že jakýkoliv pokus o restituci majetku katolické církve bude všemožným způsobem blokovat. Navíc původní vize, že by stát za zabraný majetek poskytl finanční náhradu rozloženou do několika desítek let, se vzhledem k stavu státní poklady jeví jako těžce realizovatelná. Kromě toho dřívější církevní vlastnictví se částečně skládá z nemovitostí pochybné hodnoty, například z různých památkově chráněných objektů ve značně zchátralém stavu. Perspektiva katolické církve v ČR zcela nezávislé na státu se tak jeví jako stále značně rozmlžená, i když snad současný parlament bude jejím majetkovým nárokům více nakloněn než sněmovna v minulém období. (MaFr)

## Přijde miliardář o vilu?

Často nejzavilejšími nepřáteli a protivníky se stávají bývalí spolupracovníci a partneři. Potvrzují to i stávající vztahy mezi dvěma českými miliardáři a dřívějšími obchodními partnery Karlem Komárkem a Davidem Beranem, kteří spolu vedou celou sérii soudních sporů, v nichž jde často o miliardy korun. V současnosti Davidu Beranovi, který s celou rodinou přesídlil do Rakouska, hrozí, že přijde o luxusní rezidenci na Podhůře u Chrudimi s tenisovými kurty, krytým bazénem a rozsáhlou zimní zahradou. Vilu totiž vlastnila společnost Ambrosia, která údajně dluží Komárkovi, respektive jeho společnosti Atlantiku IB specializované na obchody s cennými papíry a finanční poradenství, 270 milionů korun. Převod objektu přímo do osobního vlastnictví Berana pak Komárek a jeho mluvčí hodnotí jako pokus o vytunelování Ambrosie. Beran se však brání, že nemovitost řádně od firmy Ambrosia odkoupil za 60 milionů korun (necelé 2 miliony €). Jak se spor vyvine není zatím vůbec jasné, okresní soud pouze Beranovi v rámci předběžného nařízení zakázal jakkoliv manipulovat s majetkem firmy Ambrosia včetně vily a celé řízení se pravděpodobně povleče. Ostatně se jedná o pouhou epizodu dlouhodobé války Berana s Komárkem, jejíž jednotlivé bitvy zatím skončily ne úplně jednoznačně. Konflikt o vilu je však jasným důkazem, že si bývalí partneři opravdu neodpustí ani píď. (MaFr)

## HISTORICKÉ OHLÉDNUTÍ

### Tomáš Garrigue Masaryk

(7. 3. 1850 Hodonín – 14. 9. 1937 Lány)

Český filozof, sociolog, politik a státník, zakladatel Československa a jeho první prezident.



Masaryk v roce 1878

*„Doma i ve Vídni mne tížil Kocourkov; ten Kocourkov pražský, ale stejně i vídeňský a rakouský vůbec. Malost nespočívá v geografii, ale v lidech, charakterech a mravech... V tom, pravda, měl jsem zvláštní výhodu a štěstí, že se moje životní pouť křížila s životní dráhou Charlotty Garrigueové; bez ní bych si nebyl ujasnil smysl života a svůj politický úkol – Amerika takto vedle Francie, mně a mnou i národu pomohla k svobodě nejvydatněji...“*

TGM

### Historici a Masaryk

Masaryka většina z nás vnímá především jako politika. Všichni víme, že byl prvním československým prezidentem, známe jeho aktivity z dob první světové války. Méně lidí už ale Masaryka vnímá jako velkého myslitele, filozofa, vědce. Přestože zemřel před téměř sedmi desítkami let, jsou mnohá z jeho témat stále živá a aktuální. Některá z nich připomíná historik Ivan Šedivý: „Mám na mysli například otázku korektního řešení česko-německého vztahu. Masaryk často čelil obviněním, že je proněmecký a že je anacionální. Druhou záležitostí je Masarykova vize korektního uspořádání Evropy ve smyslu spolupráce a do jisté míry i integrace evropských států. A také zajištění vhodného místa malých národů a malých států v tomto systému. A konečně třetí okruh, který stojí za to, abychom jej promýšleli i dnes, je vlastně taková ta Masarykova vůle prosazovat svůj názor, pokud jsem přesvědčen, že to je

správné, i proti většinovému názoru společnosti. A to je něco, co by si možná měl vzít každý z nás.“

S tím souhlasí i historik Michal Pehr, který podle svých slov nejvíce oceňuje etický rozměr Masarykova myšlení: „Já osobně si myslím, že nejceněnější je především jeho důraz na etiku, důraz na mravnost. A jestli si dnešní generace může něco z Masaryka vzít, tak myslím právě toto. Onu odvahu mluvit a říkat to, co si člověk myslí. A to bylo, myslím, pro Masaryka příznačné.“

Mnozí už dnes pomalu zapomínají, že se Masaryk postavil proti mýtu o pravosti Rukopisů královédvorského a zelenohorského, nebo to, že se angažoval v tzv. hilsne-riádě.

Další z Masarykových názorů – nebo spíš vlastností – připomíná historik Zdeněk Kárník: „Já se domnívám, že to nejdůležitější bylo, že o všem uvažoval a pochyboval. A teprve když to pochybování zvládl, tak jednal. Nebyl unáhlený. Dnes to velmi často vypadá, že lidé postupují úplně opačně.“

### Přemysl Šámal

(1867-1941)

Po studiu práv působil v Ústřední matici školské, Muzeu království českého i Matici české. Byl jedním ze zakladatelů a vůdců domácí odbojové organizace Maffie, zprostředkoval styk se zahraničním odbojem. Od roku 1914 vedl Českou stranu pokrokovou. Po říjnu 1918 se stal primátorem Prahy. Post opustil po krátké době, již v následujícím roce se stal kancléřem prezidentů – Masaryka, za kterého také v roce 1935 přečetl abdikační projev, a poté Beneše.

### Josef Scheiner

(1861-1932)

Byl žákem a spolupracovníkem spoluzakladatele sokolského hnutí Miroslava Tyrše. Od roku 1898 Scheiner „starostoval“ pražskému Sokolu, posléze i celé Československé obci sokolské. Během první světové války patřil k představitelům domácího odboje, podílel se na založení Maffie. 28. října 1918 zastával post vrchního velitele branných sil Národního výboru. Poté byl prvním generálním inspektorem Československé armády a poslancem.

### František Staněk

(1867-1936)

Po krátkých studiích na technice v Praze a obchodní akademii ve Vídni převzal po otci hospodářství a obchod v rodném Strmilově. Postupně se začal seznamovat s politikou – byl starostou, členem okresního zastupitelstva. Během první světové války byl předsedou Českého svazu ve Vídni (sdružoval české poslance v parlamentu a zpočátku zastával prorakouský postoj). V květnu 1917 ve Vídni jménem svazu pronesl projev žádající samostatný stát. Po říjnu 1918 se stal ministrem veřejných prací v první československé vládě.

## Trh s uměním v ČR prudce stoupá

Stejně jako na celém světě, i v České republice prožívá trh s uměním velmi dobré časy, které zde navíc podporuje celková konjunktura a růst příjmů. Již dávno se přitom zákazníci nerekutují jen z řad zapálených znalců, pro mnoho kupujících jde jen o zajímavý způsob investování peněz. Na českém trhu se nyní objevují díla, jejichž majitelé dokázali vhodně počkat. Vesměs se ovšem jedná o české autory, špičková zahraniční díla se na aukcích v České republice objevují stále jen zcela výjimečně. Pokud však k tomu dojde, dosahují často velmi zajímavých cen. Jako příklad může sloužit jinak nepříliš výrazný obrázek ruského malíře Ivana Šiškina *Před zrcadlem*, který se vloni v dubnu stal nejdražším obrazem prodaným v České republice v aukci. Velmi dobrých cen dosahují i další práce ruských mistrů, například Korovina. Právě ruského umění je ještě v ČR poměrně značné množství, protože ho do republiky přivezli porevoluční emigranti. Naopak špičková díla západoevropské tvorby, která byla vrácena v restituci, většinou rovnou putují do některé z významných aukčních síní v západní Evropě. Zde můžeme jako příklad využít proslulou sochu Wilhelma Lehmbrucka z vily Tugendhat v Brně, která slavila velký úspěch na aukci slavné Sotheby's v Londýně, kde se prodala za více než milion anglických liber. České firmy se musí tedy spolehnout především na prodej domácího umění. I to však nyní zaznamenává rekordní ceny a žebříčky nejdražších prodaných děl na aukcích se mění velkým tempem. Loni se na přední místa probojoval například *Cirkus Simonette* Jindřicha Štyrského či *Koupel nouhou* od Josefa Čapka, který byl přiklepnut za 9,3 miliónu korun, což ovšem s aukční přírůzkou znamenalo výslednou cenu 10,8 miliónu korun (380 000 €). Vrchol si však vydobyla v květnu *Abstraktní kompozice* od světově proslaveného českého malíře Františka Kupky, která byla vydražena za nevídaných 13,4 miliónu, což znamená ve výsledku cenu 15,8 miliónu korun (asi 555 000 €). Podle odborníků se tím snad samý vrcholek cen na nějakou dobu stabilizuje. V případě *Abstraktní kompozice* od Kupky se totiž jedná o skutečně mimořádně kvalitní dílo první třídy, jakých přece jen na trhu není zrovna moc. Z pomyslného trůnu by ho podle odborníků mohl sesadit jen prodej některého klíčového díla jiného mistra české moderní malby, například Kubišty, Šímy nebo Štyrského. Samozřejmě další nutnou podmínku pro překonání rekordu představuje přítomnost několika eurových multimilionářů, kteří zatouží po stejném díle. Obecně se však dá očekávat, že ceny na českém trhu s výtvarným uměním budou i nadále stoupat. Nejlépe se přitom daří právě obchody s díly českých mistrů 20. století, zejména avantgardy z jeho první poloviny. Nicméně pozornost budí i některá díla starších umělců z 19. století a podle odborníků se právě u nich můžeme dočkat ještě všelijakých překvapení. Co však českému trhu stále chybí, je větší kontakt se světem. Podle většiny obchodníků působících na českém trhu se starožitnostmi a uměním včetně představitelů místní pobočky síně Dorotheum jsou dosud české předpisy značně strnulé. Odpovídají do značné míry jiné situaci v devadesátých letech, kdy hrozilo úplné rozchvácení českého kulturního dědictví prostřednictvím nekontrolovaných vývozů. Nyní podle většiny starožitníků již poměry vypadají naprosto odlišně a uvolnění by nepředstavovalo žádný závažný pro-

blém a naopak by mohlo přinést zlepšení. Samozřejmě jejich prohlášení je ovšem třeba brát s určitou rezervou, protože právě oni by z navrhovaných změn nejvíce profitovali. Nicméně pravdou je, že v českých podmínkách představuje často problém nejen vývoz, ale i dovoz uměleckých předmětů, který je z hlediska zájmu o kulturní bohatství země třeba spíše podporovat. Nicméně i za stávající situace již místní trh překonal většinu svých dětských chorob a pomalu se i v českých zemích vytváří skupina bohatých a přitom dostatečně kultivovaných zákazníků, která je pro jeho bezproblémové fungování naprosto nezbytná. Do budoucna velmi pravděpodobně dojde ještě k většímu propojení českého i rakouského trhu s uměním a předměty budou cestovat oběma směry. Pravděpodobně ještě nějakou dobu však o většinu českých autorů bude zájem jen ze strany domácích sběratelů, výjimky jako Alfons Mucha nebo František Kupka zůstanou patrně nadále pouze výjimkami. (MaFr)

## V Karlových Varech objeveny vzácné dokumenty

Je veřejným tajemstvím, že Karlovy Vary se v posledních letech proměnily na rusky mluvící město. Proslulé lázně však byly hojně navštěvovány bohatou ruskou klientelou již v době existence Rakouska-Uherska a zcela jistě nebylo náhodou, že právě zde vznikl údajně první pravoslavný chrám na území Rakouska-Uherska. Chrám svatého Petra a Pavla byl postaven v roce 1897 podle návrhu architekta Gustava Wiedermanna z Františkových Lázní. Nedávno přímo v chrámu objevili řadu vzácných dokumentů, které přibližují okolnosti jeho vybudování. Za starými sovětskými knihami a časopisy se skrýval balík dokumentů, který obsahoval například telegram, který napsal při otevření chrámu tehdejší ruský car Mikuláš II. Zároveň se zde nacházela kupní smlouva na pozemek pro kostel a řada dalších zajímavých písemností. Část z nich mohli vidět i návštěvníci v rámci rozsáhlých oslav nalezení dokumentů a zároveň svěcení osmi nových zvonů, odlitých v ruském městě Jaroslavl. Pravoslavný chrám v Karlových Varech lze jistě považovat za doklad, jak již v minulém století cestovní ruch vedl k chvályhodné náboženské toleranci. A jen málo chybělo a mohla v tomto ohledu vzniknout ještě symboličtější stavba – v meziválečném období se totiž vážně uvažovalo o možnosti postavit v lázních mešitu. Ve světle vášní, které nyní jakákoliv zmínka o podobné islámské stavbě vyvolává zděšené a ostré reakce různých ochránců západní civilizace, se podobné jednání před desítkami let jeví jako téměř neuvěřitelné. (MaFr)

## Česko-rakousko-německá pouť do Cetvin

Již tradicí se stala pouť do obnoveného gotického kostela Narození Panny Marie v Cetvinách poblíž hraničního přechodu Dolní Dvořiště. Silně zdevastovaná vzácná památka, patřící mezi nejstarší gotické církevní stavby v jižních Čechách, byla obnovena společnou péčí bývalých farníků odsunutých v roce 1945 a českobudějovického biskupství. Nové vysvěcení proběhlo v roce 2003 a stalo se nejen symbolem usmíření mezi příslušníky různých národů, ale ukazuje i oživení českých pohraničních regionů po pádu železné opony. Cetviny, před druhou světovou vál-

kou ves s 550 obyvateli ve 120 domech, zůstaly po odsunu místních Němců neosídlené. Jejich původní obyvatelé se však cítí k svému bývalému domovu silně vázáni, a proto také pořádají pravidelné pouti do zdejšího kostela. Ta letošní je přitom věnována hlavní iniciátorce obnovení církevní budovy, Gertrudě Schöllhammerové, která nedávno zemřela v Mnichově. Podobné akce snad postupně pomůžou zacelit rány a odstranit jizvy, které v česko-rakousko-německých vztazích zanechalo bouřlivé 20. století, především druhá světová válka. Skutečný úspěch však budou mít jedině tehdy, pokud se šovinistům z jakéhokoliv národa nepodaří staré nepřítelství znovu rozdmýchat. Bohužel dnes a denně se přesvědčujeme, že podobných pokusů se objevuje stále dost. (MaFr)

### Siláci pro rakouskou hraběnku

Šestaosmdesátiletá Sofie Hartigová, rozená Valdštejnová, která v současnosti žije v Rakousku, by se chtěla na hradu Bezděz pokochat nádhernou vyhlídkou na bývalé valdštejnské panství. Kastelán by jí návštěvu velmi rád umožnil, koneckonců jde o veřejně přístupnou památku, jenže celá záležitost má určitý háček. Výstup na hrad Bezděz, který leží v nadmořské výšce 604 metrů nad mořem představuje určitý problém i pro mladé zdatné turisty a pro dámu vyššího věku je již prakticky neuskutečnitelný. Nelze přitom ani uvažovat o možnosti dopravy na nějakém vozíku, protože cesta je velmi kamenitá a plná výmolů. Není možno použít ani lanovku, protože její provoz ovlivňují přísné bezpečnostní předpisy, které stanovují, že je určena pouze pro dopravu nákladu. Jedinou schůdnou variantu tak představují nosítka nesená zdatnými muži. Podle kastelána jich je potřeba asi osmnáct, a proto v denním tisku zveřejnil výzvu, aby se mu případní zájemci vynikající fyzickou silou i smyslem pro recesi ozvali. Požádal o pomoc také některé organizace, například hasiče v Mladé Boleslavi a Bělé pod Bezdězem. Pokud se dostatek lidí nepřihlásí, bude muset paní Hartigová, která v srpnu putuje po České republice se svým nejmladším bratrem, opatem Angelusem Valdštejnem, návštěvu Bezdězu oželeť. (MaFr)

### Bio, které páchne

Mezi ekologicky výhodné zdroje výroby elektřiny, pro jejichž využití české firmy často hledají inspiraci v Rakousku, patří také bioplyn. Elektrárnu na bioplyn chce postavit česká společnost Uniagris v areálu kravína v Laškově na Prostějovsku. Měla by fungovat na procesu kvašení kejdy, siláže či silážní šťávy a její výkon je plánován na půl až jeden megawatt. Uniagris chce využít surovinu z vlastních polí, aby tak na minimální míru snížila možný zápach i dopravní zátěž. Jenže ani to obyvatelé Laškova úplně neuspokojuje a upozorňují na nevhodnost lokality nacházející se nedařleko turisticky oblíbené přírodní rezervace Terežské údolí. Navíc se obávají, že míra zápachu i přes ujišťování Uniagrisu přesáhne únosnou míru. Příliš je o opaku nepřesvědčil ani zájezd k podobnému zařízení do Rakouska – tam totiž elektrárna stojí několik kilometrů od vesnice, kdežto kravín v Laškově se nachází zhruba dvacet metrů od nejbližšího domu a dvě stě metrů od centra obce. Představitelé Laškova nyní chtějí usilovat o přemístění elektrár-

ny do jiné lokality v katastru obce a pochopitelně chtějí prosazovat také přísné provozní řády pro elektrárnu a takový způsob odlučování bioplynu, který by snížil zápach na nejnižší možnou míru. Laškov přitom není jedinou obcí, která se potýká s podobným problémem – podobné zkušenosti udělal i nedaleký Kostelec na Hané, kde se elektrárna na bioplyn s výkonem půl megawattu vybudovaná zhruba za padesát milionů korun právě začíná rozjíždět. I zde bylo třeba zdoluhavé a leckdy bouřlivé jednání. Jestli však protesty občanů měly nějaký reálný efekt se ukáže až za plného provozu. Tehdy však už leckdy bývá na nápravu příliš pozdě. (MaFr)

### Hašek, Švejk a hospoda

Značnou část svého proslulého románu *Osudy dobrého vojáka Švejka*, kterým se natrvalo zapsal do dějin světové literatury, vytvořil Jaroslav Hašek v hostinci U České koruny v Lipnici nad Sázavou, kde po svém příjezdu bydlel. Teprve později se přestěhoval do domku ve stejné obci. Restauraci, v níž vznikl jeden z největších skvostů českého písemnictví 20. století, však v devadesátých letech hrozil zánik stejně jako dalším památkám spojeným s literárním děním v Čechách. Naštěstí se podniku chopila rodina samotného Jaroslava Haška, konkrétně jeho vnuk Richard Hašek. Ten přebudoval hostinec na útulné místo připomínající poslední roky habsburské monarchie. Návštěvník narazí na klasická kachlová kamna a dřevem obložené stěny. Na jídelním lístku pak figurují pokrmy připomínající Haškovo magnum opus – například Balounovy bramboráčky. Nechybí ani guláš nesoucí jméno samotného mistra. Nicméně Haškův vnuk zdůrazňuje, že nechce místo proměnit v nějaký neživotný památník svého dědečka. Zakládá si hlavně na dobré kuchyni a nabízí i ubytování. Zatím se zdá, že podniku se docela daří a Haškova rodina dokonce prý zvažuje i jeho rozšíření o další budovu. Je ovšem otázka, zda se prosperitu v relativně malé lokalitě podaří udržet. I když žije stále mnoho vynikajících haškologů, kteří z knihy, která se pro ně mnohdy stala hotovou studnicí moudrosti, dokážou odcitovat dlouhé pasáže, nezadržitelný úpadek znalostí o literatuře ve společnosti nemohl zasáhnout ani slavného Švejka. Je otázka, jestli za dvacet třicet let se Haškovo dílo nebude lidem jevit beznadějně archaizované, jen jako další nudná maturitní otázka. Ale snad se podobné chmurné vize nenaplní a lidé si uchovají dostatek citlivosti pro pochopení jednoho z nejslavnějších vojínů první světové války. Pokud patříte i vy k lidem, které Haškovo dílo oslovilo, rozhodně byste se měli někdy do Lipnice vypravit. Ostatně muslimové také putují do Mekky. A to je tam nečeká žádná hospoda s pravým českým pivem a s guláškem. (MaFr)

### Hotel i pro rakouské psí miláčky

V České republice se velké oblíbené těší chov psů a mnozí lidé jsou pro své čtyřnohé miláčky ochotni udělat prakticky cokoliv. Ale bohužel – ne na všech zájezdech či služebních cestách jsou psi vítáni. Ovšem to neznamená, že musíte shánět nějakého příbuzného, který by si na nutnou dobu zvířátko vzal do své péče. V současnosti je již možné poslat i psa na dovolenou, do speciálního psího hotelu. V České republice již existuje několik podobných zařízení



a podle tvrzení svých majitelů prosperují velice dobře a vykazují prakticky stoprocentní obsazenost. Ovšem někdy musí uspokojovat dost náročnou klientelu – v jednom například museli svému čtyřnohému klientovi předčítat pohádku nebo pouštět hudbu, protože jinak by se mu špatně usínalo. V psím hotelu ve Ždírci mají zvířátka dokonce k dispozici i bazén. Není proto divu, že se zde mohou pochlubit dokonce i zahraniční klientelou – podnik totiž už objevili i chovatelé z Rakouska, které vedle dobrých služeb láká i mimořádně nízká cena, která se pohybuje kolem 5-6 €. Ve Ždírci je možno umístit i kočky, ale výhradně ve svém prostředí se ocitnou jenom ve speciálním hotelu pro kočky Mici, který se nachází na Rokycansku v obci Litohlavy. Podnik existuje teprve od loňského roku a zatím se ještě nedokázal plně prosadit, snad i proto, že kočky se snadněji dokážou o sebe postarat než psi. Nicméně pokud byste svého Mourka či Micku chtěli svěřit hotelové péči, máte zde možnost. Ale z Rakouska byste to patrně měli trochu daleko. (MaFr)

### Polomové dříví stále putuje do Rakouska

Jižní Čechy se ještě v létě vyrovnávaly s následky únorového orkánu Kyrill, který v regionu napáchal rozsáhlé škody. Poničené obytné budovy již sice vesměs byly opraveny, ale stále třeba nebylo napraveno řádění vichru na Kamenném mostě v Písku, kde srazil do vody historický dřevěný kříž s cínovou sochou Krista tvořící součást sousoší Kalvárie. Vzácný předmět se sice podařilo hasičům vytáhnout z vody, ale město zatím ještě nenašlo restaurátory, kteří plastiku opraví. Zároveň vedení samosprávy rozhodlo, že původní sousoší, které bylo poslední originální skulpturou na vzácném gotickém mostě, nahradí raději kopii a originál Krista z roku 1781 budou návštěvníci moci spatřit pouze v lapidáriu. Celá oprava a vytvoření kopie by mělo přijít zhruba na 650 tisíc korun.

Ale po orkánu vedle poničených střech a pokácených soch zůstaly hlavně celé hektary spadlých stromů. Zatímco některé jihočeské lokality už dokázaly vytěžit všechny polomy, v jiných práce intenzivně pokračovaly i během letních měsíců. Například v národním parku Šumava zůstávala v létě ještě třetina vytěženého dřeva v lesích na skládkách. Podobné potíže ovšem v některých místech řešily i Lesy České republiky, kterým zbývala v létě na odklizení zhruba pětina polomů v Jihočeském kraji, hlavně na Novohradsku, Třeboňsku a také v okolí Vyššího Brodu. Z pohraničních lokalit přitom často společnost odvážela dřevo i do Rakouska, kde je o dřevo stále velký zájem. Často však přitom narážejí na problémy s dopravou – trať na České Velenice prochází rekonstrukcí a místní silnice nejsou na přepravu tak obrovského množství materiálu uzpůsobeny. I přes určité zdržení zatím nevypukla obávaná epidemie kůrovce, kterou údajně zbrzdilo i určité ochlazení v druhé polovině července a na počátku srpna. Snad se podaří kalamitu brzo zlikvidovat a začne, doufejme také úspěšná, výsadba nových lesních porostů. Vždyť právě k jižním Čechám hluboké tmavé lesy neodmyslitelně patří. (MaFr)

### Nové česko-rakouské informační tabule

V rámci spolupráci jihočeského kraje a spolkové země Horní Rakousy bylo v jižních Čechách nainstalováno cel-

kem 650 hnědých tabulí podél silnic, které upozorňují na významné památky v regionu. Do konce roku by se také na česko-rakouských přechodech Dolní Dvořiště, Studánky a Přední Výtoň měly objevit rozsáhlé velkoplošné tabule, které poskytnou souhrnné informace o nejrůznějších památkách na obou stranách hranic, takže bude možno přímo na hranicích promyslet trasu výletu. Příští rok by se měl projekt rozšířit i na Dolní Rakousy, takže nabídka památek se ještě rozšíří a počítá se i s vydáním nové mapy, která by zachytila všechny doporučené lokality. Projekt, který by z velké části měla podpořit Evropská unie, jistě přispěje ke zlepšení informovanosti na česko-rakouském pomezí, kam putuje stále více turistů. Možná zajímavý přeshraniční region s nádhernou krajinou i vzácnými památkami zláká i vás. Jako plán na pěkný víkend v září či říjnu to určitě stojí za zamyšlení. (MaFr)

### Památky z ČR stále mizí

Naštěstí pryč jsou divoká devadesátá léta, kdy české památky prožívaly doslova nájezd zlodějů. Některé lokality byly vyloupeny hned několikrát, jedním z rekordmanů je například poutní kostel svaté Trojice u Trhových Svin, jež nenechavci navštívili dokonce devětkrát. Nejvíce utrpěly památky umístěné mimo stálé bydliště lidí, tedy právě různé poutní kostely a kapličky. Mnohem méně případů se týkalo vloupání do objektů v městečkách nebo ve středech obcí, i když drzost některých zločinců dosahovala a dosahuje neuvěřitelných rozměrů. V novém tisíciletí se situace trochu zklidnila, bohužel to však neznamená, že by ke krádežím nedocházelo. Například nedávno z kaple v obci Sedlečko u Soběslavi zmizely sošky andělů a světic. Kam putovaly? Podle odborníků stále existují některá starožitnictví v České republice, jejichž majitelé si příliš nelámou hlavu nad původem svého zboží. Mnoho památek stále také putuje za hranice a Rakousko patří mezi hlavní odběratele. Mezi určitými kruhy v Rakousku a Německu se například dostaly do módy kamenné kříže, jež proto mizí z českých rozcestí, polí či lesů. Přitom právě sběratelé by měli mít největší zájem na vymýcení loupeží uměleckých památek. Opravdu věří, že zrovna jejich sbírku nemůže postihnout něco podobného? V každém případě platí, že sami můžete podobným praktikám zabránit tím, že při případné koupi starožitnosti se bude zajímat o její původ a projevíte zvláštní obezřetnost vůči předmětům, jež evidentně pocházejí z veřejných prostor nebo kostelů. (MaFr)

### Mladí čeští a rakouští záchranáři společně

Vodní záchranáři mají v našich krajích oprávněně velmi dobrou pověst. Zejména při povodních v minulých letech mnoho z nich vyniklo doslova hrdinskými činy a i v klidnějších časech často v mnoha případech zabrání smrti neopatrných lidí ve vodě. Jedná se ovšem o velmi náročnou činnost, která navíc není dosud dostatečně podporována státem. Přesto se objeví i děti, kterým činnost vodních záchranářů učarovala natolik, že jsou ochotny ji sami vykonávat. Právě pro ně bylo uspořádáno cvičení na jihočeské vodní nádrži Lipno v Dolní Vltavici na Českokrumlovsku. Mladí adepti zde mohli získat i kvalifikaci mladého záchranáře, učili se ovládat loď, záchranu tonoucích, zdravotní teorii i vázání uzlů. Jednalo se přitom o mezinárodní

akci, protože vedle sedmatřiceti českých chlapců a dívek ve věku od šesti do patnácti let zde nechybělo ani sedmáct jejich rakouských vrstevníků. Podmínky přitom byly spíše spartánské. I to považují organizátoři za součást výcviku. Podle nich si musí děti zvyknout, že záchranář se často dostává do situací, kdy musí jít do akce nevyspalý, nenajedený a unavený. I proto před některými zkouškami nenechali vedoucí své svěřence příliš vyspat. Nadšení mladých záchranářů to však nezchladilo. Většina z malých účastníků tábora je pevně rozhodnuta pomáhat účinně ostatním lidem. Dokazují, že přes všechny hroživé zprávy o růstu agresivity a bezcitnosti u nejmladší generace nemusíme při pohledu do budoucnosti propadat té nejčernější skepsi. Možná budou lepší, než by se při pohledu na zprávy z médií mohlo zdát. (MaFr)

### 1897, 1997 a 2002 – výročí povodní

Prakticky všechna česká média připomněla v létě dvě obrovské povodně, které Českou republiku postihly v posledních deseti letech. Zápavy v roce 1997 sice přinesly menší materiální škody, ale v nepřipravené zemi si vyžádaly oběti daleko nejcennější – desítky lidských životů. Celou republikou tehdy běželo jméno patrně nejpostiženější obce – Troubek na Hané, ale těžké škody způsobila voda i v jiných oblastech na Moravě. V roce 2002 již záchranné systémy fungovaly spolehlivěji, ale přesto se opět vyskytli mrtví. Vzbouřená voda se prohnala zejména Čechami od jihu na sever a zanechávala za sebou obrovskou spoušť. Výrazně zasáhla také Prahu, kde zaplavila mnoho domů a jen málo chybělo, aby vnikla i na Staré Město. Obrovské problémy pro dopravu Pražanů znamenalo zatopení metra, jehož následky byly odstraňovány velmi pomalu. Nechci zde rekapitulovat všechny pohromy, které vodní živel před pěti a deseti lety napáchal. Stojí však za připomenutí, že letní povodně se vyskytovaly i v dřívějších desetiletích a následky tehdejších pohrom nebyly o nic méně hroživější. Jako příklad může sloužit strašlivá povodeň v červenci 1897, která postihla hlavně severní Čechy. Během ní byl zaznamenán i dosud nepřekonaný rekord v úhrnu srážek na jeden den – na Nové louce v Jizerských horách tehdy napršelo celkem 345 litrů vody na jeden metr čtvereční. Zápavy si tehdy vyžádaly více než sto lidských životů, materiální škody dosahovaly miliónů tehdejších korun. Podobně jako v Čechách přitom živel řádil i v tehdy německém Slezsku. Katastrofa tehdy vyvolala naprosto nový přístup k budování přehrad. Během následujících dvaceti let bylo jen v Jizerských horách vybudováno sedm vodních děl, které měly zadržovat vodu. V roce 2002 však ani celá kaskáda na Vltavě nedokázala zabránit katastrofě. Příroda ukázala, že stále se nikomu nepodařilo ji zkrotit. Zároveň se však potvrdilo, že ani člověk není tak zcela bezmocný. Narychlo postavené zábrany uchránily obydlí i cenné kulturní památky na pražském Starém Městě, v mnoha vesnicích zabránily vniknutí vody hráze z pytlů písků, které narychlo plnili desítky a stovky dobrovolníků. Solidarita mezi lidmi je pojem, který jako by se z dnešního odcizeného globalizovaného světa vytrácel. Právě povodně a jiné katastrofy však jasně ukazují její obrovskou roli. Domnívám se, že při vzpomínce na záplavy bychom na tento fakt rozhodně neměli zapomínat. Mohlo by se nám to strašlivě vymstít. (MaFr)

### Nová stezka Podyjí

Letošní prázdniny přinesly mj. i řadu zlepšení ve výletních regionech na česko-rakouském pomezí. Výrazně se tento pozitivní trend projevil například v Národním parku Podyjí. Zde se především podařilo konečně obnovit čtyřkilometrovou tradiční cestu, která vede ze Znojma po pravém břehu řeky do Trauznického údolí a dál na Sealsfieldův kámen, který svým názvem připomíná česko-rakousko-amerického spisovatele Karla Postla alias Charlese Sealsfielda, jednu z neprávem opomíjených literárních postav 19. století. Stezka nabízí spoustu zajímavých pohledů především na Znojemskou přehradu. Pro návštěvníky byla uzavřena ve druhé polovině osmdesátých let minulého století, kdy celé území vodohospodáři začlenili do prvního vodního ochranného pásma. Krajský úřad však nedávno potvrdil, že i přesto sem není turistům vstup zakázán. Obnovení stezky navázalo na zlepšení, které přinesla už minulá sezóna. Připomeňme, že v roce 2006 byly obnoveny mj. i trasy u Znojma, cesta k česko-rakouskému přechodu Hnanice – Mitterretzbach, silnice k dalšímu přechodu Podmyče – Feiling i venkovní mapy představující Podyjí i rakouský Thayatal. Otevřelo se i několik nových přechodů hranic pro pěší. Podyjí je nejmenším a zároveň nejmladším českým národním parkem, ale najít v něm můžete řadu naprosto ojedinělých druhů ukázek teplomilné flóry i řadu vzácných druhů zvířat. Podobný charakter má pochopitelně i sousední rakouský park Thayatal, který byl vyhlášen dokonce až devět let po Podyjí, v roce 2000. Zkrátka přitom při výletu do oblasti nepřijdou ani ti, kteří dávají přednost spíše kulturním a historickým pamětihodnostem. Nemá smysl se zmiňovat například o samotném Znojmu, ale za shlédnutí stojí jistě třeba i hrad Hardegg na rakouské straně. Takže sečteno a podtrženo – další výzva k pěknému víkendovému výletu. (MaFr)

### Jihomoravští hasiči zasahovali v Rakousku

Zdá se, že pomalu i na česko-rakouském pomezí padají poslední zbytky železné opony a stále častěji dochází k vzájemné přeshraniční výpomoci. Jako příklad může sloužit požár trávy na rakouské straně u Hranických luk na Břeclavsku. Toho si všimnul cyklista na stezce Pohansko – Reintal a informoval o něm jihomoravské hasiče. Ti neváhali a sami zasáhli, protože se obávali rychlého rozšíření kvůli suchému a větrnému počasí. Ještě před dvaceti lety by podobná událost způsobila mohutné pozdvižení a zejména kvůli „péči“ tehdejších československých pohraničnicků by asi byla jen těžko proveditelná. Alespoň v některých oblastech snad už konečně začal vítězit obyčejný lidský rozum. (MaFr)

### Kostel z Kosmovy kroniky v Podivíně?

Část historiků se domnívá, že se přiblížil objev záhadného kostela z Kosmovy kroniky založeného Lichtensteiny, ve kterém údajně český kníže Břetislav II. slavil svatodušní svátky. V Podivíně na Břeclavsku, v lokalitě Rybáře, totiž archeologové odhalili metrový základní pás kostela, který by mohl stát v místech odpovídajících popisu slavného kronikáře z první poloviny 12. století. Samotní archeologové ale tvrdí, že nyní nalezená zeď pochází z 15.-17. století.

Není však zcela vyloučeno, že se pod tímto nálezem ve větší hloubce skrývají původní obrisy z 11. století. Tuto domněnku údajně potvrzují i pozůstatky malohradištního osídlení z 10. století, tedy zhruba z období stavby kostela. Nakolik je optimismus zejména některých regionálních historiků oprávněný, tedy mohou ukázat až další výzkumy. Pokud by další vykopávky potvrdily domněnku o prastarém původu podivínského kostela, ocitli bychom se možná blízko vyluštění další záhady – jméno Podivín se totiž v nejstarších pramenech vyskytuje v souvislosti s označením blatného hradu stojícího na cestě z Rakous přes Lednici k Podivínu. Jeho přesná lokalizace však zatím odborníkům zůstávala skryta. Nyní se zdá dost pravděpodobná varianta, že by nově nalezený kostel mohl s hradem nějakým způsobem souviset. Jeví se totiž málo pravděpodobné, že by středověcí lidé jen tak stavěli kostel poměrně daleko od obce. (MaFr)

### Z tramvaje seník

Pozoruhodný osud měla první tramvaj v Jihlavě, která byla vyrobena ve Štýrském Hradci (Grazu) a poprvé vyrazila na trať v roce 1909. V nynějším krajském městě přežila v činnosti obě světové války a do pomyslného důchodu se dostala až v roce 1947. Jenže pak místo ní začaly jezdit trolejbusy a pro tramvaj v Jihlavě nezbylo místo. Její služební kariéra však ještě neskončila – odvezli ji do Opavy a zde ve Slezsku fungovala až do roku 1952. Teprve pak, po více než čtyřiceti letech, byla poslána do starého železa, a to částečně doslova a do písmene, protože její spodek byl skutečně rozebrán a prodán do šrotu. Z horní části si v jedné vsi u Opavy udělali seník. Značně zdevastovanou část tramvaje objevili členové občanského sdružení Za záchranu historických trolejbusů a autobusů a podnikli ihned kroky, aby se památka dostala do důstojnějších podmínek. Nynější majitel tramvaje-seníku má pouze jedinou podmínku – že mu členové sdružení opatří nový seník. Zdevastovaná tramvaj by se měla přestěhovat do Jihlavy, kde by měla být vystavena, nejlépe v místech, kde před zhruba 100 lety existovala tramvajová zastávka. Celkové náklady na opravu odhadují představitelé sdružení na zhruba 2 milióny Kč a počítají, že oprava si vyžádá poměrně dlouhý čas. Pravděpodobně se oprava nestihne do 100. výročí zahájení tramvajového provozu v Jihlavě, ale snad někdy poté ji budou moci Jihlavané i návštěvníci tohoto zajímavého města znovu obdivovat. A rakouští turisté navíc budou moci ocenit práci svých předků v Grazu. (MaFr)

### Hipocentrum podle rakouského vzoru

Jen pomalu se v České republice uplatňuje domácí ekoturistika. Hodně přitom pomáhá inspirace z Rakouska, jak dokládá i nejnovější projekt na využití bývalého areálu cihelny ve Vrátkově na Českobrodsku připravený Thomasem Stegerem ze společnosti Cihelna. Výrobní, založená v roce 1895, ukončila produkci cihel v roce 2004 a Steger byl pověřen hledáním možnosti jejího dalšího využití. Protože v Rakousku studoval cestovní ruch, napadlo ho, že ideální variantu by mohlo představovat přebudování areálu na hipocentrum s veterinární klinikou. Cihelna totiž stojí uprostřed polí a hipocentrum by tak nebyl problém zapojit do krajiny. Nápad se zalíbil nejenom starostovi České-

ho Brodu, do jehož katastru objekt cihelny náleží, ale také obecně prospěšné společnosti Pošembeří, která hodlá v okolí říčky Šembery vytvořit hustou síť cyklostezek nazvanou Česká hrouda. Vedle milovníků kol a pěších turistů by se totiž chtěli zaměřit i na jezdce na koních. Představitelé Cihelny by svoji hipostezku přitom rádi zapojili i jako úsek obří mezinárodní hipostezky, která vede od Baltu až ke Středozevnímu moři. Thomas Steger hodlá ve Vrátkově provozovat přirozený chov s volnými výběhy doplněnými přístřešky, který podle něj více přispívá k vyrovnanosti koní a snižuje jejich agresivitu, což pochopitelně přináší pro cestovní ruch značnou výhodu. Další investici představuje již zmiňovaná veterinární klinika, kde by se vedle koní měla léčit i další hospodářská zvířata z okolí. Pokud se projekt podaří, možná se již za pár let budou ve Vrátkově zastavovat milovníci jezdeckví na své velké trase od jednoho konce Evropy ke druhému. Stane se tak jedním z mnoha symbolů pevného zapojení České republiky do celoevropské spolupráce i inspirací, které do tohoto procesu přineslo Rakousko. (MaFr)

### 120 let potrubní pošty

V letošním roce oslavila pražská potrubní pošta sté dvacáté narozeniny – stalo se tak 6. srpna 2007. První linka spojila 6. srpna 1887 hlavní poštu v Jindřišské ulici s poštovním úřadem na dnešním Malém náměstí na Starém Městě. Toto spojení bylo zpočátku určeno pouze pro vnitřní potřebu pošty a veřejnost ho mohla používat až o dvanáct let později. Na přelomu dvacátých a třicátých let 20. století přepravovala tato potrubní pošta desítky tisíc pouzder měsíčně. Její hlavní výhodou je rychlost – například z centra Prahy zvládne zásilku dopravit na Pražský hrad za osm minut, čímž překonává rekordy kurýrní služby. Potrubní služba stále funguje v některých supermarketech nebo například v Komerční bance na Václavském náměstí. (MK)

### Slavný most má muzeum

Karlův most má své muzeum. Návštěvníci se zde mohou seznámit nejen s jeho historií, ale také s těmi, kteří ho buďtovali. Návštěvníci si mohou v novém muzeu prohlédnout funkční makety středověkých stavebních strojů, které byly používány při stavbě mostu, i dobové pracovní nástroje kameníků a tesařů. K vidění je také množství obrazů, soch, mincí a originálních částí Karlova mostu i staršího Juditina mostu. V rámci oslav 650. výročí mostu si mohou lidé v muzeu a také ve specializovaných prodejnách zakoupit i cennou památku na toto jubileum – jedná se o stříbrnou pamětní dvousetkorunu, která je ražena ze slitiny obsahující 900 dílů stříbra a 100 dílů mědi a byla vydána ve dvojím provedení – v běžném a špičkovém. Na lícni straně dvousetkoruny je stylizovaná podoba Karlova mostu, pod kterým protéká řeka Vltava. Jako doplněk je zdarma ke každé minci přikládána tzv. Katalogová karta pohlednicového formátu s dvojjazyčným textem. K výročí Karlova mostu byla také vydána publikace, na které se podíleli významní autoři a Česká pošta navíc vydala výroční známku. „Je málo tak unikátních památek v Praze, v České republice, v Evropě, na světě, jako je právě Karlův most. A já si myslím, že to je památka, ke které se muzeum hodí a které tady po staletí chybělo,“ řekl primátor Pavel Bém, který

muzeum slavnostně otevřel a navíc nad ním převzal záštitu.

(MK)

## Český design v New Yorku

Ještě i v měsíci září se od května na několika místech v New Yorku představuje český design. Přehlídka, která nese název *Meet Contemporary Czech Design (Setkání se současným českým designem)* byla zahájena v rámci newyor-

ského Týdne designu a mezinárodního veletrhu současného nábytku. Pražské studio Symbio design s autorem Jerym Kozou například prezentuje nábytek, elektronické přístroje a osvětlení. Další pražské studio Olgoj Chorchoj představilo newyorskému publiku soupravu nápojového skla nazvanou Pan Vajíčko. Grafický design zastupovalo v New Yorku studio Najbrt a šperkařské práce představili Eva Eislerová, Pavel Opočenský a Barbora Škorpilová.

(MK)

## Kinoautomat

Víte, co je to kinoautomat? Nevíte? Tak se jděte podívat v Praze do kina Světozor. Ne, není to nějaký automat, kde zmáčknete knoflík, vhodíte mince a vypadne nějaká ta kazeta nebo DVD s filmem. Je to představení. Před čtyřiceti lety dostal režisér Radúz Činčera nápad. A ten útok na nervové buňky mozkové byl natolik dobrý, že se myšlenky chopili ještě režisér Ján Roháč, Vladimír Svitáček a Pavel Juráček a natočili situační komedii. Před kameru se postavili Miroslav Horníček (pan Novák), Karla Chadimová (nahatá sousekka), Josef Somr (manžel nahaté sousekky), Miroslav Macháček (vysloužilý důstojník), Jan Libíček (vrátník), Libuše Švormová, Leopolda Dostalová, Václav Lohniský, Jan Vostrčil, František Kovářík, Vlasta Jelínková, Věra Tichánková, František Peterka, Jiří Schmitzer.

*Člověk a jeho dům* byl natočen v roce 1966 a stal se senzací na světové výstavě v Montrealu EXPO '67. Možná, že si pamětníci vzpomínají na záběry z té doby. Lidé postávali několik hodin před branami výstaviště a pak všichni utíkali o překot, aby se postavili do další fronty – někdy až čtyřhodinové. Tentokrát před československým pavilonem.

Brzo se totiž v Kanadě a USA a po tažmo po světě rozkřiklo, že nějaký neznámý herec se objevuje jak ve filmu, tak na pódiu a povídá si s diváky a ti z vděčnosti mohou stiskem knoflíku rozhodovat o tom, jak bude film pokračovat. Byl to první interaktivní film na světě. První konfliktová situace na plátně na sebe nenechá dlouho čekat. Film se zastaví, na scénu vyjde herec a diváci za jeho podpory rozhodují, která alternativa filmu bude pokračovat. Asi takto: Na chodbě panelového domu se mladé, jen do ručnicku zahalené dívence zabouchnou dveře. Úpěnlivě prosí pana Nováka (Horníček), aby ji vpustil na chvíli do jeho

bytu a pomohl jí ze šlamastiky. Pan Novák ale očekává svou manželku, které na oslavu narozenin donesl kytku. Stop. Vpustit, nebo nevpusť – to je na vás, na divácích. U každého sedadla byly dva knoflíky. Červený a zelený. Pevně přišroubované, aby se neztratily. Od nich vedly dráty k počítači, který byl tehdy velký jako jedna místnost a bleskově spočítal volbu diváků. Tehdy nevidaná událost. Promítala se pak ta verze, kterou zvolila většina. Diváci mohli volit ještě devětkrát. Ve Světozoru po tomto tehdejší zázraku techniky zbyly dodnes v šatně přímo za plátnem jen ty dráty a Horníčková rozvrzaná židle. Tlačítka nahradila elektronická bezdrátová volítka a dva stolní počítače ušetří jednu místnost. Film byl totiž digitalizován a na jeho dvoujazyčnou DVD verzi se můžeme těšit.

Jeden vážený americký kritik z *The New Yorker* tehdy na závěr recenze kinoautomatu na EXPO '67 napsal, že by Čechoslováci měli Činčerovi postavit pomník. „Vidíte,“ komentuje to dnes Eduard Hrubeš, který spolu s dalšími moderátory – Tomášem Matonohou a Josefem Poláškem – zastupuje zemřelého Horníčka, „vidíte, už tehdy nám radili, co máme postavit.“ Zaktualizovaný není jen scénář. Předfilm uvede diváka do tehdejších socialistických volebních mravů. Volilo se vždy a všude a za jakýchkoliv okolností jednotně. Odpadlíkům hrozily tresty nebo popotahování v práci. Jednota je krásná věc, ale všichni vládci všech dob na ni měli vždy krátké triko. Na konci představení další film ukáže stvořitele (množné číslo) a jejich přátele.

Po prvních úspěších v Montrealu se novináři nahrnuli kolem Horníčka, který *Člověka a jeho dům* uváděl na jevišti, a dožadovali se interview. S úžasem se dozvěděli, že Horníček neumí ani slovo anglicky a že celé představení se naučil nazpaměť jako soustavu zvuků. Nechtěli tomu věřit. Miroslav Horníček také ne. Ale smích di-

váků na místech, kde se smát měli, jej přesvědčil, že to přece jenom byla angličtina. Představení se pak s velkým úspěchem uvádělo na turné v USA. Dostalo se i do Japonska. Činčera je ve světě známější než ve své vlasti.

O patent projevil zájem také Hollywood – Paramount Pictures a Universal Studios. Podle tehdy platných zákonů ale Činčera svůj vynález zahraničním zájemcům nabídnout nesměl. Prodejní právo bylo zcela v rukou státní organizace, která kinoautomat pravděpodobně nechala celosvětově patentovat. Jako jediná směla uzavřít obchodní smlouvu. Film nakonec prodala jedné zájemkyni za minimální obnos. Těmito penězi pak státní organizace umořila dluh ČSSR vzniklý nákupem jiného filmu. Ve smlouvě byla podmínka, že kinoautomat musí být uveden v kinech. Ale nikdy v nich promítán nebyl. Objevil se pouze jednou v Texasu na světové výstavě Hemisfair roku 1968. Poté se po kinoautomatu na několik let doslova slehla zem. Objevil se znovu v kině Světozor v letech 1971 až 1972. Promítal se asi 18 měsíců. Důvod zastavení projekce není znám. Zda v tom hrála roli politika, nebo averze vůči tvůrcům, nebo nějaké smlouva, autor článku neví. Vedle Miroslava Horníčka program uváděla Zuzana Neubauerová. Pro neuvěřitelný ohlas se hrálo minimálně dvakrát denně. Strídali se populární herci a moderátoři: Eduard Hrubeš (populární průvodce televizního pořadu *Neváhej a toč!*), Saskia Burešová, Václav Čapek, Jaroslava Panýrková a Regina Rázlová.

Byla to jediná svobodná volba v Československu. A diváci to možná pochopili a chodili na kinoautomat nejen jako na dobrou zábavu, ale také jako na tichou demonstraci demokracie. Ale třeba se mýlím.

Faktem je, že se v tichosti přestalo promítat, ačkoliv bylo vyprodáno. A tak se kinoautomat světovým hitem nestal.

V roce 1974 se podařilo jistému americkému producentovi práva od

nové majitelky vysoudit. Činčerův projekt mohl být uveden na světové výstavě EXPO '74 ve Spokane, ve státě Washington. I zde měl veliký ohlas, nicméně předchozí roky „uskladnění na dobu neurčitou“ se na slávě vynálezu přece jenom nešťastně podepsaly.

V devadesátých letech film uvedla Česká televize. Dvakrát jej vysílala na obou programech ČT1 a ČT2. Diváci mohli příběh sledovat přepínáním programu. Z toho je vidět, že se nenatočily všechny jenom myslitelné verze a že se odlišné příběhy v určité fázi opět setkávají. Dvě varianty se tak vždy vracejí do stejné dějové linie, takže základní příběh filmu je pouze jeden. Asi jako v politice, kde sice můžeme volit mezi dvěma variantami, ale v podstatě se nic nemění. K tomu jeden příběh. Ze 128 repríz v Montrealu se jen jedenkrát stalo, že jen do ručníku zaha-

lená sousedka nebyla diváky vpuštěna do bytu pana Nováka. Po představení se zjistilo, že to byl zájezd jeptišek. Jak už ale tušíte, i ty jeptišky si přišli na své. Jak si to ale vlastně vysvětlovaly, nevíme. Třeba tak, že svou cudnou volbou byly ušetřeny ještě horšího pokračování. Díky velkému úsilí dokumentaristky a Činčerovy dcery Aleny jsme se na klasický kinoautomat mohli do konce června 2007 podívat znovu. Na podzim jsou plánovány další akce. Doufejme, že se třeba rozjede i do Vídně, když už měl v roce 2006 reprízu v National Film Theatre v Londýně.

V roce 1985 Československá televize podle vzoru kinoautomatu odvysílala třináctidílný seriál *Rozpaky kuchaře Svatopluka*. Scénář Jaroslav Dietl, režie František Filip. Každý díl z prostředí hotelové kuchyně byl v kritické situaci přerušen a asi stovka di-

váků ve studiu volila, jak má představení v titulní roli s Josefem Dvořákem (Svatopluk Kuřátko) pokračovat. V jedné verzi promítání snímala televizní kamera jedno pražské sídliště a lidé rozsvěcovali nebo zhášeli žárovky. Později byla na energetickém dispečinku sledována výchylka ve spotřebě elektřiny v celé republice a podle toho pokračoval příběh. Činčera, autor původního nápadu, nebyl k práci na tomto projektu přizván a distancoval se od něho. Podle jeho vyjádření se seriál nepovedl. V roce 1998 byl seriál opakován a diváci České televize mohli hlasovat pomocí telefonu na audio-textovou linku. Příštího roku Radúz Činčera zemřel.

Vedle Laterny magiky se tak do historie světového filmu zapsal i kinoautomat. Dva československé filmové vynálezy minulého století.

### Radúz Činčera, PhDr. (1923-1999)

Filmový režisér, producent a scenárista začal svoji uměleckou kariéru jako scénograf, působil jako lektor anglických her ve Vinohradském divadle a v roce 1952 vstoupil na pole filmové tvorby. Vytvořil stovky filmů různých žánrů. Jeho filmy získaly mnoho cen na našich i zahraničních festivalech (například film *Romeo a Julie 63* byl oceněn na 8 festivalech). Po roce 1967 se Radúz Činčera specializoval na specifické multimediální prezentace pro světové výstavy, tematické parky a podobné příležitosti a zároveň pracoval na standardních filmech. Multimediální programy Radúze Činčery jsou charakteristické mnohotvárnými inovacemi, jeho cílem vždy bylo přinést něco nového, co ještě nebylo užito jinde. To se také vztahuje na jeho první výstavní program – kinoautomat, představený v československém pavilónu během montrealského EXPO '67.

Přehled nejvýznamnějších projektů:

- 1967 KINOAUTOMAT na Světové výstavě EXPO '67 v Montrealu, Kanada
- 1968 KINOAUTOMAT II. na Světové výstavě Hemisfair '68, USA
- 1970 DIVADLO PROTINOŽCŮ s novým audiovizuálním systémem nazvaným VERTIKÁLNÍ
- 1970 CINEMASCOPE pro pavilón Britské Kolumbie na Světové výstavě EXPO '70 v japonské Ósace
- 1971 SOUND GAME SHOW pro výstavu Man and His World, Montreal, Kanada
- 1974 KINOAUTOMAT III., Světová výstava EXPO '74, Spokane, USA
- 1977 KONTRAPUNKTY – multimediální prezentace pro výstavu FOTOKINA, Kolín nad Rýnem, SRN
- 1978-1989 Agrokomplex Nitra, každoroční účast na této výstavě vždy s novým audiovizuálním systémem
- 1981 KINOAUTOMAT IV., pavilón společnosti Ósaka Gas, Kobe, Japonsko
- 1984 QUADROFONNÍ TICHŮ, LATERNA MAGIKA, Praha
- 1986 ACTORSKOPE a SELECTORAMA, československý pavilón, EXPO '86, Vancouver, Kanada
- 1986 SFÉRIKÝ KALEIDOSKOP, Pavilion of Promise, audiovizuální adaptace rockové opery The SCROLL, EXPO '86, Vancouver, Kanada
- 1988 Pavilion of Promise a The SCROLL znovu uveden na Světové výstavě EXPO '88 v Brisbane, Austrálie. Cena OSCAR za nejlepší program výstavy
- 1988 LA ESPHERA MAGICA, kaleidoskopické divadlo v Granadě, Španělsko

- 1989 Pavilion of Promise a The Scroll uveden v Singapuru
- 1990 CINELABYRINTH, Světová výstava Flower EXPO '90, Ósaka, Japonsko
- 1991 CINEAUTOMATE, zábavní park Futuroscope v Poitiers, Francie
- 1991 ROBOT SHOW, výstava Tech Art, Baden, Švýcarsko
- 1991 PSEUDOHOLOGRAFICKÁ SHOW, 700 let švýcarské konfederace, výstava Les Images en Folie, Martigny, Švýcarsko
- 1992 Dva nové audiovizuální systémy pro muzeum TECHNORAMA DER SCHWEIZ, Winterthur, Švýcarsko
- 1992 Španělská verze The SCROLL na EXPO '92, Sevilla, Švýcarsko
- 1993 Tři nové audiovizuální systémy pro DEUTSCHES MUSEUM, Mnichov, Německo
- 1993 Audiovizuální koncept a program ČESKÁ REPUBLIKA, DRAHOKAM V SRDCI EVROPY pro pavilón České republiky, EXPO '93, Taejon, Korea
- 1996 100 LET ČESKÉ KINEMATOGRFIE, Praha, ČR
- 1998 ST. MICHAEL MYSTERY, Praha, ČR

### Ján Roháč (1932-1980)

Absolvoval Divadelní fakultu Akademie múzických umění v Praze a již za studia se zaměřil na zábavné umění – spolupracoval s Divadlem estrády a satiry (později Divadlo satiry, pak Divadlo ABC). Působil v divadle v Pardubicích, pak v pražských scénách ABC, Laterna magica, varieté Alhambra (zde uvedl velmi úspěšnou revue *Bukola aneb Vrahem je pachatel*) a zejména v divadle Semafor, kde jeho režie pomáhaly vytvářet osobitý jevištní styl této vedoucí malé scény šedesátých a sedmdesátých let. Spolupracoval zde s Jiřím Suchým (*Zuzana je zase sama doma*, 1961, *Dobře placená procházka*, 1965 – též jako televizní film), Miroslavem Horníčkem (*Hovory přes rampu*, 1965, *Recitál Horníček – Hegerová*, 1966, *Dva muži někde*, 1972), skupinami Šimek – Grossmann a Šimek – Sobota (*Besídka v rašelinšti, Zavěste, prosím, volá Semafor* aj.).

Svůj smysl pro hudbu a zároveň pro nová média (v Čs. televizi pracoval od 1968) uplatnil v hudebním filmu *Kdyby tisíc klarinetů* (písničky Jiřího Šlitra a Jiřího Suchého, mezi herci-zpěváky četní interpreti ze Semaforu, režie Roháč spolu s Vladimírem Svitáčkem, 1965), hlavně však v dlouhé řadě televizních inscenací, pořadů, seriálů. K hudebně nejvýznamnějším patřily *Písničky na zítřa*, pořady se semaforovými umělci *Recitál I, II, Hovory H*, dále revuální *Přijela pout' a další*. Nejvýraznějším příspěvkem k televizi a hudební poezii šedesátých a sedmdesátých let byly Roháčovy

zfilmované písničky (*Jezdím bez nehod, Marnivá sestřenice, Zčervená, Zhasněte lampióny, Život je pes*); představují minipříběhy, jsou působivé dodnes a jsou pozoruhodným předchůdcem umění videoklipu.

Roháč se stal zakladatelskou osobností v oblasti nových médií (podílel se na vzniku a programu Laterny magiky, spolupracoval na programu kinoautomatu pro světovou výstavu v Montrealu atp.) televizní zábavy, uplatnění hudby v televizi. Měl mimořádný smysl pro nové a zajímavé hudební a umělecké trendy, pro nastupující osobnosti, pro životní detail, ostrou pointu a efekt.

#### Vladimír Svitáček (1921-2002)

Vladimír Svitáček v Brně vystudoval reálné gymnázium a absolvoval abiturientský kurs stavební průmyslovky. V období 1943-1944 byl totálně nasazen v pražské továrně Avia Letňany. Po osvobození se zapsal na Stavební fakultu Vysokého učení technického, avšak posléze odešel studovat nejprve dramaturgii a poté režii na FAMU (1951-1956). Už během studií spolupracoval jako asistent režie či pomocný režisér například s Karlem Zemanem (*Cesta do pravěku*) a Alfrédem Radokem (*Dědeček automobil*), spolupodílel se i na programech Laterny magiky pro světové výstavy EXPO a na kinoautomatu. Za svého působení ve Filmovém studiu Barrandov byl Svitáček několikrát vyhozen a posléze rehabilitován. K tvůrčí činnosti se vrátil v inovovaném seriálu *Hovory H ještě po dvaceti letech*.

Během sedmdesátých a osmdesátých let mu byla z politických důvodů znemožněna tvůrčí činnost, šťastným se mu však stalo setkání s režisérem Jánem Roháčem. V roce 1957 spolu natočili středometrážní satiru *Konec jasnovidce*, v níž vylicili potíže jasnovidce začleněného do komunál-

ního podniku. Do kin se film však dostal až po šesti letech a sám Svitáček se k režii mohl vrátit až prostřednictvím filmu *Kdyby tisíc klarinetů* z roku 1965. Grotcesce zůstal Svitáček věrný i ve svém dalším filmu z roku 1967 – *Ve vlaku*.

Svitáček působil i v televizi, kde vytvořil skeč *Žárlivost* s Milošem Kopeckým a Miroslavem Horníčkem, adaptaci povídky Seana O'Casseyho *Uspořená libra*, v níž excelovali Jan Werich s Jiřím Sovákem, a dvacítku televizních klipů, tehdy nazývaných inscenovaná či hraná písnička. Film *Kdyby tisíc klarinetů*, postavený na myšlence přeměny zbraní v hudební nástroje, natočili v roce 1965 na námět Jiřího Suchého a hudbu Jiřího Šlitra.

#### Pavel Juráček (1935-1989)

Český filmový režisér a scenárista, výrazný představitel české nové vlny šedesátých let, signatář Charty 77. Již za studií na FAMU byl Juráček považován za největší literární talent, který se námětem nebo i scénářem podílel na dnes stále ještě nezapomenutých studentských filmech (*Hlídač dynamitu, Černobílá Sylva, Strop*). I když byl neoficiálním mluvčím generace, obdržel během studia důtku, byl vyloučen z filologie a nakonec studium ani neukončil. Poté působil na Barrandově a jako scenárista se podílel na řadě klíčových filmů české kinematografie. Natočil dva samostatné autorské filmy *Každý mladý muž a Případ pro začínajícího kata*, spolupracoval na snímcích Hynka Bočana, Karla Zemana či Jana Schmidta. Na počátku sedmdesátých let byl propuštěn z Barrandova, po podpisu Charty 77 vyslýchán StB a nakonec donucen k odchodu za prací do SRN (1977-1983). Ani tam, ani po návratu domů se mu však už na dřívější práci nepodařilo navázat. (Igor Tureček, Martina Reková)

## České sýry a víno

V devadesátých letech 20. století se čeští výrobci potravin ocitli často ve svízelné situaci. Trh toužil především po zahraničním zboží a stále přetrvávaly návyky spotřebitelů z předlistopadového období, kdy prakticky každý produkt ze „Západu“ byl vnímán jako něco výrazně hodnotnějšího než domácí výrobky. Postupně se však dařilo podobné předsudky překonávat a zájem o české potraviny zase narůstal. Na počátku nového tisíciletí se však objevil další problém – v souvislosti s připravovaným vstupem země do Evropské unie se rychle rojily nové a většinou velmi přísné hygienické předpisy pro výrobu potravin a vlastníci závodů museli investovat často velmi vysoké částky, aby před bedlivým zrakem kontrolorů obstáli. Ale i tuto potíž dokázali přinejmenším ti nejschopnější ustát a české potravinářství se mohlo opět nadechnout k rozletu. Zejména malí výrobci však s velkými obtížemi zápolí se situací na trhu, kde vládne obří řetězce. Přitom i kvůli velmi přísným hygienickým normám se v České republice ve srovnání s Rakouskem málo rozvíjejí pouliční trhy se zemědělskými produkty. Určitou šanci na proniknutí k veřejnosti však představují nejrůznější přehlídky potravin. Jako příklad může sloužit již 4. národní přehlídka Sýry víno, která se konala počátkem června v Prachaticích. Na ní se uplatnili především menší vinaři, zatímco sekci sýrů opanovali spíše větší firmy s výjimkou Eko farmy Bílsko. Obě sekce však jasně dokazovaly, že čeští producenti se nemají za co stydět a jejich produkce může směle konkurovat i vyhlášeným světovým značkám. V sýrech jednoznačně kraloval široký sortiment jihočeské firmy Madeta, z něhož mě zaujal především přírodní sýr zrající pod mazem prodávaný pod označením Monastère. Tradičně kvalitní produkty nabízel i další zavedený podnik Pribina, známý především pro-

dukci plísňových sýrů, a velmi slušný standard předvedly i další vystavovatelé (např. Kromilk Kroměříž, Jaroměřická mlékárna a další). Speciální kapitolu pak představují kozí sýry z eko farmy v Bílsku, které naznačují možnosti prudce se rozvíjejícího českého ekozemědělství, po jehož produktech stále roste poptávka. Nechyběl ani český parmazán – sýr Gran Moravia z produkce společnosti Orrero. Právě tento sýr podobně jako již zmiňovaný Monastère však v labužnické komunitě v České republice vyvolává silné kontroverze. V obou případech se totiž jedná o sice zdařilé, ale přece jen nápodoby zahraničních originálů. Podle části znalců by se při tom české firmy měly soustředit na vývoj originálních nových druhů a opustit napodobování zahraničních vzorů. Jenže to se samozřejmě mnohem snadněji řekne, než realizuje. Vymýšlet původní novinky není lehké v žádném oboru, ale o sýrařství to platí snad dvojnásob. Navíc zejména ve stále oblíbenějším segmentu tvrdých, polotvrdých a plísňových sýrů se čeští výrobci nemůžou ani opřít o nějaké příliš rozsáhlé domácí tradice. Jistě by však bylo skvělé, kdyby se čeští sýraři pokoušeli o něco víc než jen o variace na známá témata.

Mezi víny se národní přehlídce v Prachaticích objevilo velké množství především moravských drobných producentů, často s velmi jemnými a kvalitními ukázkami. Hodně jich nabízelo například pozdní sběry, výběry z hroznů nebo bobulí a nechybělo ani velmi sladké ledové či slámové víno. Jednoznačný prim hrála bílá vína, protože pro produkci kvalitního červeného v České republice podobně jako v Rakousku vesměs chybí vhodné podmínky. Sem tam se však objevilo nějaké docela chuťově zajímavé rosé. Právě rosé by se možná mohlo stát určitým východiskem ze současné pasti na trhu – již delší dobu panuje móda červeného, zatímco v ČR stejně jako v Rakousku se daří

vyrobit spíše bílé. Lehké a osvěžující rosé by se však mohlo na trhu dobře prosadit. Přehledka v Prachaticích dokumentovala nad míru jasně, že i v Čechách a na Moravě existují kvalitní vína. Osobně mě však nejvíc zaujala česká klasika – roudnická vína.

Přehledku doprovázela řada nejrůznějších akcí, vystupoval zde například jeden z českých televizních kuchařů Petr Stupka, který předváděl velice harmonické moderní recepty s využitím sýra. Lze jen doufat, že podobné akce pomohou rozšířit mezi odborníky i širší vrstvy obyvatelstva znalosti o nabídce českých potravinářů a přispějí ke kultivaci gastronomického citění. Jistě by také neškodilo, kdyby možnost ochutnat české potravinářské produkty dostali ve větší míře také občané Rakouska. Samozřejmě tam by však bylo nutno vyrazit se skutečně originálními produkty, které nekopírují svou chuť žádné cizí vzory. Ale i s takto formulovanou podmínkou by si podle mého názoru české potravinářství při své současné úrovni rozvoje mělo bez větších problémů poradit. (MaFr)

### Číšníci jdou radši do Rakouska

Řada podnikatelů z turisticky atraktivních měst jihočeského regionu zápasí s velkým problémem – do svých restaurací, hostinců či barů jen s obtížemi shánějí kuchaře i číšníky. Jejich situaci rozhodně nezlepšuje stávající poměrně prudký pokles nezaměstnanosti. V současnosti Jihočeský kraj vykazuje společně se Středočeským krajem hned po Praze nejnižší míru lidí bez práce. Konkrétně se jedná o 4,5 %. Přispěla k tomu nejenom mírná zima, která urychlila začátek sezónních prací, ale také nábor nových zaměstnanců do průmyslové zóny v Písku. Kvalifikovaní číšníci nebo kuchaři navíc raději odcházejí pracovat do nedalekých rakouských městeček, kde za stejnou práci vydělají zhruba třikrát tolik. Mnozí zároveň tvrdí, že čeští zaměstnavatelé se k nim leckdy nechovají příliš korektně, vyžadují neúměrně dlouhé přesčasy a ještě mají tendenci vyplácet část mzdy načerno. Není divu, že při takovýchto podmínkách si podnikatelé musí vypomáhat různými nekvalifikovanými silami. I ty však potřebují znát aspoň dvě světové řeči, aby mohly obsluhovat třeba v Českém Krumlově přeplněném zahraničními turisty. V místě pak většinou příliš dlouho nevydrží, protože nestačí celkovému tempu. Situace se snadlepší o prázdninách, kdy půjdou na brigády studenti z hotelových škol. Jihočeští restauratěři přitom zdaleka nejsou jediní, kteří začínají v České republice žehrat na nedostatek kvalifikovaných pracovníků. Podobně si stěžují i četné průmyslové podniky. Ke zhoršení situace přitom přispívá i snižující se atraktivita práce v České republice pro zaměstnance ze Slovenska, kteří čím dál častěji nacházejí uspokojivé zaměstnání ve své vlasti. Zatím však ještě nouze o pracovní síly nedosáhla takové míry, že by část českých podnikatelů zanechala svých pochybných praktik. Radši spíše uvažují o dovozu pracovních sil např. z území bývalého Sovětského svazu, než by se snažili získat spolehlivé domácí pracovníky korektním přístupem. Právě u kvalifikovaných povolání a navíc takových, které vyžadují komunikaci se zákazníky, však patrně zaměstnavatelé budou muset v nejbližší budoucnosti svůj přístup přehodnotit. Jinak se jim může snadno stát, že nakonec zůstanou ve své provozovně sami. (MaFr)

### Cizí banky se tlačí do České republiky

Přestože by se mohlo zdát, že bankovní trh v České republice je naprosto zaplněn a jakákoliv snaha o expanzi tímto směrem patří k beznadějným činům, mnohé finanční instituce ze zemí sousedících s ČR zastávají jednoznačně odlišný postoj a snaží se do českých zemí proniknout. Mnohé z nich totiž postřehly šanci, kterou jim skýtají stále poměrně vysoké poplatky, které hlavní hráči na českém trhu účtují svým klientům za běžné služby, včetně služeb, které v západní Evropě bývají poskytovány zdarma. Navíc české tarify jsou často neúměrně komplikované a nepřehledné. Také nabídka služeb nebývá v České republice dosud na příliš vysoké úrovni. Proto například německá Sparkasse Oberlausitz-Niederschlesien chce prorazit v ČR nejen nízkými poplatky, ale i „domácími bankéři“, tedy finančními poradci, kteří s klientem řeší jeho záležitosti přímo doma. Lepší služby než představuje dosavadní standard hodlá nabízet i rakouská Oberbank, která již v ČR vlastní 14 poboček. Do konce příštího roku však zde hodlá vybudovat dalších 6 filiálek. Snad i tato štička na trhu poněkud rozhybe velké bankovní giganty, aby si začaly více hledět svých drobných českých klientů. Leccos zlepšit v tomto ohledu by mohla například i Česká spořitelna, která představuje jednu z nejlépe vydělávajících součástí skupiny kolem rakouské Erste Bank. Sice by jí možná krátkodobě trochu poklesly její astronomické zisky, ale pokles by pravděpodobně vyvážila spokojenost a věrnost jejích klientů, která by mohla firmě pomoci v možných hubenějších časech. (MaFr)

### Češi v Chorvatsku – brzo už jen minulost?

Dlouhou dobu platilo, že nejobvyklejší dovolenkovou destinací pro Čechy je jednoznačně Chorvatsko. Právě tam vyrazily každoročně kolony českých motoristů, aby zde strávili týden či čtrnáct dní u moře. Cesta jim trvala mnoho hodin a značnou část potravin si vezli s sebou. V Chorvatsku se často setkávali s určitým pohrdáním a přehlížením. Pro domácí nebyli nejmítanějšími zákazníky, protože se snažili všemožně ušetřit a do kapsy měli značně hluboko. A někteří chorvatští obchodníci rozdíl mezi Čechy a třeba německými turisty dávali silně pocítit. Jenže doba se mění a pro české turisty už zdaleka není takový problém zajít si v zahraničí třeba do restaurace. Také většina z nich již opustila stany a nejlevnější ubytovny – v současnosti již Češi dávají přednost tříhvězdičkovým hotelům a jejich nároky i výdaje stále rostou. Podle Asociace českých cestovních kancelářích a agentur Ioni průměrný Čech utratil za dovolenou v cizině 13 778 korun (asi 480 €) a letos by se tento údaj měl přehoupnout přes 500 €. Tato fakta si uvědomují i mnozí chorvatští podnikatelé a jejich postoj k českým turistům se začíná pomalu měnit. Jenže se zdá, že už je pozdě – zájem Čechů o Chorvatsko postupně klesá a dost možná k tomu přispěla i arogance některých místních prodejců. Naopak čím dál větší oblibě se u Čechů těší africká letoviska v Tunisku nebo Egyptě. A představitelé českých cestovních kancelářích očekávají, že zhruba za deset let budou destinace českých turistů kopírovat exotické módy ze sousedního Německa. Ovšem zatím ještě není vše ztraceno ani pro Chorvaty – přes zřetelný pokles zájmu o tuto zemi i v roce 2006 v počtu českých turistů ved-

la, následovaná Slovenskem a Itálií. Možná se jim při zlepšené péči podaří alespoň část dosavadní klientely zachránit. Činit se budou muset i rakouští podnikatelé v cestovním ruchu – zatím se Rakousko drží na 5. místě mezi nejoblíbenějšími turistickými cíly pro Čechy, zřejmě především díky lyžařským zájezdům do Alp. Bohužel blokády hranic a různá nepřátelská prohlášení zrovna vzájemnému cizineckému ruchu příliš nepomáhají, právě naopak. Lze jen doufat, že nenávislné hlasy z obou strany nakonec nepřeváží a Čechům se cesty za krásami alpských vrcholů nebo za světáckým šarmem Vídně zcela neznechutí.

(MaFr)

### Náklad novin v České republice klesá

Zatímco Rakousko zaznamenalo loni vzestup nákladu novin o více než o 9 %, v České republice se tento údaj snížil o 1,8 %. Nutno ovšem poznamenat, že v tomto ohledu představuje evropskou výjimku spíše Rakousko než ČR – například v Německu se náklad snížil o 2,1 %, ve Velké Británii o 2,7 %. O více než 10 % menší náklady pak hlásí společnosti z Nizozemska či Slovinska. Rakouský vývoj připomíná spíše situaci v Asii, kde například v Indii se vydalo o 12,9 % více výtisků novin. Podobný trend byl zaznamenán i v Koreji. Z evropských států pak vedle Rakouska růst nákladů ohlásilo například Irsko (o 5,5 %) nebo Slovensko (o 1,1 %). Podle odborníků především v Evropě se přece jen projevuje konkurence internetu. Paradoxně však elektronická média mohou naopak rozvoji papírových novin pomáhat v případech, že se podaří najít vhodný způsob jejich vzájemného informačního propojení. Onlinové verze deníků mohou řadu čtenářů inspirovat ke kupování papírových verzí s důkladnějšími komentáři a rozbory. Prudký rozvoj zažívají v současnosti noviny rozdáváné zdarma. V Rakousku se tato praxe zatím příliš nerozvinula, cestující v pražském metru mají nyní ve všední den ráno na výběr tři deníky (*Metro*, *Express*, *24 hodin*). V dalších evropských metropolích bývá sortiment ještě bohatší. Některé podobné evropské tiskoviny přesáhly denní náklad jednoho miliónu výtisků – například britské *Metro* nebo *Leggo* vydávané v Itálii. Představitelé nedávno konaného Mezinárodního novinkového kongresu v Jihoafrické republice nehledí do budoucnosti nijak pesimisticky. Zdůrazňují přitom, že pokles nákladů novin v Evropě není nijak zvláště dramatický a situaci více než vyvažují vzestupy nákladů v Asii a na dalších rozvojových trzích. Situace by se přitom neměla dramaticky měnit ani v následujících letech.

(MaFr)

### Strakonice se snaží prosadit novinkami

Strakonický pivovar snad konečně loni dokázal prolomit smůlu. Řadu let podnik zápasil se špatným odbytem a celkovým poklesem výstavu. Nyní se však zdá, že se karta snad začíná počíná obracet. Jeho produkce v roce 2006 vzrostla o 3 000 hektolitrů a podařilo se mu proniknout i na rakouský trh. Zároveň výrazně rozšířil svoji prodejní síť i v České republice. Nové zákazníky se strakonický pivovar snaží přitáhnout hlavně novými produkty. Začal vyrábět například dvanáctistupňový tmavý ležák, šestnáctistupňové pivo i třeba nealko pivo v třetinkových láhvích. Na letošní pivovarskou pouť pak připravil čtrnáctistupňo-

vý Velkopřevor, jehož název reaguje na skutečnost, že ve Strakonících bývala johanitská komenda. Nový výrobek má zaujmout přidavkem pravého upraveného chmele místo obvyklého chmelového extraktu. Velkopřevor se má zároveň zařadit mezi piva neprocházející pasteračí, jejichž obliba na českém trhu zřetelně stoupá. Určitou kuriozitu pak představuje tzv. dámské pivo Šamp. Jedná se o nasládlý nápoj s příjemnou bylinkovou vůní, jehož základ tvoří strakonická jedenáctka vylepšená šampaňskou kvasnicí. Šamp bohužel ve Vídni neochutnáte, protože zatím se podává pouze v pivní pohotovosti v samotném pivovaru a v několika pražských pohostinstvích. Plánuje se i výroba nového druhu polotmavého třináctistupňového piva, která by svým názvem měla připomenout jednu z neprávem polozapomenutých osobností české literatury, šumavského spisovatele Karla Klostermanna. Nové produkty ze Strakonice se na trhu docela dobře ujímají a tak není divu, že rostou i zisky pivovaru. Díky tomu se mohla firma pustit i do poměrně rozsáhlé modernizace závodu, jehož počátky sahají až do roku 1649. Jedenáct miliónů korun putovalo například na novou myčku lahví nebo do zřízení automatické regulace teploty ve spilce, díky níž kvašení probíhá rovnoměrně a je možno docílit větší variability výrobků. Strakonický pivovar může v současnosti sloužit jako příklad menší pivovarnické firmy, která se oproti velkým mezinárodním gigantům snaží prosadit především důrazem na pestrost a vysokou kvalitu sortimentu. Jeho současné úspěchy navíc dokládají, že podobné úsilí bývá i v současnosti korunováno úspěchem spojeným případně i s expanzí do zahraničí.

Možná není tak daleko vzdálená doba, kdy strakonické pivo bude v Rakousku svádět rovnocenný konkurenční boj například s budějovickým Budvarem. Doufejme jen, že Budvar přitom předem neoslabí nějaké nevhodné zásahy do technologie výroby po plánované privatizaci tohoto dosud státního podniku. To by pak vůbec nebylo rovnocenné soupeření.

(MaFr)

### Žďasu se daří

Metalurgický a strojírenský závod Žďas ve Žďáru nad Sázavou se v poslední době zařadil mezi tradiční firmy, které dokázaly zvládnout restrukturalizaci a vykazují slušný zisk. Již od roku 2002 je přitom jeho vlastníkem slovenská společnost Železiarne Podbrezová. Ve srovnání s rokem 2005 jeho tržby loni stouply o více než 9 % a dosáhly hodnoty skoro 3,2 miliardy korun. Poměrně výrazně stoupl i zisk před zdaněním z 204 miliard korun (7,2 miliónu €) na 300,5 miliardy (asi 10,5 miliónu €). Nejlépe se přitom dařilo metalurgii, tvářecím strojům a válcovnám. Na export putovala zhruba polovina veškeré produkce a mezi nejvýznamnější zákazníky patří odběratelé z Německa, Slovenska, Británie, Ruska, Španělska, Švédska, ale také Rakouska. Ve Žďasu, kde mimochodem před listopadem 1989 působil i významný český lidovecký politik Jan Kasal, bylo na konci loňského roku zaměstnáno celkem 2 780 osob. Přitom firma stále shání nové pracovníky, především na kvalifikovaná místa. Samozřejmě se dá jen těžko předvídat, jak dlouho bude stávající boom těžkého průmyslu v České republice trvat, ale alespoň v současné době perspektivy vypadají pozitivně.

(MaFr)



## BauMaxu se v ČR daří

Mezi rakouské firmy, které včas dokázaly odhadnout budoucí vývoj a usadily se hned krátce po listopadu 1989 v České republice (respektive tehdy v Československu), patří také řetězec s potřebami pro vybavení bytů a kutilství BauMax. Jeho majitel Martin Essl se rozhodl pro expanzi prakticky již v samotném listopadu 1989, kdy se se svým otcem zúčastnil jedné z demonstrací na Václavském náměstí jako divák. Jestliže předtím se hodlal prosadit v Bavorsku, po návratu z Prahy oba Esslové své plány radikálně změnili a rozhodli se jako jedni z prvních rakouských obchodníků vstoupit na trh nedávno osvobozených států – Československa a Maďarska. Počátky ovšem nebyly jednoduché – příjmy Čechů tvořily jen zlomek kupní síly Rakušanů a naprostá většina z nich bydlela v podstatně menších bytech. Nicméně rakouští podnikatelé se nevzdali a objednali zboží v menších velikostech. Přednost přitom dávali rakouským dodavatelům – české firmy procházely velmi komplikovaným obdobím, rychle se v nich měnila vlastnická struktura i vedení a kvalita se dlouho nepohybovala na žádoucí úrovni. Poměrně dlouho měl řetězec nejvyšší příjem z obchodů s nejrůznějšími barvami, když přesvědčil české klienty, že výhodnější než práškové barvy je nákup tekutých barvicích přípravků. V současnosti se však situace začíná měnit – velký zájem vyvolává hlavně zatěplování domů a všechny věci, které s tím souvisí. Není se co divit, protože cena energií neustále roste a změna k lepšímu se nejvíce alespoň v nejbližší budoucnosti jako příliš pravděpodobná. V současnosti vlastní BauMax již 23 prodejen a zaměstnává zhruba 1 700 lidí. Řetězec je přitom na rozdíl od jiných podobných firem známý spíše dobrými vztahy k zaměstnancům a v anketě časopisu *Fortune* se zařadil dokonce do první desítky nejlepších zaměstnavatelů v Evropě. V Česku přitom hodlá stále růst – v dlouhodobé perspektivě zde hodlá vlastnit celkem 35 prodejen. Zároveň se snaží i o vstup do dalších zemí, které se zbavily nadvlády komunistické strany. Působí také ve Slovinsku a v Chorvatsku, kde prostřednictvím nadace i sbírek přispěl k odminování území kolem města Karlovac. V současnosti se první BauMaxy objeví také na Ukrajině. V delším výhledu pak počítá i s Tureckem, i když tam asi bude hodně záležet na vývoji politické situace. Právě BauMax, podobně jako další úspěšné rakouské společnosti, ukazuje nade vše pochybnost, že pád železné opony pro Rakousko neznamenal pouze ohrožení domácího pracovního trhu přílivem levných dělníků z východu, ale i obrovskou příležitost k prosazení. Bohužel ne všichni jí dokázali využít. Ti, kdo se spolehli na své hluboce zakořeněné předsudky, dnes většinou těm úspěšným závidí a touží po tom, aby se svět vrátil k strnulému klidu poznamenanému pevnými hradbami mezi dvěma bloky. Jenže kolo dějin naštěstí nelze otočit zpět. (Martin)

## Chovatelé strakatého skotu v ČR

Zasedání Světové federace chovatelů strakatého skotu, na kterém se sešli zástupci z 25 zemí světa, se konalo na samém konci letošního května v kraji Vysočina. Bylo to poprvé, co federace své jednání svolala do České republiky, přestože tento stát patří podobně jako Rakousko v oblasti strakatého chovu k naprostým velmocím a zhruba celá

polovina všech zde chovaných krav patří k tomuto plemeni. Při diskusích se ukázalo, že naprostou většinu zejména evropských chovatelů sužují podobné problémy. Největší obavy vyvolává především chystané rušení mléčných kvót. Již loni po částečném omezení regulace totiž vlivem prudce rostoucí nabídky poklesla výkupní cena mléka o plných 15 %. Nepříjemnou konkurenci představují zejména producenti ze zemí mimo Evropskou unii, kteří nemusejí plnit přísné požadavky na kvalitu ustájení dobytka ani podobně tvrdá hygienická pravidla. Chovatelé z nových členských zemích ovšem žehrali i na systém dotací v rámci Evropské unie, který je znevýhodňuje. Na druhé straně ve srovnání s Českou republikou si třeba Rakousko může po právu stěžovat na nevýhodnou rozdrobenost chovu – jestliže v ČR připadá na průměrného chovatele 150 krav, v Rakousku se jedná o pouhých 13 kusů. Na druhé straně však menšímu počtu zvířat mohou zemědělci věnovat podstatně větší péči, což se pak následně projevuje i na jeho produktivitě. To dokládá i fakt, že průměrná užitkovost v mléce v ČR na jednu dojnici zaostávala loni za Rakouskem nebo Německem celkem o 200-300 kilogramů za rok. To ovšem neznamena, že by se Češi jako chovatelé původem švýcarského plemene vhodného na mléko i maso neosvědčili. Ostatní státy vykazují ještě výrazně horší výsledky. Další perspektivy chovu strakatého dobytka v České republice i v Rakousku hodně souvisí s vývojem evropské zemědělské politiky. Zatím se zdá, že trend deregulace zemědělské výroby bude pokračovat, což samozřejmě chovatele v obou zemích asi výrazně postihne. Doufejme však, že situace nakonec nedospěje tak daleko, že kráva se stane v Rakousku a v ČR vzácným živočichem. Na druhé straně je však jisté na místě i přání, aby hovězí maso a zejména mléko a mléčné produkty i v následujících desetiletích zůstaly snadno dostupným a levným zdrojem potravin. (MaFr)

## Spor Prahy s Tatrou

Dvě české společnosti s obrovskou tradicí se dostaly do ostrého konfliktu o lukrativní dodávky náprav a převodovek do vojenského nákladního speciálu. Česká armáda si objednala u Tetry Kopřivnice celkem 556 kusů těchto vozidel za více než 2,5 miliardy korun. Subdodavatelem se měla stát právě Praga Hostivař, tu však se souhlasem ministerstva obrany Tatra nahradila vlastními kapacitami a dodávkami francouzské firmy Renault. Na důvodech se přitom obě firmy nemohou shodnout – zatímco Tatra tvrdí, že závod Praga nebyl schopen splnit své závazky včas a v dostatečné kvalitě, zástupci Prahy naopak prohlašují, že ke zdržení docházelo pouze vinou častých změn v zadání ze strany Tetry a také kvůli nízké kvalitě polotovarů, které jí dodala Tatra. Situaci komplikuje původní závazek Tetry, že vůz bude z větší části vyráběn v České republice z tuzemských součástek. Podle Prahy tomu však po odstoupení od spolupráce již není. Tatra však naopak tvrdí, že téměř 80 % hodnoty dílu tvoří české produkty. K nejasnostem ovšem přispívá vágní formulace, určující, co lze považovat za „český výrobek“. Spor obou firem nyní pravděpodobně budou rozhodovat pražští arbitři. Praga přitom nevyklučuje ani další právní tahy. Lze jen velmi těžko odhadnout, jak spor nakonec dopadne. Pragovka do spolupráce s Tatrou, která začala v roce 2001, hodně investo-

vala a její přerušení jí může způsobit závažné hospodářské potíže. Můžeme proto očekávat, že se bude snažit současnou nepříznivou situaci zvrátit stůj co stůj. Je ovšem otázka, zda se jí to podaří. Samotné ministerstvo obrany se do sporu nechce nijak zapojovat, ale jeho současný postoj spíše nahrává pozici Tatry. Rozhodnutí arbitru však může ještě pořádně zamíchat kartami. (MaFr)

### Zachrání zámek v Loučné nad Desnou rakouský investor?

Zámek v Loučné nad Desnou na Šumpersku patří mezi památkové objekty, jejichž stav vzbuzuje nejvážnější obavy. Původně vše přitom vypadalo nadějně, obec, která zámek získala bezúplatně do státu, společně s potomky bývalých šlechtických držitelů bratry Kleinovými, počítala s přeměnou komplexu na hotel a hotelovou školu. Dosud v zámku sídlící výchovný ústav získal díky dvanáctimiliónové investici obce nové prostory a bratři Kleinové do přestavby vložili zhruba 20 miliónů korun. Jenže pak se příliv peněz zastavil a zhruba deset let se nedělo prakticky nic, což se pochopitelně na stavbách projevilo. Nyní však svítla naděje, že by se situace mohla změnit k lepšímu. O zámek se totiž zajímají dokonce dva možní investoři – firmy z Kanady a z Rakouska. Vede je k tomu především výstavba nového lyžařského areálu na Přemyslově a také plány na vybudování dalšího centra v nedalekých Koutech nad Desnou. Zámek v Loučné by tak mohl vhodně doplnit obě lokality vhodnou hotelovou kapacitou. Jenže s prodejem musí souhlasit alespoň jeden z bratrů Kleinových. Ti dnes totiž drží jasnou majoritu v akciové společnosti vlastníci zámek. Obec se domnívá, že vzhledem k investici do opravy zámecké kaple by se její podíl mohl poněkud navýšit, ale přesto sama většinu nemůže získat. Její představitelé však věří, že nakonec budou úspěšní a chátrající zámek se změní v elegantní hotel. Samozřejmě však také bude trochu záležet na dlouhodobém vývoji v počasí – pokud se totiž dočkáme častějšího opakování letošních velmi mírných zim prakticky bez sněhu, málokterý investor se asi vrhne na budování horských hotelů. (MaFr)

### Další nemovitosti pro Rakušany

Jedním z nejoblíbenějších způsobů investování rakouských firem v České republice se stal spekulativní nákup zdejších realit, jejichž cena stále stabilně narůstá. Jako příklad může sloužit například firma Immoeast, která v České republice vlastní již 89 nemovitostí a aktivně se podílí i na realitním trhu v Maďarsku, Polsku a na Slovensku. Její nejnovější akvizicí se stala další část pražského kancelářského komplexu BB Centrum, který vybudoval miliardář Radim Passer. Immoeast koupil nyní za 3 miliardy korun (ne celých 100 miliónů €) letos dokončenou budovu Gamma, v níž sídlí společnost Telefónica O2, tedy bezpochyby spolehlivý nájemník. Rakouští podnikatelé však nijak netají, že neholdají objektu v České republice držet příliš dlouho. Podle svých představitelů chystají již v závěru letošního roku prodej svých aktiv ve střední Evropě a plánují přesun investic do států ležících na Balkáně, v jihovýchodní Evropě a na území bývalého Sovětského svazu. Právě zde se dá očekávat další prudký nárůst cen nemovitostí, zatímco poměry v České republice, na Slovensku a dalších býva-

lých zemích sovětského bloku ve střední Evropě se budou stále více přibližovat situaci běžné v zemích tzv. staré patnáctky členů Evropské unie. Nelze ani zcela vyloučit, že i segment komerčních nemovitostí do určité míry postihne krize na trhu realit, která se projevila v USA i v západní Evropě, přestože hlavní dopady lze očekávat u nemovitostí určených pro bydlení, protože se jedná hlavně o problém nesplácení hypoték fyzickými osobami. Nicméně i u budov pro kancelářské účely se v České republice již počaly objevovat náznaky cenové bubliny a tak se nelze divit rakouským podnikatelům, že zvažují prodeje. Později by se jim totiž obchody v ČR nemusely vyplatit. (MaFr)

### Česko-polská počítačová firma chce expandovat do Rakouska

V devadesátých letech vznikla v tehdejší Československu řada počítačových firem. Naprostá většina z nich však nepřežila vpád velké mezinárodní konkurence a postupně byly likvidovány. Jednu z mála výjimek představuje pražská firma LCS, která se proslavila zejména svým systémem Helios pro firmy střední velikosti. V současné době však již společnosti LCS chyběl dostatečný kapitál pro další růst, a proto se její majitelé rozhodli prodat majoritní podíl silnému investorovi, polské skupině Asseco. Dosavadní manažeři však zůstali ve vedení firmy. Asseco přitom v České republice vlastní i další firmy, například bývalý Podnik výpočetní techniky, který spravuje i systém Centra cenných papírů a společnost Berit, která se věnuje hlavně speciálním technickým programům a také geografickým informačním systémům. V expanzi přitom česko-polský podnik hodlá i nadále pokračovat. Hodlá nyní získat co nejvíc počítačových firem v regionu, což znamená i v Německu a Rakousku. Jen tak totiž může obstát v konkurenci světových gigantů, kteří ovládají naprostou většinu počítačového trhu. (MaFr)

### Živnobanka se spojila s Creditanstalem

Dva středoevropské bankovní podniky s obrovskou tradicí – česká Živnobanka a rakouský Creditanstalt – v současné době náleží do stejné finanční skupiny, do italské UniCredit. Živnobanka se dokonce od letošního roku v rámci reorganizace skupiny stala součástí Creditanstaltu. Rakouská banka přitom v České republice ovládá i HVB Bank, která se má v průběhu letošního roku se Živnobankou sloučit. Na rozdíl od Creditanstaltu tak jedna ze značek, symbolizujících české hospodářské dějiny 19. a 20. století, pravděpodobně definitivně zanikne. V rámci tohoto procesu lze očekávat i určité propouštění, už proto, že celá skupina UniCredit hodlá snížit počet svých pracovníků z dosavadních 142 000 na asi 137 000. (MaFr)

### Moravská vína s novými etiketami

Moravští i čeští vinaři s obtížemi čelí zahraniční konkurenci. Postupně však již většina z nich pochopila, že ubránit se mohou jenom důrazem na kvalitu a unikátní vlastnosti každého druhu a původu. Tomuto trendu mají vyjít vstříc i nově připravované etikety, které by se na vínech z ČR mohly objevit již v průběhu příštího roku. Na nich by se mělo objevit nejen označení názvu lokality a příslušné vi-

niční trati, a hlavně značka VOC, tedy značka pro víno originální certifikace. Ta by se ovšem udělovala jen těm kvalitnějším sortám. Je však třeba říct, že značka VOC naráží na Moravě na určité problémy. Nejde sice o nějaký mimořádně rozsáhlý region, ale pestrost druhů a rozdílnost podmínek v jednotlivých regionech je mnohem výraznější než u sousední vinařské oblasti, kde se produkují prakticky pouze veltlíny. Proto lze očekávat, že udělování značky budou provázet nejrůznější tahanice a nedorozumění. O mnohém svědčí tříletý spor ministerstva zemědělství se sdružením VOC Znojmo. Problém představuje jak složitá legislativa, tak značné byrokratické průtahy. Někteří vinaři se však domnívají, že zdoluhavost by nakonec nemusela být až tak na škodu – ve Francii prý získání samotné značky VOC trvá deset let, během nichž musí víno vykazovat standardní kvalitu. Při nějakém ukvapeném rozhodování by se snadno mohlo stát, že se značka VOC Morava rychle zprofanuje vinou nesolidních vinařských firem. Ostatně nebyla by to první značka kvality, která by se setkala s podobnými problémy. (MaFr)

### Další ekologická inspirace z Rakouska pro Znojensko

Rakouská společnost E. Verto chce do dvou let v Dobšicích u Znojma v areálu bývalé společnosti Dřevotvaru vybudovat centrum propagující alternativní zdroje energie i zdravý životní styl. Počítá se zde s výstavbou nízkoenergetických domků i ukázky propagující například využití sluneční energie. Právě Znojensko je pro propagaci tohoto druhu energie mimořádně výhodné, protože se jedná o jeden z nejslunečnějších regionů celé ČR. V centru by neměly chybět ani provozovny zaměřené na fitness, saunování nebo biopotraviny. Všechny aktivity by měly odpovídat názvu centra – Ekopark. Provoz by se měl hradit z pronájmů firem, které zde budou předvádět své produkty. Představitelé obce Dobšice i zástupci společnosti E. Verto věří, že se Ekopark stane skutečným centrem alternativních aktivit, které budou plnit návštěvníci z celé České republiky. Měli by zde nalézt dostatek inspirace pro vylepšení svého životního stylu. Odborníci potvrzují, že například zájem o ekologické bydlení nebo o biopotraviny neustále stoupá, takže je možné doufat v úspěch projektu. Ale skutečné výsledky ukáže teprve čas. (MaFr)

### Budvaru roste vývoz

Budějovický Budvar patří mezi české pivovary, které značnou část své produkce vyváží. I když v některých zemích jeho prodej komplikují přetrvávající známkové spory, podíl exportu na jeho celkovém výstavu piva v současnosti dosahuje zhruba 48 %, což představuje asi 300 tisíc hektolitrů. V zahraničí přitom zájem o pivo z jižních Čech stále stoupá – jen za prvních 6 měsíců letošního roku se vývoz zvedl o 11 %. Nejvyšších nárůstů přitom dosáhl export do tradičních odbytišť Budvaru – tedy na Slovensko, do Německa, Ruska, ale také Rakouska, kde odbytu pomáhalo podobně jako v ČR nebo na Slovensku teplé počasí. Zahraniční zákazníci láká především světlý a tmavý ležák, pouze na Slovensku se ve větší míře dokázalo prosadit i výčepní a nealkoholické pivo z Českých Budějovic. Budvar se ovšem nezaměřuje jen na evropské trhy. Jeho pro-

dukty si mohou doma koupit i lidé v Mongolsku, na Novém Zélandu, v Austrálii, Afghánistánu a nově také v Jižní Koreji. Po dlouhých letech Budvar také dokázal uspět v USA, kde paradoxně distribuci budějovického piva převzal největší rival Budvaru, společnost Anheuser-Bush, která český produkt distribuuje pod názvem Czechvar. Zdejší nárůsty prodeje v řádu desítkách procent naznačují, že ještě letos by se právě Spojené státy americké mohly dostat mezi desítku nejvýznamnějších exportních trhů Budějovického Budvaru, kde zatím chyběly. Budějovický Budvar dosud funguje jako národní podnik v držení státu, ale současná vládní koalice má poměrně silné nutkání získat jeho privatizací nějaké peníze do státní pokladny. Výsledky hospodaření v průběhu první poloviny roku by mohly napovídat, že se již přiblížila vhodná chvíle. Ale někteří analytici intenzivně před podobným krokem varují. Budějovický Budvar by se totiž nějakým způsobem mohl dostat do vlastnictví již zmiňovaného amerického pivovarského giganta Anheuser-Bush, s nímž po celém světě vede spory o známku Budweiser. Ten by pak mohl nepříjemnou českou konkurenci jednoduše zlikvidovat nebo produkci v České republice omezit jen na nejluxusnější drahé typy, které mají silně omezené odbytiště. Příkladem, kdy zahraniční investor svůj kapitálový vstup do českého podniku pojal podobným způsobem, by se bohužel našlo patrně víc než případů podobných Škodě Mladá Boleslav, kde zahraniční strategický partner úspěšně rozvinul výrobu pod původní značkou. (MaFr)

### Další akvizice rakouské Energie AG v ČR

Rakouský koncern si dokázal vybudovat v České republice poměrně silné pozice. Ovládl například podniky Vodovody a kanalizace Jižní Čechy, Vodovody a kanalizace Beroun, Vodosp Kolín nebo společnost VS Chrudim. Do jeho skupiny patří ovšem i firma AVE CZ, která působí na českém trhu od roku 2004 a koncentruje se hlavně na svoz a likvidaci komunálního odpadu i separovaných složek. V ČR provozuje také skládky v Čáslavi a v Benátkách nad Jizerou. V loňském roce mezi její zákazníky patřil skoro milion obyvatel České republiky a pozice se jí daří stále rozšiřovat. Nedávno například převzala firmu Služby Kattenbeck Karlovy Vary, která zajišťovala svoz a likvidaci komunálního odpadu v západočeském městě Karlovy Vary, proslulém svými lázněmi. Pro AVE CZ to znamená nejenom další významné rozšíření operačního prostoru, ale musí počítat i s rozsáhlými investicemi – výrazné obměny by se měl dočkat zejména dosavadní vozový park. Přesto lze počítat s tím, že i nadále se bude AVE CZ snažit o získání dalších klientů v České republice. Množství produkovaného odpadu stále stoupá a tak jeho svoz i zpracování představuje mimořádně atraktivní obor podnikání, i když na první pohled nemusí vypadat příliš vábně. Existuje však obor, v němž aktivita AVE CZ velmi často vzbuzuje silný odpor místních obyvatel – spalovny. Těžko by se asi hledal někdo, který by nějak zvlášť toužil po spalovně postavené v bezprostřední blízkosti jeho bydliště. Tuto elementární pravdu přesvědčivě dokazuje i postoj obyvatel Srnojed, Rosic, Rybitví nebo Svítkova k plánům AVE CZ na postavení spalovny na pozemcích pardubické chemičky Semtín v Rybitví. Například v Srnojedech podepsalo petici proti stavbě 338 občanů z celkových asi 400. Lidem se hlavně

nelíbí, že AVE CZ chce ve spalovně likvidovat ročně 15 000 tun chemického odpadu bez bližší specifikace, o jaký druh chemického odpadu se bude jednat. Rozezení občané také poukazují na skutečnost, že 70-80 % odpadu se má do spalovny dovážet, což podle ní dokazuje její zbytečnost v dané lokalitě. Navíc představitelé AVE CZ ani nevyloučili, že odpad bude pocházet i ze zahraničí. Provoz spalovny podle kritiků navíc neúnosně zvýší i provoz na místních komunikacích. Špatnou propagaci spalovny také představují vzpomínky na podobný závod, který provozovala samotná chemička Synthesia. Společnost AVE CZ se však může, jak se zdá, opřít o postoj krajského úřadu. Pardubický krajský radní Petr Šilar totiž prohlásil, že vybudování spalovny plně zapadá do krajského plánu odpadového hospodářství, který preferuje spalování většiny odpadů. Právě podobná podpora by se ovšem mohla ukázat jako dvojsečná zbraň – v příštím roce mají proběhnout volby do krajských zastupitelstev a ze spalovny se může snadno stát výrazné politikum. V takových případech jde často rozvaha a snaha o dohodu stranou a vítězí různé vášně. Představitelé AVE CZ však patrně doufají, že v té době bude už stavba spalovny v takovém stavu, že odpůrcům zbydou pouze oči pro pláč. (MaFr)

### Pátrání po ropě na Břeclavsku

Poptávka po fosilních palivech, především po ropě, stále stoupá a tomu odpovídá i prudký růst její ceny na světových trzích. Proto se nelze divit tomu, že jednotlivé země i soukromé firmy zintenzivnily hledání po ložiscích této vzácné suroviny prakticky po celém světě. Rusko a další státy vysílají mohutné expedice k severnímu pólu a český miliardář Karel Komárek a další spoluhlavitelé Moravských naftových dolů, energetická společnost E.ON a plynárenská SPP, investují letos do hledání ropy na jižní Moravě kolem půl miliardy korun. Firma při výzkumu spolupracuje s polskou společností Geofyzika Krakov a společně chtějí propátrat území o rozloze zhruba sto kilometrů čtverečních. Již loni přitom byly ukončeny průzkumné práce na ložisku v Poštorné u Břeclavi, které v současnosti přechází do fáze komerční těžby. Stávající roční produkce se v současnosti pohybuje kolem dvou miliónů barelů ropy a také asi 100 miliónů metrů krychlových zemního plynu. Moravské naftové doly mají vlastní ropovod, který je napojen na ropovod Družba, z kterého teče především ruská ropa. Zhruba 75 % nafty z Moravy zůstává v České republice, ale zbytek putuje do rafinérií ÖMV v Rakousku. Znamená to teda, že možná i vy běžně čepujete benzín z ropy vytěžené na Břeclavsku. Jedná se však jen o kapku v celkovém moři nafty a benzínu, které se v České republice a v Rakousku spotřebuje. Například v České republice představuje produkce Moravských naftových dolů, největšího domácího těžaře, pouhých 4 % veškeré ropy zpracované v domácích rafinériích. Nelze tak ani hovořit o tom, že by moravská ropa mohla krýt potřebu v případě nějakých nenadálých výpadků. Zemi by příliš nevytrhlo, ani kdyby se připočetla produkce dalších domácích těžařů – třeba firmy Unigeo, která patří pojišťovně Kooperativa a specializuje se spíše na těžbu zemního plynu, nebo České naftařské společnosti, která patří Petru Lamichovi, dřívějšímu spoluhlavitelovi českého prvoligového fotbalového klubu Baník Ostrava. Ani přes současné intenzivní výzkumy se

asi z Břeclavska nestane nový Kuvajt, ale v současné situaci se asi hodí každá kapka toho „černého zlata“.

(MaFr)

### Mattoni expanduje do Rakouska

Ital Antonio Pasquale dokázal z Karlovarských minerálních vod, producenta slavné značky Mattoni, udělat za dobu svého panování obří firmu s roční produkcí 850 miliónů litrů ročně a s výdělkem pohybuje kolem 5,2 miliardy korun (asi 186 miliónů €). V současné době mimo vlnkové lodi Mattoni ovládá v České republice například značky Dobrá voda, Poděbradka, Aquila nebo Magnesia. Navíc vlastní i třetinový podíl v Hanácké kyselce. Nyní se čtyřiasmdesátiletý Antonio Pasquale odhodlal i k razantnímu vstupu na rakouský trh, když se rozhodl koupit čtvrtinu dvojky na rakouském trhu, společnosti Waldquelle. Ta letos očekává zisky kolem 17 miliónů €, takže působí vedle karlovarského gigantu jako trpaslík. Přesto nákupu přikládá Pasquale velký význam. Do roka se má ukázat, zda odkoupí i zbytek Waldquelle a připojí ji k svému impériu. Waldquelle dlouho zůstávala v rakouských soukromých rukou, ale před určitou dobou se dostala do finančních obtíží. Proto ji již patnáct let spravovala Raiffeisenbank, která pro ni dlouho hledala vhodného strategického partnera. Pasquale si od nákupu slibuje možnost stát se jedním z nejvýznamnějších hráčů na trhu s minerálkami a nealkoholickými nápoji v Rakousku. K Waldquelle přitom patří i populární Traubisoda, vinný mošt s velkou tradicí. Tu chce italský podnikatel uvést i na český trh, kde ji ovšem čeká tvrdý souboj s domácími tradičními značkami jako je Top Topic dodávaný firmou Kofola nebo slovenská Vinea, známá ještě z doby existence Československa. Naopak do Rakouska by se více měla dovážet česká mattonka, která zde již v minulosti měla určitou popularitu. Neznámá to však, že by se Waldquelle mělo ocitnout v nějakém útlumu. Italský král minerálek má se značkou velké plány. Především se mu nelíbí, že Waldquelle se poměrně často vyskytuje v obchodech, zatímco v restauracích a bistrech jednoznačně dominuje Vöslauer vlastněný Coca-cola. Naopak například v České republice převládají podniky, kde dostanete minerálku Mattoni. Lze proto očekávat, že první fáze případného konkurenčního boje Pasqualeho v Rakousku by se odehrávala především v gastronomickém sektoru. Že expanzi do Rakouska bere vlnce Mattoni velmi vážně, dokazuje i skutečnost, že tiskové konference v hotelu Das Triest na Wiedner Hauptstrasse, kde oznámil svůj vstup do Waldquelle, se zúčastnili i jeho dva potomci – pětatřicetiletý Alessandro, který údajně vedl jednání, a o dva roky starší Marie Elena, která v současnosti údajně velmi úspěšně řídí menší podnik na produkci nealko nápojů na Ukrajině. Přítomnost mladšího pokolení však údajně neznámá, že by se Antonio Pasquale odhodlal přepustit někomu jinému otežbu řízení svého impéria. Sám říká, že neví, čím by se na penzi zabýval. Bude to tedy pravděpodobně on, který bude plánovat strategii průniku značek jeho firem na rakouské stoly. Doufejme, že jeho snaha přinese běžným spotřebitelům v Rakousku pouze vylepšení kvality a ceny. Mattoni rozhodně obohacením bude, stejně jako pro Čechy Traubisoda. (MaFr)

## Slowakisches Dramatikertreffen

Dlhodobé aktivity Divadelného ústavu Bratislava v oblasti propagácie súčasnej slovenskej drámy a divadla prinášajú prvé úspechy. Po festivaloch Stredoeurópsky divadelný kolotoč a Slovenský divadelný kolotoč, organizovaných vo viedenskom Theater Brett v minulom roku, mala odborná verejnosť a diváci v Rakúsku opäť možnosť zoznámiť sa s aktuálnym slovenským divadelným umením.

Divadlo Theater Forum Schwechat pripravilo festival **Slowakisches Dramatikertreffen (Stretnutie so slovenskými dramatikmi)**, ktorý sa 16. 5. slávnostne odštartoval predstavením *Závisláci* Divadla GUnaGU. Festival v priebehu 4 dní (16.-19. máj 2007) predstavil nielen najzaujímavejšie divadelné projekty posledného roka, ale najmä zoznámil rakúske publikum s našou súčasnou drámou, dramatikmi a teatrologmi. Kurátorom programu bol intendant a riaditeľ Theater Forum Schwechat Johannes C. Hoflehner.

Festival Slowakisches Dramatikertreffen podporil Divadelný ústav Bratislava v rámci projektu Európska dielňa prekladu ([www.atelier-translation.com](http://www.atelier-translation.com)), ktorého je partnerom. (ao)

## Janka Gabčová – spomienkový večer

17. mája 2007 o 16:00 hod. v Stredisku kultúry na Vajnorskej 21 v Bratislave pripravil Divadelný ústav Bratislava a Klub priateľov opery SND pri príležitosti 100. jubilea dlhoročnej sólistky opery SND Janky Gabčovej spomienkový večer, na ktorom si na našu poprednú altistku zaspomínali jej kolegovia a priatelia. Súčasťou podujatia bola fotograficko-dokumentačná výstava. Kurátorkou výstavy a moderátorkou večera bola Michaela Mojžišová, výtvarné riešenie prevzala Viera Burešová. (ao)

## Vrbovskí víťazi v RSKS

Dňa 24. 5. 2007 o 19:00 hodine uviedol Dado Nagy v Rakúsko-slovenskom kultúrnom spolku na Otto-Bauer Gasse Andreja a Braňa Jobusovcov z Vrbového. Bratia Jobusovci pochádzajú z Vrbového, moderujú hudobný festival Pohoda a účinkujú v rôznych hudobných zoskupeniach – Karpatské chrbáty, Vrbovskí víťazi... Sú výrobcami netradičných hudobných nástrojov z priemyselných materiálov – gajdy z plastových vrecúšok, dychové nástroje zo záchodových rúr a pod. Vo Vrbovom pravidelne organizujú pata-vedecký seminár. Braňo Jobus koncom minulého roka vydal knihu rozprávok o láske – *Láskavé rozprávky*, z ktorej aj jednu rozprávku prečítal. Netradičná hudba týchto ešte netradičnejších hudobníkov mala veľký ohlas a diváci sa veľmi dobre pobavili.

Vrbovskí víťazi: <http://www.vrbovskivitazi.sk/>  
Karpatské chrbáty: <http://www.chrbaty.sk/>

(ao)

## Víťazi súťaže ARTÚR 2007

Vo februári tohto roku vyhlásili Bábkové divadlo Žilina a Divadelný ústav Bratislava 4. ročník súťaže pôvodných dramatických textov, divadelných hier, dramatizácií, kolektívnych diel, koláží a pásiem pre deti a mládež v sloven-

skom jazyku **ARTÚR 2007**. Cieľom súťaže je vzbudiť väčší záujem o písanie hier pre deti a mládež.

V tomto ročníku súťaže sa pokúsilo zaujať porotu 14 autorov s celkovo 15 dramatickými textami, čo potvrdzuje stúpajúci záujem o zapojenie sa do súťaže. Z 15 textov museli vyhlasovatelia diskvalifikovať 3 texty, ktoré nespĺňali podmienky súťaže.

Odborná porota v zložení Katarína Ďurčová (teatrologička, odborná pracovníčka Divadelného ústavu Bratislava), Eduard Kudláč (dramaturg Bábkového divadla Žilina) a Miklós Forgács (divadelný režisér a publicista) sa rozhodla prvé miesto v tohtoročnej súťaži ARTÚR 2007 neudeliť.

Na druhom mieste sa umiestnil text **Jany Olejníkovej: *Keď gróf rozkáže čarovať***. Tretie miesto porota udelila ex aequo dvom prihláseným autorom: **Tani Luckej** s textom *Oxana, mačacie dievča* a **Štefanovi Šimkovi** za hru *Rozprávka o troch hudcoch a vetre*.

V predchádzajúcich troch ročníkoch súťažou prešlo spolu 38 textov. Víťazný text každého ročníka uviedlo Bábkové divadlo Žilina v nasledujúcej divadelnej sezóne, naposledy v novembri 2006 text Michala Ditteho: *Šmarhan*, uvádzaný pod názvom *Legenda o zbojníkovi...*

Divadelný ústav Bratislava pripravuje na jeseň 2007 vydanie ocenených textov všetkých ročníkov súťaže v zborníku *ARTÚR 2004-2007*.

Členka poroty Katarína Ďurčová o tohtoročnej súťaži hovorí: „Väčšina dramatikov sa pokúša o klasické rozprávkové témy, no mladšia generácia sa pohráva aj s aktuálnejšími témami. Pre porovnateľnú úroveň finálových textov sme sa rozhodli neudeliť prvé miesto, ale druhé a dve tretie miesta. Vo fantazijnej hre *Keď gróf rozkáže čarovať* sa v reálnom svete stretli za vtipných okolností postavičky z viacerých dobre známych rozprávok. V ďalších dvoch ocenených hrách – *Rozprávka o troch hudcoch a vetre* a *Oxana, mačacie dievča* – dobro zvíťazí nad zlom. V prvej zvíťazia traja počestní hudci nad nadutým vetrom a v druhej kamarátska sila dokáže odvrátiť a zničiť zlo v podobe Pani Noci.“

## Cibulák 2007

V dňoch 21.-23. júna 2007 sa v Pezinku konal 19. ročník Medzinárodného divadelného festivalu Cibulák 2007.

Cibulák je medzinárodný divadelný festival, ktorý sa koná vždy posledný júnový víkend v zaujímavých exteriéroch a interiéroch mesta Pezinok. Hlavným organizátorom je Občianske združenie P.R.D. Spoluorganizátormi sú Mesto Pezinok a Kultúrne centrum Pezinok.

Divadelný festival Cibulák vznikol v roku 1987 ako prehliadka domácich neprofesionálnych súborov. Postupne, s rastúcim záujmom o toto podujatie, sa začali v programe objavovať aj profesionálne divadelné súbory z celého Slovenska ako aj zo zahraničia. Festival sa vyznačuje príklonom k netradičným žánrom – dominuje pouličné divadlo, pantomíma, bábkové divadlo, pohybové divadlo, performance. V programovej štruktúre sa osvedčilo i zaradenie večerných koncertov, ktoré uzatvárajú festivalové dni. Dramaturgia festivalu sa postupne obohatila aj o výstavy, filmové projekcie a workshopy. Cibulák sa profiluje ako kultúrne podujatie rodinného typu adresované všetkým vekovými kategóriám.

Zahraničnými lákadlami 19. ročníka festivalu Cibulák boli divadelná formácia Ville Walo & Kalle Hakkarainen – State of waiting z Fínska, Brazílčan Duda Paiva či Teatre Matita zo Slovinska. Zaujímavosťou tohtoročného Cibuláku bola filmová sekcia s podtitulom *Divadlo vo filme, film v divadle*.

### Filmový festival Artfilm navštívilo viac ako 25 000 divákov

Pätnásty Medzinárodný filmový festival Artfilm, ktorý sa konal v Trenčíne a Trenčianskych Tepliciach v dňoch 22.-30. júna 2007, ponúkol divákovi 162 krátkych i celovečerných, hraných, dokumentárnych aj animovaných filmov zo 46 krajín celého sveta. V piatich festivalových kinách sa uskutočnilo vyše 170 filmových predstavení. Súčasťou festivalu boli tri odborné tvorivé dielne pre záujemcov z radov mladých filmových tvorcov. Konalo sa osem živých koncertov, z ktorých najväčším bolo vystúpenie skupiny Wedding and Funeral Band srbského skladateľa Gorana Bregovića, sprievodný program spestrili dve výstavy, viaceré inštalácie, multimediálne projekty a vystúpenia popredných slovenských i zahraničných DJ's. Festivalové podujatia navštívilo 25 420 divákov.

Hlavnú cenu Modrý anjel za najlepšiu réžiu v hlavnej súťaži dlhometrážnych hraných filmov získali ex aequo brazílsko-rusko-americká snímka režiséra Kirila Mikhanovského *Sny rýb* a srbsko-nemecko-maďarský film *Pasca* Srdana Golubovića. Zvláštne uznanie – zvláštnu cenu poroty – udelili iránskeho filmu *Čas zimy* Rafiho Pittsa. Cenu za najlepšiu réžiu dokumentárneho filmu si odniesol francúzsky film *Tam dolu* režisérky Chantal Ackermanovej a cenu za najlepšiu réžiu krátko filmu rumunská snímka *Elektrónka*, réžia Radu Jude. Ocenenie za najlepší krátky film porota prireкла litovskému *Uku Ukai* v réžii Audrioussa Stonysa. V súťaži Panoráma východu za najlepšiu réžiu ocenila porota tvorcu filmu *Mama a ocko* z Bosny a Hercegoviny Faruka Lončarevića.

Na festivale pôsobila aj porota medzinárodnej federácie filmových klubov F.I.C.C. Hlavnú cenu Don Quijote udelila brazílsko-rusko-americkej snímke režiséra Kirilla Michanovského *Sny rýb*. Víťazom prehliadky Na ceste sa stal fínsky animovaný film *Neodolateľný úsmev* režisérky Ami Lindholmovej.

Ceny Hercova misia si do Trenčianskych Teplíc prišli prevziať srbská herečka Mirjana Karanović, francúzska hviezda Isabelle Huppert a slovenský herec Marián Labuda. Festivalové ocenenie Zlatá kamera získali ruský herec a pedagóg Oleg Tabakov, svetoznámy režisér poľského pôvodu Roman Polanski a český režisér Jiří Menzel.

Po skončení festivalu sa v bratislavskom kine Tatra v dňoch 2.-4. júla uskutočnila prehliadka najúspešnejších festivalových filmov *Ozveny Artfilmu*. Prezentácia festivalu sa konala aj 24. júla na pôde Letnej filmovej školy v Uherskom Hradišti v rámci Slovenského dňa.

### Tri ocenenia publikácii Divadelného ústavu Bratislava

Divadelný ústav Bratislava sa systematicky venuje vydávaniu pôvodných a prekladových publikácií o divadle – v niekoľkých edíciách vydáva teatrologickú literatúru, slo-

venské a svetové divadelné hry, monografie a odborné štúdie.

Najnovším ocenením, ktoré za svoju činnosť dostal, sú tri ocenenia Literárneho fondu za rok 2006: Divadelný ústav získal Uznanie Literárneho fondu za rok 2006 za vydanie diela *Valère Novarina: Hry* a porota Ceny Jána Hollého odmenila Elenú Flaškovú (preklad diela) a Ingrid Hrubaničovou (prebásnenie textov piesní) prémiou za knižnú tvorbu za preklad rovnakého diela.

Divadelný ústav vydal hry Valèra Novarinu v prvom slovenskom vydaní na jeseň minulého roku. Pri príležitosti uvedenia knihy navštívil Slovensko v novembri 2006 aj autor osobne a absolvoval dvojdný pracovný program, ktorý popri prezentácii diela obsahoval prekladateľský workshop, diskusiu a scénické ukážky z jeho textov v podaní francúzskych a slovenských umelcov.

Dramatické texty Valèra Novarinu – monológy *List hercom* a *Louise de Funès* a hru *Imaginárna opereta* (s predstvom Leopolda von Verschuera) vydal Divadelný ústav Bratislava v edícii Nová dráma / New Drama v rámci medzinárodného projektu Európska dielňa prekladu (L'Atelier Européen de la traduction).

### Zlatá medaila pre Slovensko

Divadelný ústav Bratislava s hrdosťou informuje, že v medzinárodnej konkurencii na Pražskom Quadriennale '07 získal slovenský scénograf Boris Kudlička Zlatú medailu za najlepšie použitie divadelnej technológie (– za to, akým spôsobom použil technológie na vytvorenie úchvatných divadelných obrazov – <http://www.pq.cz/cs/new.html?newID=78>).

Divadelný ústav Bratislava prezentoval na tohtoročnom Pražskom Quadriennale tvorbu Borisa Kudličku v rámci Sekcie národných expozícií v kurátorskej starostlivosti Jána Kudličku.

V Sekcii architektúry a technológie (kurátor Oleg Dlouhý) predstavil novú budovu SND, rekonštruované divadelné domy v Martine, Žiline a v Banskej Bystrici a v rámci širšieho vnímania divadelnej architektúry aj multikultúrne priestory Stanica Žilina – Zárečie a Cementáreň Banská Bystrica. Dizajnérom celej slovenskej expozície je Pavol Choma.

Divadelný ústav Bratislava si ocenenia odniesol aj z predchádzajúcich ročníkov Pražského Quadriennale: v roku 1999 Čestné uznanie v Sekcii divadelnej architektúry Expozície Slovenska – za rešpektovanie tradície pri rekonštrukcii divadelných budov a v roku 2003 Zvláštnu striebornú medailu za kolekciu venovanú pamiatke Aleša Votavu.

### Nové knihy z vydavateľstva Prospero

Knihy si možno zakúpiť v Divadelnom ústave na Jakubovom námestí 12 v Bratislave.

**Marvin Carlson: Dejiny divadelných teórií** (Bratislava: DÚ 2006)

Svetoznámy teatroológ Marvin Carlson je profesorom divadelnej vedy a komparatívnej literatúry v Centre postgraduálneho štúdia na City University of New York. Vo svojej výskumnej a pedagogickej činnosti sa zameriava na teóriu drámy a dejiny západoeurópskeho divadla a drámy, najmä 18., 19. a 20.

storočia. Jeho knihy sú charakteristické vysokou erudovanosťou, podporenou dôkladným štúdiom prameňov, pričom aj pri ich interpretácii je Carlson vždy veľmi presný a výstižný. K jeho profilovým publikáciám patria okrem iných *Performance: A Critical Introduction*, v ktorej sa zaoberá teóriou i historickým vývojom performance, *Voltaire and the Theatre of the Eighteenth Century* či *The Haunted Stage*, kde skúma vzťah divadla a pamäti a odкрýva proces, ako pamäť diváka ovplyvňuje spôsob vnímania divadelného diela.

*Dejiny divadelných teórií* sú Carlsonovou najznámejšou knihou, preloženou už do šiestich jazykov. Autor v nej zachytáva dejiny myslenia o divadle od antiky až po nástup feminizmu do teatrologie v 80-tych rokoch 20. storočia. Svojou hĺbkou a šírkou záberu táto vynikajúca kniha doplní naše poznanie o tom, ako bolo divadlo chápané a posudzované v rôznych obdobiach svojej histórie.

#### **Ida Hledíková-Polívková: Komedianti – kočovníci – báb-kari** (Bratislava: DÚ a VŠMU 2006)

Táto kniha oboznamuje čitateľa so začiatkami a pôvodom marionetového divadla hraného v strednej Európe v 18. a 19. storočí, najmä v jej východných územiach. Autorka zhŕňa základné údaje o marionete, jej počiatkoch a vzniku jej názvu, o cestách známych cudzojazyčných divadelných skupín, ktoré svoje duálne – bábkové i nebábkové divadelné umenie predvádzali v bezprostrednom okolí dnešného Slovenska a na Slovensku. Divadelný výskum autorky prináša nové informácie o pôsobení českých, nemeckých a maďarských kočovných skupín na Slovensku v 19. storočí, ako aj nové v archívoch overené informácie o pôsobení divadelníckeho rodu Jána Strážana.

#### **Hans-Thies Lehmann: Postdramatické divadlo** (Bratislava: DÚ 2007)

*Postdramatické divadlo* je základnou príručkou predstavujúcou nové podoby divadelnosti od 60. rokov minulého storočia do súčasnosti. Prináša množstvo príkladov z praxe a presahov do ďalších umeleckých druhov (film, fotografia, literatúra, výtvarné umenie). Táto štúdia Hansa-Thiesa Lehmana, popredného profesora, teoretika a dramaturga, pôsobiaceho na univerzite vo Frankfurtu, sa v Nemecku dočkala už 3. vydania. Je určená študentom a učiteľom teatrologie, estetikom, literárnym vedcom, historikom umenia aj laickým záujemcom o súčasné umenie. Bohatý zdroj inšpirácie a poučenia v nej môžu nájsť i divadelní praktici.

#### **Miron Pukan: V premenách času (UND/DAD Prešov)** (Bratislava: DÚ – Prešov: DAD 2007)

Kniha *V premenách času (UND/DAD Prešov)* je určená jednak študentom odboru kulturologie, estetiky či divadelnej vedy (pretože súčasťou učebných plánov týchto odborov sú aj dejiny slovenského divadla, vrátane divadla slovenských regiónov), a jednak širokej kultúrnej verejnosti. Samozrejme, že publikácia je využiteľná aj v kontexte výchovy divadlom a výchovy k divadlu, teda aj v praxi vysokých škôl múzického charakteru. Pochopiteľné je, že táto práca – ako jedna z fáz výskumu spomínaného divadla – smeruje aj do oblasti slovenskej teatrologie a usiluje sa vyplňať takzvané „biele miesta“ na mape dejín slovenského profesionálneho divadla, a predstaviť divadlo, ktoré už 60 rokov neoblomne pôsobí v severovýchodnom regióne Slovenska.

#### **Gianina Cărbunariu: Kebab** (Bratislava: DÚ 2007)

Súčasná rumunská dramatická a režisérka Gianina Cărbunariu (1977) patrí k najvýraznejším osobnostiam mladej rumunskej divadelnej scény. Vyštudovala rumunskú a francúzsku literatúru a divadelnú réžiu. Jej hry *Kebab* (2006) a *Stop the Time* (2006) boli preložené do viacerých jazykov, získali medzinárodný ohlas, boli inscenované na zahraničných scénach a medzinárodných festivaloch.

Traja mladí ľudia sa rozhodnú odísť do írskeho Dublinu a nikdy sa nevrátia späť. Ich predstavy o novom živote sa stanú skutočnosťou v bufete s kebabom a v natáčaní lacného domáceho erotického videa... Hra rozpráva o špecifikách súčasnej rumunskej spoločnosti, ktoré nie sú vôbec vzdialené slovenskej realite.

Text hry prináša verejnosti Divadelný ústav Bratislava v novej edícii *Vreckovky*.

#### **Slowakische Gegenwartsstücke (Súčasná slovenská dráma)** (Bratislava: DÚ 2007)

Ako pokračovanie edície určenej na propagáciu súčasnej slovenskej drámy v zahraničí prináša Divadelný ústav teraz už aj čitateľom rozsiahlej – po nemecky hovoriacej oblasti – diela osobností, ktoré určujú vývin modernej slovenskej drámy. Nemeckému publiku sa tak predstavujú slovenskí autori Viliam Klimáček, Eva Maliti-Fraňova, Martin Čičvák, Anna Grusková, Michal Hvorecký, Miloš Karásek, Laco Kerata a Roman Olekšák. Slávnostná prezentácia publikácie sa uskutočnila v júni 2007 v hamburskom Schauspielhouse za veľkého ohlasu diváckej verejnosti.

#### **Divadlo SkRAT: Hry** (Bratislava: OZ Pre súčasnú operu a DÚ 2007)

Zbierka divadelných hier predstavuje tvorbu nezávislého divadla, ktoré si už niekoľko rokov vytvára svojský priestor v rámci slovenského divadelného sveta: precízne, cieľavedome a s veľkým úspechom. Pre fanúšikov divadla SkRAT ide o možnosť spoznať projekty obľúbených autorských kolektívov z inej stránky a pred nezainteresovanými čitateľmi sa objavuje nový priestor vnímania drámy.

#### **Slovenské divadlo opäť vo Viedni**

Divadelný ústav Bratislava pokračuje v úspešnej spolupráci s viedenským divadlom Theater Brett pri organizovaní festivalu Stredoeurópsky divadelný kolotoč. Festival sa bude konať v októbri a novembri 2007 vo Viedni. Organizátori podujatia a umeleckí riaditelia festivalu, Ludvík Kavín a Nika Brettschneider, si na festivale Nová dráma / New Drama 2007 vybrali do programu festivalu rakúskeho, českého, poľského, slovenského a maďarského divadla tri slovenské inscenácie.

Divadelný ústav spolupracoval aj na organizácii prvého ročníka festivalu a tiež na príprave a realizácii špeciálneho podujatia Slovenský divadelný kolotoč – Mitteleuropäisches Theaterkarussell – Slowakei v októbri 2006.

Súčasťou programu bude tiež výstava z produkcie Divadelného ústavu Bratislava v priestoroch divadla a projekcia dokumentárneho filmu *My zdes* v réžii Jara Vojteka.

#### **Mitteleuropäisches Theaterkarussell (Theater Brett Viedeň) – predbežný program (slovenská sekcia):**

- 19. 10. o 20:00 hod.  
Divadlo P. A. T. Prievidza  
Slávka Daubnerová: *Cely*
- 29. 10. o 20:00 hod.  
Divadlo Kaplnka VŠMU a Štúdio 12 Bratislava  
Hana Naglik: *Jurgova Hana*
- 31. 10. o 20:00 hod.  
Anna Grusková: *Almtraum*  
Scénické čítanie súčasnej slovenskej hry v nemeckom preklade a v podaní hercov viedenských divadiel, spojené s diskusiou s autorkou.
- 6. 11. o 20:00 hod.  
Bábkové divadlo na Rázcestí Banská Bystrica  
Júlie Meinholmové: *Citová výchova hadej ženy*

### 3 dni divadla k 30. výročiu

Nika Brettschneider a Ludvík Kavín oslavovali 30. výročie ich príchodu do Rakúska. V dňoch 5. 7., 6. 7., a 7. 7. 2007 sa preto v divadle Brett konali oslavy spojené s pripomienkou 30. výročia Charty 77. Zastrešenie prebral veľvyslanec Českej republiky dr. Jan Koukal.

Po všetky tri dni program začal uvedením drámy Václava Havla *Vernisáž* v réžii Niky Brettschneider a v podaní Corinny Lenneis, Jakuba Kavína a Ludvíka Kavína. Prvý večer ukončila rocková hudba 70-tych rokov, napríklad od skupín Jethro Tull, T. Rex alebo Bob Dylan. Posledný večer sa predstavil Gerhard Hufnagl, ktorý na jednom nástroji dokáže vyčariť naozaj zaujímavé melódie, potom zaspievali české herečky Andrea Burešová, Terezie Palková a Terezie Richtrová.

Príjemné spomienky počas týchto troch dní potešili všetkých zúčastnených. (ao)

### Pokoj v duši

Druhého augusta padla prvá klapka pripravovaného slovenského celovečerného filmu s pracovným názvom *Pokoj v duši*. Producent Ján Kováčik spolu s režisérom Vladimírom Balkom a protagonistami filmu projekt prvý raz novinárom predstavili už koncom júna na 15. ročníku Medzinárodného filmového festivalu Artfilm v Trenčíne.

Autorom scenára s podtitulom „súčasný príbeh o priateľstve a zrade“ je český scenárista Jiří Křížan. Hlavné postavy budú stvárňovať slovenskí herci Attila Mokos, Roman Luknár, Helena Krajčiová, Agi Gubíková, Slávka Heribanová Halčáková, český herec Jan Vondráček a poľská herečka hviezda Robert Więckiewicz. Vo vedľajších postavách sa diváci môžu tešiť napríklad na Jaromíra Hanzlíka, Vieru Topinkovú, Lubomíra Pauloviča, Gejzu Benkő či Ľuba Romana. Do menších epizódnych postáv sa režisér rozhodol obsadiť ochotníkov z amatérskych divadiel v Brezne, Medzibrode a Ráztoke.

*Pokoj v duši* je súčasný príbeh o kamarátoch, ktorých priateľstvo pretrvalo od detstva do dnešných dní. Traja muži – štyridsiatnici – sa nachádzajú každý na svojej životnej križovatke, uvedomujúc si, že čelia vážnym životným výzvam. Tóno sa vracia z väzenia domov do rodnej dediny a zisťuje, že všetko je inak: s manželkou sa odcudzil, päťročného syna vlastne vôbec nepozná, nemôže si nájsť prácu, ale súčasne sa odmieta živiť tak ako pred tým. Rímskokatolícky dekan Marek, ktorý zaskakuje v rodnej dedine za chorého farára, sa ocitá v kríze svojej viery. Úspešný podnikateľ Peter rieši ďalší zo svojich obchodov a je zase raz nútený odsunúť svoje súkromie na vedľajšiu koľaj. Marek aj Peter – verní priatelia z detstva – sa snažia Tónovi pri jeho návrate do normálneho života čo najviac pomôcť, majú však svoje vlastné trápenia a problémy a sami hľadajú cestu, ako sa vysporiadať s tým, že ich predstavy o živote narážajú na tvrdú realitu. Tóno sa cíti sám a zúfalo hľadá východisko.

Vďaka profesionalite celého štábu, ktorý napriek extrémnym horúčavam tohtoročného júla pracoval na plné obrátky, sa môže spustiť nakrúcanie v plánovanom termíne. Herci sa dôsledne pripravovali na svoje roly na hereckých skúškach, režisér filmu spolu s kameramanom

Martinom Štrbom a architektom Romanom Rjachovským uzatvorili výber lokácií, kostýmová výtvarníčka Alexandra Grusková a umelecký maskér Martin Jankovič sfinalizovali vizáž jednotlivých postáv, členovia produkcie a pomocnej réžie zabezpečili prípravu a plán nakrúcania. Väčšinu času zo 45-tich filmovacích dní strávi štáb v Čiernom Balogu a jeho okolí, s výnimkou jedného týždňa v Bratislave. Nakrúcanie je plánované do konca septembra a premiéru producent ohlásil na prvú polovicu roka 2008.

### Známa americká skupina Nine Inch Nails hrala premiérovu na Slovensku

Videli sme ďalšie zvučné meno zo súčasnej hudobnej scény, ktoré sa začalo rodiť v 90. rokoch. V nedeľu 12. 8. Bratislavu prvýkrát navštívila americká skupina Nine Inch Nails.

Ešte krátko pred ôsmou v nedeľu večer sa zdalo, že pred bratislavskou Incheba Expo arénou je náhodné stretnutie alternatívnej mládeže. Desiatky ľudí oblečených v čiernom postávali v hlúčkoch a príliš to nevyzeralo tak, že sa začne koncert legendárnej americkej formácie Nine Inch Nails. Keď však chvíľu po deviatej zhasli svetlá, veľká sála už bola zaplnená.

Ako predkapela sa predstavila skupina Noisecut, ktorá v polhodinovom bloku predstavila svoj príjemný elektronicko-gitarový pop a z pódia jej neskôr poďakoval aj sám Trent Reznor. Práve tento štyridsiatnik je kľúčovou postavou skupiny Nine Inch Nails. Je to vlastne jeho autor-ský projekt, kde si prizýva rôznych muzikantov. Do Bratislavy priviezol klávesáka Alessandra Cortiniho, bubeníka Jossa Freeseho, basáka/gitaristu Jeordieho Whita a sólového gitaristu Aarona Northa.

Počas takmer dvojhodinovej šou vytiahol Trent Reznor takmer všetko, vďaka čomu sa stal ako jeden z mála tvorcov alternatívnej hudby tak masovo úspešným – svojské melodické nápady, voľné kombinovanie rôznych hudobných žánrov vo svojich novších i starších hitoch a pôsobivé vizuálne efekty.

Nine Inch Nails prišli do Bratislavy rovno z budapeštianskeho festivalu Sziget a potom sa presunuli do Prahy. Sú práve na turné s novým albumom *Year Zero*. Aj preto ho začiatok koncertu presne kopíroval – ako prvá zaznela inštrumentálka *Hyperpower* a vzápätí skladba *The Beginning of the End*. Potom prišli staršie veci. Reznor od spomínaného debutu urobil iba päť ďalších štúdiových albumov, ale aj práve vďaka tomu je na nich natlačených množstvo skvelých kúskov.

Aranžmány sa príliš nemenili, no staršie veci stále vyznievajú veľmi silne. To sa potvrdilo aj pri *Wish*. Ďalšia z hymien 90. rokov, s neobvykle spomaleným refrénom, získala Grammy. Práve táto pieseň inak tiež dokazuje ošemetnosť hudobných škatuliek. Reznor vtedy získal cenu za „najlepšie metalové vystúpenie“, no jeho hudba je omnoho pestrejšia. Okrem pod kožu sa zadierajúcich trhaných riffov elektrických gitárov je v nej miesto aj pre elektroniku, húpavé rytmické groove či balady.

Toho všetkého bolo v Inchebe dost. A keďže aj tradičné miestne problémy so zvukom odrazu ustúpili, bol to určite jeden z najlepších koncertov tohto roka.





**Sokolská župa rakouská**  
1010 Wien, Drachengasse 35  
Tel./fax: ++43 1 604 87 04  
(Dipl.-Ing. Jiří Nováček)  
e-mail: novacek.wien@aon.at



### Sokol informuje

Jako tělovýchovný spolek s dlouholetou tradicí Vám Sokol nabízí sportovní hodiny vedené školenými vedoucími s velkou praktickou zkušeností. Přijďte se podívat, srdečně Vás zveme!

Náčelnictvo a cvičitelé  
Sokolské župy rakouské

Informace:

s. Marie Píbilová, tel. 330 97 87  
s. Irena Floriánová, tel. 586 86 86

### Sokolská župa rakouská

www.sokol-wien.at



**Česká obec sokolská**  
Tyršův dům – Újezd 450,  
118 01 Praha 1  
Tel.: ++420 257 007 111  
Fax: ++420 257 320 580  
www.sokol-cos.cz

**Sokolský adresář**  
na  
www.sokol-wien.at

### Cvičení rodičů s dětmi

Cvičíme  
každé pondělí  
17:00 – 17:45

Bližší informace:  
Mag. I. Mühlbergerová  
tel.: 480 49 14

**Župní družstvo volejbalu** (vedoucí odboru Anton Florián, tel. 01/586 86 86)  
23, Anton Baumgartner-Strasse – kulatá hala Alt-Erlaa

Čtvrtek	19:30 – 21:00	odbíjená (muži)
---------	---------------	-----------------

**Župní trénink ve stolním tenise** (info přes den: Pavel Vlček, tel. 01/86 99 297)  
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Pondělí	19:30 – 21:00	stolní tenis
---------	---------------	--------------

**Župní zdravotní cvičení**  
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Úterý	16:00 – 17:30	ženy a muži
-------	---------------	-------------

### Sokol Vídeň II

2, Blumauergasse 2 – tělocvična veřejné hlavní školy

Pondělí	18:00 – 19:30	odbíjená (muži)
	19:30 – 21:00	nohejbal (muži)
Středa	19:30 – 21:00	gymnastika (ženy)

### Sokol Vídeň III/XI

(informace pro zájemce o volejbal: N. Stěrbová, tel. 0650/967 80 80,  
e-mail: K.Sterba@gmx.at)

3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Středa	19:00 – 21:00	odbíjená (muži)
Čtvrtek	19:00 – 21:00	gymnastika (ženy)



### Sokol Vídeň X

Každou první středu v měsíci seniorské odpoledne od 14:00. Hosté vítáni.

Info: s. Hana Zemanová, tel. 0664 213 36 20

WernerKallin, tel. 01/968 20 53

nový e-mail: sokol-10@chello.at

10, Angeligasse 21 – sokolovna (tel. 01/600 20 20)

Úterý	18:00 – 19:00	showdance
	19:00 – 20:00	aerobic
	21:00 – 22:00	foťbal
Středa	17:00 – 19:00	badminton (ženy)
	19:00 – 21:00	odbíjená (mix, Sokol III)
Čtvrtek	09:00 – 10:30	ladypower
Pátek	15:30 – 19:00	SVS (dorostenci, Sokol V U-17)
	19:00 – 21:00	SVS (Sokol V)



### Sokolská jednota Tyrš XII/XV

Info: tel. Dipl. Päd. Ing. F. Kalousek 01/81 34 333 přes den, e-mail: kalousek@utanet.at

Jednota cvičí v sokolovně 10, Angeligasse 21.

Pondělí	19:30 – 21:00	míčové hry (muži)
Čtvrtek	17:30 – 18:45	základní sportovní gymnastika (žactvo)
	19:30 – 20:30	kondiční a posilovací cvičení na hudbu (ženy + muži)



### Sokol Vídeň XVI/XVIII

Info: tel. 01/480 13 57

17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Pondělí	17:00 – 18:00	cvičení rodičů s dětmi
Úterý	19:30 – 21:00	gymnastika „speciál“ (ženy a muži)
Čtvrtek	18:00 – 19:15	žactvo
	19:30 – 21:00	gymnastika (ženy)
Pátek	20:00 – 22:00	základní sportovní gymnastika (muži)

### Sokol Vídeň XXI

21, Roda Roda-Gasse 7

Úterý	19:00 – 21:20	gymnastika, míčové hry (ženy + muži)
-------	---------------	--------------------------------------



### 34. sokolský sraz Oetz 2007

Jako každým rokem byl i letos pořádán 34. sokolský sraz Oetz 2007. Pořádala jej tentokrát jednota Sokol Mnichov. Program srazu byl jako obvykle: volejbal, běh kolem Piburgersee, táboráky a vystoupení sokolského souboru. Tentokrát to byla mládež Sokola Říčany u Prahy s programem Rock and Roll. Předvedli nám náročný program, se kterým se zúčastní i mezinárodního turnaje v létě v Schaffhausenu ve Švýcarsku. Jako každým rokem byl sraz vítanou příležitostí k setkání se sestrami a bratry z celé Evropy.

Počasí celému srazu letos přálo – na rozdíl od minulých let –, nepřešlo a mohli jsme absolvovat celý program beze změn. Z Rakouska se tohoto setkání zúčastnilo 25 osob.

V rámci programu byla též pořádána schůze Poradního sboru Zahraněční obce sokolské – ZOS. Schůze se zúčastnili jako hosté starosta ČOS – br. doc. ing. Jaroslav Bernard, CSc., sestra jednatelka ČOS Jiřina Mičková, bratr náčelník ČOS ing. Miroslav Vrána a jednatel SSS Vladimír Dostál. Program byl obvyklý – zahájení a uvítání, vzpomínka na zemřelé, finanční zpráva a hlášení činnosti členů v minulém roce.

Sokolská župa Rakouská podala ve zprávě sestry Nelly Štěrbové skutečně živý popis naší činnosti a účasti na XIV. Vsesokolském sletu 2006 v Praze. Další zprávy o své činnosti podali starostové br. Ladislav Potůček (Londýn), br. Jiří Bystrický (Paříž) a br. Jan Trunčík (Mnichov).

Následovaly informace ze Světového svazu, které podal jednatel Svazu světového Sokolstva. Sídlo SSS bylo přeloženo do Tyršova domu v Praze a jejím předsedou byl zvolen bratr starosta ČOS dr. Bernard.

Dopis br. Waldaufa ohledně uložení archivu Ústředí sokolstva v zahraničí v Kanadě byl vzat na vědomí. Reakce všech přítomných zástupců ZOS zněla ale v tom smyslu, že archiv má být uložen v Praze, kde je jeho správné místo.

V různém byl odhlasován příspěvek € 500,- z fondu ZOS na pořádání letošního tábora mládeže v Rakousku jako obvykle v Bürserberg/Vorarlberg. Tábor je vždy dobře navštíven a velmi oblíben, díky



Zasedání ZOS: bratři Nováček (Viedeň), Potůček (Londýn), Bystrický (Paříž), Jordán (Lucern), Dostál (SSS), Bernard (ČOS)



Předání organizace pro rok 2008: Nováček (SŽR), Trunčík (Sokol Mnichov)

vedení sestrou Jordánovou ze Sokola Lucern – župa Švýcarská.

Závěrem byl zvolen br. Jan Trunčík (Sokol Mnichov) předsedou poradního sboru ZOS pro příští dva roky.

Po ukončení zasedání Poradního sboru byl táborákem slavnostně zahájen 34. sokolský sraz Oetz 2007. V neděli večer byly při táboráku předány ceny vítězům všech sportovních utkání.

Před ukončením Srazu pochodem k pamětním deskám dr. Miroslava Tyrše nad peřejemi divoké Aachy, kde v roce 1884 zahynul, bylo svěřeno pořádání 35. sokolského srazu 2008 Sokolské župě Rakouské. Bratr starosta Dipl. Ing. Jiří Nováček převzal od pořadatele – Sokola Mnichov – péči o příští sraz.

*(Jaroslava Nováčková, vzdělavatelka SŽR)*

## Jarní veselice Sokolské jednoty XII/XV

proběhla 24. června 2007 za krásného slunečného nedělního dne na školní zahradě české školy Sebastianplatz 3. Již od ranních hodin probíhaly přípravy, jako například stavění stolů a lavic pro hosty, nafukování „Luftburgu“ pro děti, vybalování nádobí z krabic, které jsou jinak uskladněny v archivu jednoty v jiném okrese a pro které je nutno zvláště den předem dojet, postavení grilu, pultu pro nápoje a spousty jiných potřebných úkolů. Bez jakéhokoliv rozdělování, rozhodování apod. se členové jednoty chopí nutných prací, většinou už po léta letoucí vykonávaných.

Osvědčení „grilovníci“, bratři Jiří Materna a Zdeněk Matoušek, se starali téměř celé odpoledne, aby nikdo netrpěl „masovým“ hladem. Stejně tak br. VI. Stejskal, náš „drobeček“, nebyl ani za pивním pultem k přehlédnutí. Pomáhal hasit žízeň – těch dospělých kolaříkovským budějovickým pivem – a těch mladičkových ovocnými šťávami či sodovkou.

Ve foyer nabízely sestry jednoty I. Floriánová, H. Šustrová, S. Hájková, B. Maternová, K. Rysková a J. Hovorková kávu s doma upečenými dobrotami, to už patří k tradici jednoty a mnoho návštěvníků ví, který moučník kdo upekla. A nejen moučníky, ale i chléb s různými pomazánkami všem chutnaly, k potěšení sester – kuchařek.

Některé sestry občas pobíhaly mezi lidmi a osvobozovaly hosty od stolů plných špinavých talířů a skleniček.

Již všem známý muzikant Mirek, který k nám jezdí od moravského Kyjova, všem zpříjemňoval posezení hraním na keyboard a zpíváním mnohých česko-moravských pís-





niček. Některé, ty v jednotě zvlášť oblíbené, si s Mirkem zazpívali i někteří návštěvníci. A u těch vládla viditelně dobrá nálada, vždyť přišli proto, aby se pobavili i se setkali zase jednou se svými známými. A takovéto akce se právě k tomu nabízejí.

### Česko-rakouská láska v tenise

Rakouský tenista Jürgen Melzer přiznal, že se již před několika měsíci stal přítelem své mladé české kolegyně Nicole Vaidišové. Stejně vše již předtím prozradila nynější reportérka *Eurosportu* a dřívější tenistka, Rakušanka Babi Schettová. Vaidišová se prý s o osm let starším vítězem juniorské kategorie ve Wimbledonu v roce 1999 seznámila na turnaji v Miami Beach. Snad se teď oba partneři budou hecovat k co nejlepším výkonům. Oba to mají trochu zapotřebí. Vaidišová klesla v nejnovějším žebříčku WTA z 10. na 14. místo a Melzer klesl z 30. na 31. místo. Navíc na nedávno konaném mezinárodním mistrovství Francie na dvorcích Roland Garros vypadl hned v druhém kole s Argentincem Monacem.

I přes tyto neúspěchy jde však v obou případech o národní jedničky. Snad jim společná láska dá ještě větší sílu a ponese je k dalším vítězstvím. (MaFr)

### Václav Svěrkoš zpět do Borussie Mönchengladbach

Bývalý hráč a kanonýr ostravského Baníku Václav Svěrkoš nemá za sebou zrovna dvakrát vydařenou sezónu. V její podzimní části si v bundesligové Borussii Mönchengladbach příliš nezakopal, a proto přivítal možnost hostování



Děti měly možnost se dostatečně vyskákat na nafukovacím hradu. Odpoledne byly pro ně připraveny různé hry, které musely absolvovat se svou maminkou či tatínkem za asistence několika sester jednoty. Po ukončení „namáhavých“ úkolů se všechny rychle děti shlukly u sestry I. Floriánové, která všechny podělila zmrzlinou.

Hudba hrála až do šesté hodiny večer a pak už bylo na čase zase vše uklidit. Ten, kdo se po celý den aktivně podílel na zdařilém uskutečnění tohoto dne, si oddychl. Vždyť stát na nohou či pobíhat celý den od osmi od rána do osmi hodin do večera, zanechá stopu únavy u každého. Ale únava se pojila s dobrým pocitem nad vydařenou akcí. Zase jednou se sešly nejen děti cvičící v Sokole nebo navštěvující českou školu, ale i ty mimo, zrovna tak dospělí ze všech okresů Vídně, ať už patřící k menšině, nebo ne. A to těší.

A tak se budeme těšit na příští veselení zase za rok.

(jhj)

v Austrii Vídeň, kde měl šanci figurovat v základní sestavě. Jenže vše nakonec dopadlo jinak, přišly zdravotní problémy, a tak ani jarní část českého legionáře příliš neuspokojila. Navíc ho v rakouské lize zklamal malý zájem fanoušků, kteří ani zdaleka nedokázali vytvořit atmosféru připomínající bundesligové zápasy v Německu. Nyní čeká třiačtyřicetiletého českého hráče návrat z hostování zpět do Německa. Jenže už ne do bundesligy, protože Borussia Mönchengladbach mezitím sestoupila do nižší soutěže. Není vyloučeno, že se nyní Svěrkoš bude snažit vyvázat z povinností k německému týmu, s nímž má podepsanou smlouvu ještě do příštího roku a bude hledat nové angažmá. Z interview uveřejněném v českém tisku však vyplývá, že zatím nepomýšlí na návrat do České republiky a údajný zájem prvoligového Brna popřel. Ale asi až léto definitivně ukáže, kam nakonec bývalý český reprezentant do 21 let z Vídně zamíří. (MaFr)

### Další Rakušan do českého hokeje

Už jsme psali o rakouském reprezentantovi Christophu Harandovi, který se stal hráčem českého extraligového týmu Znojemští Orli. Rakouští hokejisté však putují i do nižších českých soutěží. Jako příklad můžeme uvést čtyřiačtyřicetiletého obránce Georga Privozníka, který reprezentoval v minulosti Rakousko ve výběrech do 18 a do 20 let.

Privozník podepsal nedávno roční smlouvu s celkem Berounští Medvědi, který v současnosti v České republice hraje druhou nejvyšší soutěž (ta se však paradoxně nazývá první liga). Berounští Medvědi za sebou nemají nejlepší sezónu. Jestliže před čtyřmi lety se dokázali probíjovat až do finále play-off, letos se do vyřazovací části vůbec nedostali a skončili až třetí od konce. Proto nyní jejich vedení podniká energické kroky, aby zabránilo dalšímu pádu. Hodně se přitom chce spoléhat na mladé bojovné hráče, kterým mají pomoci některé důležité posily, k nimž by mohl patřit i Privozník. Snad se tento hráč stane jedním z opor berounského týmu a pomůže mu v boji o lepší umístění. A kdoví, možná svými výkony zaujme natolik, že časem dostane nabídku i z české extraligy. Nebo se snad vyšplhá ještě výše a stane se podobně jako Vanek výraznou postavou v NHL?

### Česká krev na obou stranách

V semifinále mistrovství světa ve fotbale hráčů do dvaceti let v kanadském Edmontonu vyřadil český tým Rakousko. Stojí však za zmínku, že i na straně rakouského týmu mohl ve spleti různých národností nastoupit fotbalista, který pochází z Nymburka a až do roku 2003 vlastnil české občanství. Jedná se o dvacetiletého brankáře Bartolomeje



Bartolomej Kuru

Kuru, který jinak patří mezi hráče vídeňské Austrie, i když za ní odehrál zatím pouze jediné utkání v loňském ročníku. Syn českého otce a polské matky hrával za žáky pražských S, tedy Slávii i Spartě. Pak se však k dostal na prominentní fotbalovou školu do Rakouska, získal rakouské občanství

a začal nastupovat i za rakouské juniorské reprezentační týmy. Před zápasem byl na rozdíl od některých svých spoluhráčů opatrný a šance na vítězství Rakouska odhadoval zhruba 50 : 50. Ostatně mnohé protihráče dobře znal právě z žákovských dob. Bartolomejův otec zase prohlásil, že pokud jeho syn bude sedět pouze na střídačce (což se nakonec také stalo) bude ve svém fandění rozpolcený – nu, tak mohl být napůl spokojen, když Česká republika vyhrála 2 : 0. Ostatně jak na tom jste s fanděním při česko-rakouských utkáních vy? Bije vaše srdce pro současnou vlast nebo pro vlast předků? Nebo se v něm najde dost místa pro obě země a každé utkání mezi Rakouskem a ČR tak můžete sledovat v naprosté pohodě? Vaše zkušenosti by nás velice zajímaly!

(MaFr)

### Český model fotbalové ligy lepší než rakouský?

Zahájení fotbalové ligy v České republice se stalo podnětem pro zajímavou úvahu deníku *Mladá Fronta Dnes* nad systémem české nejvyšší soutěže s podobnými soutěžemi v jiných zemích. Autor Filip Saiver především poukázal na poměrně vysoký počet účastníků první ligy – šestnáct. Připomíná, že někteří odborníci toto množství kritizují, protože podle nich země nemůže utáhnout tak vysoký počet klubů na vysoké úrovni. Jenže většina vlivných činovníků českého fotbalu návrhy na omezení počtu týmů v nejvyšší soutěži jasně odmítá. Jedním z hlavních důvodů se jeví snaha poskytnout co největšímu počtu domácích hráčů hrát na slušné úrovni. Většina českých klubů nemá dosta-

tek peněz na špičkové domácí posily, a tak musí vychovávat fotbalisty z vlastních zdrojů. Příznivé důsledky tohoto jevu se pak ukazují v různých mezinárodních soutěžích juniorských týmů i v seniorské reprezentaci. Autor úvahy připomíná, že nutnost většího počtu týmů v nejvyšší soutěži již pochopili i Slováci, kteří svoji první ligu rozšířili na dvanáct mužstev. Naopak jako příklad země setrvávající na nízkém počtu účastníků nejvyšší soutěže uvádí článek Rakousko. Jeho pouze desetičlenná liga, v níž navíc významnou úlohu hrají cizinci, prý patří mezi příčiny nevýrazných výkonů rakouské seniorské fotbalové reprezentace v posledních desetiletích. Účast rakouských hráčů do dvaceti let v semifinále mistrovství světa této věkové kategorie (kde je mimochodem vyřadil právě český tým) údajně představuje spíše výjimku z pravidla. V závěru autor tvrdí, že právě model české ligy, který funguje od roku 1969 a který tedy přežil i rozpad Československa, podle jeho názoru představuje ideální model, a proto mu předpovídá další úspěšnou existenci. Následující roky samozřejmě ověří vývody autora, zůstává však skutečností, že prosazení mladých hráčů v rakouské lize zůstává trvalým problémem. Možná by nebylo až tak od věci zamyslet se, zda by Česká republika svým systémem nemohla sloužit jako určitá inspirace.

(MaFr)

### Přes posily z Rakouska se Liberci nedaří

Dvě významné posily z Rakouska přišly letos do Slovanu Liberec, který v posledních letech úspěšně atakoval nejvyšší příčky české nejvyšší fotbalové soutěže. Největší pozornost přitom vzbuzoval fotbalový záložník Radek Bejbl, který svého času působil i v reprezentaci a patří mezi členy stříbrného mužstva z mistrovství Evropy 1996. Hráč Slávie působil v druhé polovině devadesátých let v Atlético Madrid, odkud přešel do francouzského Lens. Poté následovalo další angažmá ve Slávii a přestup do vídeňského Rapidu. Stejným směrem, tedy z Rakouska do Liberce, zamířil i Miroslav Holeňák, který se po působení v Mattersburgu stal volným hráčem. Trojici posil pak doplnil Adam Petrouš, který však naposledy hrál až v Turecku za Ankaraspol. Přes tyto posily se však na samém začátku nejvyšší domácí soutěže Slovanu Liberec příliš nedařilo – v prvním kole podlehl 0 : 1 mistrovské Spartě po matném výkonu, v kole druhém si překvapivě nedokázal poradit s ligovým nováčkem Bohemians 1905 Praha a pouze remizoval 0 : 0. Ve třetím kole pak podlehl dobře rozjetému ostravskému Baníku 1 : 3. Nijak zvlášť se neprosadily ani výše zmiňované posily – Miroslav Holeňák se zatím nevešel ani jednou do sestavy, Bejbl hrál jen v prvním zápase a střídal v zápase třetím. Petrouš sice nastoupil třikrát, ale ani on dosud nijak neprolomil střeleckou mizérii Slovanu, který v úvodních kolech vstřelil jedinou branku. Ale v okamžiku, kdy budete číst tento článek, už může být všechno jinak. Někdy naopak pomalejší začátek soutěže může mužstvo vyburcovat k mimořádným výkonům. Na hodnocení je jistě dost času minimálně do ukončení podzimní části soutěže. Ale ten rozjezd se opravdu dvakrát nezdařil. (MaFr)

### GP Brna s mezinárodní policejní ochranou

Na Grand prix motocyklů v Brně se sjíždějí již pravidelně desetitisíce, ba statisíce fanoušků z celé střední Evropy. Ta-

kové nashromáždění diváků samozřejmě způsobuje značné problémy a vede k růstu kriminality. I proto pořádání akce doprovází řada pečlivých policejních kontrol, které začínají už na výpadovkách k závodišti. Muži zákona zde kontrolují všechna auta, ve kterých by se eventuálně mohly převážet ukradené motocykly. Přestože běžná osobní auta pouštějí bez dalších prohlídek, vznikají často na vjezdu mnohakilometrové kolony. Českým policistům ovšem letos pomáhali i studenti brněnské střední policejní školy, ale také rakouští policisté. Ti měli ovšem ještě jeden důležitý úkol – zprostředkovat komunikaci s návštěvníky akce, kteří nehovoří česky, ale pouze německy. Samotní policisté ovšem byli vybráni tak, aby byli schopni se domluvit i česky nebo slovensky. Větší problémy než rakouští nebo němečtí milovníci motocyklů však způsobovali Maďaři, kteří ve velkém množství přijeli podpořit svého favorita Gábora Talmácsiho. Jejich počet odhadovali pořadatelé na více než 40 000 a litovali, že nenechali program vytisknout i v maďarštině. Ke komunikaci s nimi však museli využívat přivolané tlumočníky. Přes veškerou snahu se však nepodařilo zabránit na Velké ceně ČR určitým potížím s fanoušky – například už v sobotu se „podařilo“ někomu v okolí závodistiště založit lesní požár. Nicméně česko-rakouská policejní spolupráce jistě pomohla překonat další nejrůznější komplikace. Lze jen doufat, že podobných společných nasazení bude jen přibývat, protože i kriminalita se bohužel internacionalizuje. Možná naopak čeští policisté vypomůžou těm rakouským při mistrovství Evropy ve fotbalu. Zejména v případě, že český tým postoupí z kvalifikační skupiny do hlavní soutěže, bude asi podobná spolupráce doslova nezbytností. (MaFr)

## Český basketbalista místo do Rakouska putuje do druhé ligy

Ještě před dvěma lety patřil rozehrávač Petr Czudek mezi reprezentanty z České republiky v basketbalu a dlouhodobě byl považován za oporu prvoligového Prostějova. Nyní se však rozhodl k návratu do druholigové Opavy. Podobně jako on sám, i Opava prožívala už hvězdnější hodiny, dokonce se její tým stal mistrem České republiky, ale to již je historie. Czudek se do opavského týmu vrátil po čtyřech sezónách v Prostějově, podle jeho vlastních slov to však rozhodně nebylo východisko z nouze. Měl nabídku ze slovenského Interu Bratislava a zájem projevil i tým Welsu. Zejména rakouský tým představoval silné lákadlo, o kterém Czudek dlouze uvažoval. Ale Rakušané podle něj nebyli dostatečně rychlí. Navíc pětatřicetiletý Czudek podle svých slov nechce už nikam moc cestovat, a tak zvolil Opavu, kde navíc údajně činovníci basketbalu rozumějí. V Opavě bude Czudek plnit vedle svých hráčských povinností ještě úlohu hrajícího asistenta trenéra a chce se věnovat i zdejší přípravce. Rozhodně však odmítá tvrzení, že by sezóna v Opavě měla znamenat definitivní zakončení kariéry. Na druhé straně výčet jeho funkcí v opavském týmu nasvědčuje, že se již plně připravuje na situaci, kdy už nebude moci hrát na špičkové úrovni.

Nicméně je škoda, že se Czudek nakonec v Rakousku neobjeví. I když se jedná spíše o veterána, možná by mohl Welsu prokázat řadu kvalitních služeb. Jenže nerozhodnost je vlastnost, která často trápí oba národy – Čechy i Rakušany. (MaFr)

## Čím jsou nám noviny?

Periodikum, které v minulosti bylo pro mnoho z nás nepostradatelné, dnes v některých případech nahrazuje internet. Nahradí ho zcela? Jaký vývoj očekává noviny v jejich tradiční tištěné podobě?

### Co nám přináší noviny?

Noviny znamenají určitý předvýběr, selekci informací. Tím by měla být zaručována i jejich ověřenost a kvalita. To velmi úzce souvisí i se vztahem novin a internetu. Na internetu musíme informace doslova „přehazovat vidlemi“, protože zadáme-li určité téma, vyhledávač nám předestře velké množství odkazů. Je však třeba upozornit (a každý, kdo internet využívá, to jistě může z vlastní zkušenosti potvrdit), že absolutní svoboda informací na internetu, znamenající, že si tam každý může umístit, co chce, zákonitě přináší také obrovské množství zavádějících a neověřených informací, potažmo polopravd či přímo lží. Zadáme-li tedy konkrétní téma do internetového vyhledávače, z odkazů, které se nám vypíší, má pro nás jenom zlomek skutečnou informační hodnotu. Zbytek je balast různých exhibicionistů, kteří trpí pocitem, že musí svému okolí něco sdělit a přitom si vlastně neuvědomují, že většinou nemají co. Jejich sdělení trpí prázdnotou. Naproti tomu v novinách proudí informace určitým sítím a na stránky by se měla dostávat jenom skutečná kvalita. Pokud tomu tak někdy není, je to věcí novinářů a vydavatelů, nikoli novin jakožto média. Výhodou novin je, že při jejich listování můžeme na-

razit na zajímavou informaci i z jiného oboru, než je náš bezprostřední zájem, a rozšířit si tak obzor. Noviny prolisťujeme, přečteme články, které nás zaujaly a poté je odložíme, internet se nám ale může, bohužel, stát skutečným žroutem času. Hledáme něco konkrétního a najednou po dvou uplynulých hodinách zjistíme, že jsme se dostali k tématu zcela odlišnému od původního.

### Je internet novinám konkurencí nebo partnerem?

Jistě může být partnerem, který noviny dobře doplňuje. Zatímco na internetu nás většinou zaujmou jenom rychlá a jednoduchá hesla a sdělení, v novinách si rádi přečteme i rozsáhlejší článek, analýzu či komentář. Tedy: vydavatel může na svém internetovém portále upozorňovat na výtah toho nejzajímavějšího z dnešních novin a podnítit tak hledače na internetu, aby si koupil tištěné noviny. Je tomu tak ale ve skutečnosti, nebo je to jenom představa ideální situace?

Výhodou internetu je větší aktuálnost informací než v novinách. Zatímco zpracovat v redakci zprávu, zalomit je do stránek, nechat osvítit tiskové desky, vytisknout, poskládat a rozeslat hotové noviny nějaký čas trvá, na internet můžeme pustit informaci hned, jakmile se stala. Ne vždy ovšem tato rychlost prospívá kvalitě sdělení. Nicméně i to může pro internet a noviny znamenat partnerství. Na internetu nalezneme to nejaktuálnější zpravodajství, stručné, heslovité v kteroukoli denní či noční dobu, naproti tomu v novinách budeme s určitým odstupem hledat jeho analyzovanou a komentovanou verzi.

Jak to tedy dopadne se vzájemným vztahem tištěných novin a jejich elektronické verze? Názory jsou různé. Na jedné straně ten, že tradiční noviny se budou vracet ke svým kořenům a budou určeny pro úzký okruh lidí, jakousi elitu, zatímco online verze zacílí na uspěchanější, povrchnější čtenáře. Ale je tu i názor opačný, tvrdící, že umístit na internet článek o rozsahu mnoha tisíc znaků nestojí prakticky nic ve srovnání s prostorem tištěné stránky, který lze využít pro reklamní účely.

### **Rychlá doba nepřeje čtení**

Doba se dnes zrychluje. Proto je také otázkou životního stylu, do jaké míry se budou v budoucnosti noviny číst. Bude-li nastolené životní tempo pokračovat stejnou rychlostí jako tomu bylo dosud, je pravděpodobné, že na čtení novin (a nejenom jich) budeme mít stále méně času. Doufejme však, že tomu tak nebude. Pokles čtenosti novin souvisí i se změnami lidských zvyků – zatímco dříve například v Praze jezdilo mnohem více lidí ráno do práce městskou dopravou a mělo tedy možnost si během cesty čas přečíst noviny, dnes, kdy se spousta lidí dopravuje do práce autem, o tuto jedinou možnost, jak si v klidu přečíst noviny, přichází. K novinám se dostane, pokud vůbec, až večer po příchodu domů – to už ale většinou raději shlédne televizní zprávy, po únavném pracovním dni většinou chybějí síly věnovat pozornost náročnějšímu čtenému slovu. Vizualní informace v televizi je mnohem stravitelnější – to je ostatně prokázáno.

### **Mladí jsou budoucností novin**

Pro budoucnost novin v delším horizontu je důležitá mladá generace. Často se setkáváme s názorem, že mladí lidé noviny nečtou, nebo je čtou minimálně a informace hledají především na internetu. Ačkoli stále mnozí varovně zvedají prst, že mladá generace málo čte, na druhé straně je vidět mnoho různých projektů podporujících čtení a dlužno dodat, že úspěšných. Na druhou stranu je také otázkou, zda redakce mají zájem se mladým čtenářům přiblížit a zda pro to něco dělají. Dobrým nápadem jsou například stránky či přímo složka pro děti či mladé. Také bezplatné tituly se svým stručným zpravodajstvím oslovují mladou generaci a mohou ji přivést k pravidelnému odběru novin. V tom, zda mladí noviny čtou či nikoli, hrají významnou úlohu také dva faktory: škola a rodina. Pokud se s novinami vhodnou a zajímavou formou setkají ve školní výuce, zvyknou si na to, že noviny jsou běžnou součástí života a budou se o ně sami zajímat. Odebírají-li rodiče pravidelně nějaký novinový titul a čtou ho před dětmi, hovoří o informacích v něm přečtených, je možné, že podníká zájem o noviny u svých dětí.

### **Druhý život novin**

Další použití novin nyní mírně ztrácí na významu. V minulosti se noviny se často používaly i k dalším účelům – např. jako balící papír, do školního sběru, na vysušení bot atd. Noviny byly dříve zkrátka kdykoli k dispozici v mnoha domácnostech, byly nepostradatelným pomocníkem. Dnes, protože existuje přemíra dalších speciálních tiskovin a papírů, se tato jejich úloha – „druhý život“ –, vytrácí. Máme široký výběr balicích papírů, mnoho sběrů surovin bylo zrušeno, v obchodech je k dostání pestrá paleta nejrůznějších obalů a papírů atd.

### **Tištěné noviny jsou hmatatelným zážitkem**

Z lidského hlediska je nezanedbatelná hmatatelnost novin. Jsou to moje noviny, které si dnes přečtu u ranní kávy. Důležitý je kontakt s papírem, jeho vůně a vůně tiskařských barev, pocit doteku, kontaktu. Četba novin je i určitým emocionálním zážitkem. Zejména ve starší generaci tato úcta k tištěnému slovu přetrvává. Mladí si již tištěného slova v přemíře dalších médií příliš neváží.

### **Budou noviny na papíře?**

Budou noviny tištěny i v budoucnosti na papír, nebo se objeví nové suroviny? Zatím nevíme. Nelze vyloučit, že se v budoucnosti objeví nové materiály. Jednou z možností jsou fólie z umělých hmot, ty by však musely splňovat určité podmínky, například recyklovatelnost. To se ale zatím nejeví jako schůdné řešení, protože papír je obnovitelnou surovinou. I v tomto směru však probíhají výzkumy, a tak se v budoucnosti můžeme dočkat zajímavých překvapení.

### **Proměny tištěných novin**

Tištěné noviny se v posledních letech velice proměnily. Zmenšil se jejich formát. Často jsou k nim přikládány nejrůznější papírové přílohy, CD, DVD či dokonce knihy. Noviny jsou v převážné míře barevné – díky požadavkům inzerentů, čtenáři si však rychle zvykli a barevné noviny považují za samozřejmost.

Noviny jsou strukturovány do tematických složek. Zatímco starší generace byla zvyklá na jeden novinový sešit, který byl někdy i šit ve hřbetě, mladším lidem vyhovuje struktura v podobě složek. Dobře je tento trend přijímán u čtenářů – rodina si může novinové složky rozebrat podle svých zájmů. Muž si vezme sportovní složku, žena kulturní a oba jsou spokojeni.

Tištěné noviny přijímají nové možnosti, které je přibližují multimediálnímu světu: titulky jsou výstižnější, stručnější, informace zhuštěnější, vítězí velké barevné aktuální fotografie. Noviny, které si koupíme dnes, bychom nemohli srovnávat se stejnými, ale starými patnáct let – i to je důkazem životaschopnosti a přizpůsobivosti tohoto média, které se neustále vyvíjí.

### **Zaniknou noviny?**

Jaká je budoucnost novin? Nelze říci, že růžová, protože jejich tištěné náklady v současnosti stagnují či klesají. Rozhodně se ale nemusíme obávat, že by tištěné noviny během příštích let zanikly. Například Bill Gates předpovídal zánik tištěných novin již v roce 2000 – a jak nyní vidíme, zcela se mylil. Pohled na plné pupty trafik je toho nejlepším svědectvím. Ano, možná, že náklady tištěných verzí ještě poklesnou, ale noviny se budou číst. Existují již i příklady, kdy služby internetové verze novin vyrovnávají ztráty verze tištěné. Mnozí vydavatelé se vrhají do internetového vydávání svých titulů, aniž by přitom opustily verze tištěné.

(Helena Stejskalová)

### **Vivat la France monastique et spirituelle**

Pred časom som sa rozplýval radostou nad zárodkami, akoby zrníčkami nových plodov budúceho kresťanstva vo Francúzsku. Vznikli tak moje úvahy: *Vivat la France catholique, Fraternité – égalité – liberté, Spoločenstvo* a iné. Medzi 1.-10. májom tohto roku som bol s manželkou zno-

vu vo Francúzsku a znovu to bola duchovno-poznávacia cesta. Nešlo nám len o to vychutnať si kultúrne, historické či kulinárske skvosty. Chceli sme spoznať to, čomu sa hovorí mníšsky život. Francúzsko bolo v minulosti známe ako krajina kontemplatívnych rehôl, trapistov, eremitov, mníchov žijúcich na samotách, v lesoch, skalách, utiahnutých v tichu modlitby, práce a veľmi jednoduchého spôsobu života. Po sv. Benediktovi z Nurzie, zakladateľovi západného mníšskeho spôsobu života a patrónovi Európy, patrí práve francúzsky mních, sv. Bernard z Clairvaux, uctievaný i ako doktor cirkvi, medzi hlavných reformátorov, reorganizátorov mníšskeho života. Vďaka týmto dvom veľikánom európskeho mníšstva, vďaka ich pragmatickým, pracovno-vedeckým prístupom k životu sa vyvinulo postupne nielen školstvo, ale i zdravotníctvo a celý sociálny systém dnešnej Európy. Sv. Benedikt naštartoval a rozbehol nový reholný spôsob života, sv. Bernard ho uviedol tam, kde v priebehu rokov vykoľajil, znovu na správnu dráhu. *Ora et labora* sa tak stalo na celé stáročia heslom, ktoré definitívne dalo svoju nezmazateľnú pečať západnej kultúre. Jeho reforma sa stala duchovnou obrodou a zárodokom nového rozkvetu mníšskeho života. Dnes uplynulo od tej doby už skoro tisíc rokov. Zdalo by sa, že je to príliš veľa na to, aby ešte i dnes bol duch sv. Bernarda, tohto francúzskeho veľikána duchovného života, naďalej aktuálny a živý. Viem síce, že v krajinách Európy, i v Rakúsku, kde žijem, dodnes existuje niekoľko cisterciáckych kláštorov. Viem však zároveň, že počet rehoľníkov tohto druhu zasväteného života klesá, nie je oň záujem a v bývalých životoch plných rehoľných domoch žije už iba niekoľko starých mníchov a práce, ktoré kedysi vykonávali, konajú dnes civilní zamestnanci. Zaujímalo ma však, ako je to v krajine, kde tento druh zasväteného života vznikol. Táto krajina, tak rozmanitá, prekrásna a vlúdna svojimi poveternostnými a prírodnými podmienkami, je akoby predučená k tomu, aby ľudia v nej žili v súzvuku s tým, čo im ponúka. Naše dojmy boli prekvapujúco pozitívne. Vedeli sme už, že Francúzsko je priam posiate nádhernými katedrálami, gotickými a románskymi kostolmi a inými sakrálnymi budovami. Len katedrála o veľkosti pražskej katedrály sv. Víta je vo Francúzsku päťdesiat! Nevedeli sme však, že v mnohých z týchto zachovalých stavieb dodnes prúdi život. náš prvý, niekoľkodňový pobyt bol v Citeaux. Tento starobylý kláštor, ktorý v roku 1098 zakladal sv. Bernard z Clairvaux, patrilo v minulosti, ale i dnes, k centram duchovného života. Z tohto kláštora sa šírilo nielen Evanjelium, ale i optimistická vízia kresťanského poslania ďalej do všetkých oblastí života. Ľudia sem po stáročia prichádzali, aby načerpali z duchovných prameňov a pozorujúc z bezprostrednej blízkosti mníchov pri práci a modlitbe sa učili dávať hodnotám správne poradie. Dnes je tomu presne tak, ako v minulosti. Tento kláštor prenajíma jednu zo svojich budov ľuďom, ktorí si chcú oddýchnuť, ale i pookriať na duchu. „Nie je to hotel v pravom slova zmysle“ – ako nám vysvetlil brat hoteliér – „v okolí Dijonu je bohatá sieť hotelov a celá škála možností, ako čo najlepšie a výhodne využiť čas. My s týmito hotelmi nechceme konkurovať a turistov k nám v žiadnom prípade nelákame. Ponúkame však naše ubytovacie možnosti tým, čo si chcú odpočinúť, zastaviť sa, zamyslieť sa nad svojim životom, spraviť si duchovnú obnovu.“ A tak sme mali možnosť byť i my hosťami tohoto kláštora, t. zn., i my sme sa spolu-

dialali na živote modlitby tej komunity. Bez toho, žeby sme si vypočuli čo len jednu jedinú kázeň, sme mali možnosť spraviť si vlastné duchovné rekolekcie. Modlitba ranných chvál spojená s celebrowaním omše trvala jednu hodinu a tridsať minút. Po Evanjeliu nasledovalo namiesto kázne rozjímavé ticho. Napriek tomu to bol neobyčajne silný zážitok. Pokúsím sa ho pár slovami priblížiť: „*On apprend plus de choses dans les bois, que dans les livres...*“ („Človek sa naučí viac v lese než z kníh...“), čítam z myšlienok sv. Bernarda v inom kláštore poblíž Citeaux – v kláštore Fontenay, ktorý založil v roku 1118. Reforma sv. Bernarda z Clairvaux spočívala v tom, že mnísi všetku svoju silu a energiu majú čerpať v modlitbe a v spojení s Bohom. K tomuto účelu má byť teda všetko prispôsobené: chrám, v ktorom sa mnísi modlia, je jednoduchý, jednofarebný, béžovej farby, bez obrazov a sôch, aby mníchov neodrádzali od kontemplácie. V centre chrámu sa nachádza oltár s krížom a sochou Panny Márie. Okná chrámu sú síce malé a z čistého, bezfarebného skla, sú však tak šikovne umiestnené, že v každom kúte chrámu, v ktorejkoľvek hodine dňa dopadajú slnečné lúče a vytvárajú tak nádherný obraz kombinácie svetla a tieňov. Oblečenie mníchov je tiež jednoduché, prosté od všelijakých ozdôb. Keď sa modlia, prehodia si na ramená bielu pelerínu. Mnísi tak tvoria pri modlitbe jednotu, naznačenú nielen spoločným duchom, ale navonok i tým bielym plášťom. Všetky pohyby, ktoré v priebehu modlitby vykonávajú, sú pomalé, dôstojné a sú výrazom koncentrácie. Keď sa napr. pri každom vyslovení modlitby „Sláva Otcu, i Synu i Duchu svätému...“ uklonia, uklonia sa hlboko po pás, vzdávajú Bohu skutočnú úctu. Keď sa prežehnávajú, robia veľký kríž na čelo, hrud' i ramená. Keď zapália pred začiatkom modlitieb kadidlo a položia ho pred oltár, nasypú doň toľko smoly, aby jej dýmajúci dym vydržal až do konca modlitieb. Tak ako sa tento dym vznáša hore a jeho vôňa sa pritom jemne rozlieha po celej chrámovej miestnosti, tak by sa mala vznášať hore k Bohu, ale i ku celému stvoreniu ich modlitba. Priznám sa, že na samom začiatku tejto modlitby som trochu znervóznel, keď som si predstavil, ako dlho bude trvať a na malý okamih som zapochyboval o tom, či je správne, aby som sa jej až do samého konca zúčastnil. Avšak už i toto malé zapochybovanie vo mne vyvolalo celý rad otázok voči sebe samému. Uvedomil som si, ako som i ja produktom tejto dnešnej uštvanej doby: doby plnej stresov, hektiky, neustálej činnosti. V tom zhone za „živobytím“ a vyhľadávaním neustálych senzácií a nových zdrojov zábavy a ziskov som už i ja často zabudol na to, čo je pre život podstatné. I ja často beriem modlitbu iba ako formu odriekania určitých textov, ale môj duch, moje srdce je kolkokrát vzdialené od toho, čo vyslovujú moje pery. Pri rozjímavej modlitbe mníchov v Citeaux sa moja duša pomaly začala ukludňovať. Bol to skutočne blahodárny pocit.

A dve perličky na záver: To, čo ma nesmierne prekvapilo a potešilo na komunite v Citeaux bola skutočnosť, že väčšinu z tých 40 mníchov tvoria mladí rehoľníci a záujem o tento druh zasväteného života je vo Francúzsku naďalej veľmi silný.

Ako som sa však neskôr presvedčil, záujem o túto radikálnu evanjelióvu formu nasledovania Krista prejavilo mnoho mladých mužov i z bývalých komunistických krajín, ktorí absolvovali niekoľkoročnú formáciu s mníchmi v Citeaux. Títo rehoľníci založili za finančnej pomoci svojich



francúzskych spolubratov jednu komunitu v Maďarsku, chystajú sa práve založiť inú komunitu v Estónsku a už niekoľko rokov úspešne funguje a neustále rastie na počte kandidátov i komunita trapistov v Nových Dvoroch neďaleko Plzne v Českej republike. V malom obchode trapistov v Citeaux možno zakúpiť rôzne výrobky všetkých týchto komunít: kvalitný sýr, maslo, med, marmelády a rôzne potravinárske produkty. Keďže Citeaux sa nachádza neďaleko Dijonu, odkiaľ pochádza slávna horčica, nechýbala tam ani horčica, ktorú vyrábajú mnísi. Na naše veľké prekvapenie sme objavili v regáli medzi horčicou pravú českú horčicu, ktorá vyrobili trapisti z Nových Dvorov.

Z Citeaux sme vyrazili ďalej na samý juh Francúzska, južne od mestečka Arles, kde sme mali už dohovorенý pobyt v ďalšom benediktínskom kláštore. Cestou tam sme sa však zastavili v Taizé, na mieste, kde žil Frere Roger Schutz a kde sa denne stretávajú tisíce mladých ľudí z celého sveta pri modlitbe. Keďže nás čakala viac ako 500 km trasa, chceli sme sa v Taizé zdržať len krátko. Dorazili sme tam okolo obeda a práve zvonili zvony a pozývali ľudí k modlitbe. Nevieť odhadnúť, koľko ľudí tam bolo, jednalo sa však o tisíce. Na znamenie zvonov sa všetci vydali do kostola. Boli to ľudia rôznych národností, mnohí z nich tam prišli iba ako zvedavci. Cestou sa rozprávali, jedli a i keď už boli v kostole, pokračovali v tejto činnosti. V tom momente však, keď zaznel hlas spievajúceho brata a ľudia sa začali pridávať k opakovaniu toho refrénu, tá obrovská masa ľudí utíchla: i tí, čo až doteraz diskutovali, zrazu zvažneli. Avšak i títo skeptici – zvedavci zrazu zmenili výzor tváre – v nemom úžase začali pomaly otvárať ústa a pridávať sa k tým, čo sa už nahlas modlili. Hovorí sa, že je niekedy prorocké, dokázať plávať proti prúdu. Komunizmus v Československu nám dával k tomu celé desaťročia v nedávnej minulosti bohaté príležitosti. Po našej skúsenosti v Taizé však už viem, aké oblažujúce a krásne môže byť splynutie s tokom davu modliacich, tieť jedným prúdom modlitby...

Po tomto nádhernom zážitku modlitby sa nám dlho nechcelo hovoriť. Cesta na juh Francúzska ubiehala rýchlo, okolo nás sa mihala bujná vegetácia jarnej prírody. Nevedeli sme presne, kam ideme, do akého kláštora a akej atmosféry zavítame. Túto reholu sme si vybrali na odporúčanie jednej parížskej rodiny. Povedali nám iba: choďte tam a nechajte sa prekvapiť. Kláštor sme si vybrali i preto, že sa nachádza v časti Francúzska, ktoré sme chceli počas niekoľkých dní navštíviť. Je to južná časť Provence, ale i začiatok prírodnej rezervácie Camargue a chceli sme navštíviť mestá ako Avignon, Arles, St. Rémy a ruiny niekoľkých dávno opustených benediktínskych opatstiev. Ubytovanie v tom kláštore sme si dohodorili telefonicky s bratom hoteliérom. Vedeli sme, že sa jedná o benediktínsky kláštor, a tak sme sa spýtali, či je možné, aby sme sa zúčastnili spolu s nimi na modlitbách. Moja manželka však túžila i po spoločnom stolovaní s mníchmi. Na moje veľké prekvapenie, pretože viem, že mnísi žijú v klauzúre, sme dostali odpoveď: „Áno, budeme sa tešiť na vašu prítomnosť i počas stolovania.“ A tak plní očakávania sme sa blížili k tomuto kláštore. Prišli sme tam v podvečer, z kostola sa ozýval spev modliacich sa mníchov. Prostredie okolo kláštora vyzeralo veľmi pekne. Vošli sme do kostola. V tejto časti Francúzska neexistujú hladké, pestrofarebné fasády domov a kostolov, tak ako je tomu u nás v strednej Eu-

rópe. Tu sú kamenné stavby. Takto bol postavený i tento kostolík a celý kláštor. Hneď na prvý pohľad to bola veľmi príjemne pôsobiaca stavba. Pri vstupe dovnútra nás ovnula vôňa kadidla, ktoré sa nachádzalo na zemi pred oltárom. Jeho dym sa vznášal smerom hore a od plafónu sa šíril ďalej do celej miestnosti. Mnísi boli rozdelení do dvoch skupín a striedavo spievali žalmy nešpor. Ich spev bol čistý a jasný, boli to nám neznáme francúzske melódie. Podobné sme zažili už u trapistov v Citeaux. I tam nás prekvapila ich krásna a originalita, až doposiaľ sme boli zvyknutí na klasické gregoriánske nápevy. Chcelo sa nám zavrieť oči a ponoriť sa do tej atmosféry modlitby. Avšak pohľad na mníchov vyvolal vo mne i v mojej manželke akúsi vzájomnú, akoby spätnú reakciu. Spontánne sme sa na seba, ako na povel pozreli a v očiach sa nám blyskla nevyznená otázka: Kde to sme? Tí mnísi totiž, akokoľvek znela ich modlitba krásne, boli zdravotne postihnutí, na niektorých bolo vidieť i známky psychickej nemoci. Nešlo nám to do hlavy, ako je možné, že sa títo ľudia tak zbožne a oduševnene modlia a že sa nachádzajú v tak krásnom, upravenom a príjemnom prostredí. Keď modlitby skončili, prišiel nás pozdraviť brat hoteliér Bruno, s ktorým sme našu návštevu v ich kláštore dohodorili. To, čo nám povedal, silno zarezonovalo v našich ušiach: „Určite ste si všimli, že mnohí rehoľníci sú chorí. Niektorí by nemohli žiť v normálnom živote – buď by boli na psychiatrickom oddelení, alebo by boli uzavretí v nejakom sociálnom domove...“

Táto jeho výpoveď ma zaskočila a na okamih vo mne vyvolala pochybnosti, či sme na správnom mieste. „Nie sú niektorí mnísi nebezpeční?“ – spýtal som sa nevdojak. Dnes viem, že to bola dosť nemiestna otázka a dodatočne sa za ňu hanbím. „Nie, nemusíte mať strach, všetci sú zdravotne stabilizovaní,“ – znela odpoveď. Napriek nášmu rozhodnutiu zostať v tomto kláštore (mali sme tam spať 3 noci) trvalo nám to predsa len niekoľko hodín, kým sme si zvykli a cítili sa tam dobre. Príjemný zážitok z prvej spoločnej modlitby a celkovej atmosféry zostával, avšak pohľad na niektorých mníchov v jedálni, ktorým pred jedlom jeden spolubrat rozdával hromádku liekov, očividne sa jednalo o psychofarmaká, nebol lákavý.

Prišla sobota večer a s ňou i vigília, nedelňa večerná omša. Do kostolíka prišli ľudia z dediny. Mladí i starí, pekne oblečení. Na prvý pohľad bolo zrejme, že títo ľudia neprišli do kostola len zo súcitu s chorými mníchmi, ale preto, aby spolu s nimi spoločne slávili omšu. Celá liturgia bola veľmi slávnostná. Bola to jedna z najkrajších liturgických slávností, akú som kedy zažil. Po jej skončení nasledovalo agapé. Krása! Živá diskusia, radostná nálada a i tí mnísi, ktorí sa zdali byť predtým smutní či uzavretí, boli zrazu zapojení do zanietenej debaty. Na druhý deň bola nedelňa a slávnostná atmosféra zo soboty pokračovala ďalej. Tešili sme sa na nedelňu obed, lebo sme už zistili, že bratia majú skvelého kuchára. Obed bol nielen vynikajúci, ale vládla i nesmierne uvoľnená, duchovná radosť. K obedu pozvali bratia niekoľkých ľudí. Neboli to však hocjakí ľudia. Boli to bezdomovci, starci a chorí, opustení ľudia z okolia. Títo mnísi, sami zdravotne postihnutí a handicapovaní, sa delili s tým, čo majú, s ľuďmi, ktorí sú na tom ešte horšie, ako oni sami.

Na dokreslenie príjemnej atmosféry v kláštore uvádzam túto zdanlivo banálnu udalosť. Do tohto kláštora prišli v deň nášho príchodu i naši francúzski priatelia z Tou-

louse, manželja Jean François a Chantal. V minulosti sme ich viackrát navštívili, tentokrát sa nám zdala cesta do Toulouse ďaleko, a tak sme si s nimi dohovoriли stretnutie práve v tomto kláštore. Obidvaja skvele ovládajú svoj jazyk a každý deň nás učili správne vyslovovať nejakú frázu, či francúzske porekadlo. Moja manželka potom každú tú frázu predniesla počas jedla mníchom. Predstavený komunity, veľmi vzdelaný kňaz a vynikajúci kazateľ (nepodarilo sa nám zistiť aké zdravotné problémy mal, bol veľmi tichý a uzavretý, skoro vôbec nehovoril) sa však počas stolovania často pýtal: „Tak akú vetu ste sa naučili dnes?“ Väčšinou sa jednalo o citáty z Biblie, či známe francúzske porekadlá. Vždy potom uznanlivo pokýval hlavou a pochválil moju ženu. Pred sobotňajšou večerou Jean François šibalsky pošeptal moje žene jedno menej známe francúzske príslovie: „*Ce que une femme veut, Dieu le veut...*“ (Čo chce žena, to chce i Boh). Keď sa počas večere predstavený znovu spýtal mojej ženy: „Tak akú vetu ste sa naučila dnes,“ povedala nahlas, pred celou komunitou, práve túto vetu: „*Ce que une femme veut, Dieu le veut...*“ V miestnosti zavládlo nachvíľu hrobové ticho. Niektorí mnísi po chvíli nechápavo pokrútili hlavami. Predstavenému očividne táto veta tiež moc nesesedla, len si čosi zamrmlal sám pre seba a diskusia skončila. My štyria hostia sme sa pozreli na seba a povedali si: „Nuž, zdá sa, že táto veta nebola moc vhodná.“ Na druhý deň počas raňajok vládla pri stole znovu príjemná atmosféra a predstavený hneď na začiatku raňajok sa obrátil na moju ženu a vážne hovoril: „Tak vy tvrdíte, že čo chce žena, chce i Boh? Veľmi zaujímavé!“ Jeho reakcia nás prekvapila, bola totiž úplne iná, ako tá večerná. Zdalo sa nám, akoby celú noc nad tou vetou uvažoval a pochopil, že bola mienená čiastočne ako dobrý humor, ale na druhej strane pochopil, že bolo na nej i mnoho pravdivého. Práve vo Francúzsku, kde majú ženy zvláštne šarm a Francúzi im prejavujú veľkú úctu. Ale i v tom Francúzsku, kde vládol odjakživa veľký mariánsky kult, na mnohých i slávnych katedrálach stojí na vrchole veže nie kríž, ale obrovská socha panny Márie a vo francúzštine, snáď jedinom jazyku na svete, sa v mariánskych modlitbách Panne Márii vyká, Bohu sa však pri modlitbe tyká... Ktovie, možno toto všetko preletelo počas dlhej noci hlavou predstaveného a výrok, ktorému ešte večer nerozumel, zrazu nevnímal tak nepriateľsky.

Po tom všetkom, čo sme v tomto kláštore zažili, mi nezostávalo iné, než spraviť rozhovor s bratom Brunom o ich spoločenstve. To, čo sme mali možnosť spoznať, nás naplnilo veľkou radosťou a vďačnosťou nad tým, že v Cirkvi existuje i takéto spoločenstvo. Rozhovor s Brunom som viedol v rôznych jazykoch. Francúzi väčšinou okrem svojho jazyka nehovoria inými rečami. Bruno bol výnimkou. Hovoril perfektne nemecky i anglicky. Kedysi pracoval ako námorný dôstojník francúzskej armády. Zúčastnil sa rôznych misií v rôznych zemiach. Po prvej vojne v Iraku v roku 1991 si však povedal, že už má toho dosť a chce sa venovať inej, duchovnejšej a záslužnejšej činnosti. Stal sa rehoľníkom. Z rozhovoru s nim vyberám tieto dôležité fakty:

V roku 1963 prišiel francúzsky benediktín, Pere Henri Marie Guilluy, za svojim opátom s prosbou o ulahčenie podmienok pre vstup do ich rehole takým kandidátom, ktorí sú zdravotne postihnutí. Bolo to v kláštore Saint Paul de Wisques, neďaleko Lille. Opát mu vtedy povedal: „Re-

gula sv. Benedikta je ťažká a ak by sme prijali chorých kandidátov, vystavujeme ich riziku, že ju nezvládnú.“ P. Henri mu namietal: „Pokiaľ zdravotný stav kandidátov je aspoň natoľko vyhovujúci, že dokážu slobodne a dobrovoľne uvažovať o zasvätenom živote, mali by sme im dať k tomu možnosť. Sila kresťanstva je predsa v tom, že dokáže podať pomocnú ruku tým, ktorých spoločnosť neprijala.“ Opát však nechcel o tom viacej počuť. Práve naopak, aby nepriamo primäl Henriho na iné myšlienky, navrhol mu prácu na ich misií na ostrove Martinique v Karibskom mori. P. Henri túto ponuku prijal a odišiel na tri roky do Južnej Ameriky. Keď sa však po troch rokoch vrátil, šiel znovu za opátom s prosbou o milosrdenstvo pri prijímaní nových, zdravotne postihnutých kandidátov. Opát, vidiac, že P. Henri i naďalej vážne uvažuje o tomto probléme, obrátil sa s touto žiadosťou na Kongregáciu pre rehoľné povolania v Ríme. Netrvalo dlho a prišla pozitívna odpoveď. P. Henri bol uvoľnený zo svojho domovského kláštora, bol poverený napísaním Konštitúcií pre zdravotne postihnutých kandidátov. Keď o nejaký čas Rím tieto konštitúcie schválil, založil 1. októbra 1966 prvú odnož benediktínskej rehole – prelaturu Notre Dame d'Esperance – pre postihnutých bratov. Dnes má táto benediktínska prelatura 190 členov v 16 kláštoroch – 14 kláštorov je vo Francúzsku, jeden v Belgicku a jeden v Španielsku. P. Henri Marie Guilluy má dnes 96 rokov a žije v opatere rehoľných sestier v Lyone. Prelatura, ktorú založil, je jurisdikčne v správe biskupa z Amiens Croixrault.

Bolo by nesmierne zaujímavé viesť rozhovory s rôznymi bratmi tejto prelatury a poznať pozadie ich vstupu do rehole. S takých dôvodov som si však na to netrúfal. Za všetkých spolubratov tejto prelatury však spomeniem aspoň jedného – brata Claude André. Je to starší muž, malej, asketickej postavy. Vyžaroval veľkú múdrosť, ale i skromnosť a pokoru. Každý deň sa s nami rozprával a hovoril rôzne zaujímavosti. Všimol som si, že má obrúčku. Nič som však nehovoril. Keď postrehol, že sa často dívam na jeho ruku s obrúčkou, povedal: „Viete, ja som bol kedysi ženatý a mám dve dcéry, ktoré sú už dospelé a vydaté. Keď som bol ešte mladý, zomrela mi náhle manželka. Tak ma to vzalo, že som z toho ochorel a dostal ťažké depresie. Musel som sa liečiť. Neskôr som pracoval 27 rokov ako vodič nákladného vozu. Potom som sa dozvedel o tejto rehoľnej komunite. Požiadal som o vstup. Dnes som tu už ôsmy rok a som tu šťastný...“

Rozhovor s bratom Brunom som zakončil otázkou: „Z čoho žije vaše spoločenstvo?“ „Máme tri zdroje obživy,“ – odpovedal:

1. „Dôchodky – penzie spolubratov, ktorí pracovali.“
2. Časť výdajov máme od návštevníkov – hostí – nášho kláštora.
3. Najväčšia časť je však z pachtovného, ktoré nám platí sedliak za to, že sme mu prenajali polia a poskytli niektoré budovy nášho kláštora. Kedysi to bol šľachtický statok. Keď zomierala koncom šesťdesiatych rokov minulého storočia posledná majiteľka a bola bezdetná, darovala celý statok práve našej, novo vzniknutej reholi. Mala k nám iba jedinú prosbu, aby mohla v tomto dome dožiť svoj život. Je pochovaná v našej kaplnke. Od 16. júla 1975 patrí celý dom i s majetkom nám. Sedliak, ktorému sme majetok prenajali, pestuje na našej pôde víno a ryžu. Má tu zároveň malý obchodík, kde svoje produkty predáva.“

Nemohli sme samozrejme opustiť tento nádherný kláštor Priuré Notre Dame des Champs v Bouchaud u Arles bez toho, žeby sme toho sedliaka nenavštívili. Kúpili sme u neho niekoľko litrov vynikajúceho vína a tiež niekoľko kg ryže. Víno sa nám už minulo, ryže ešte trochu zostalo.

Avšak to, čoho nám zostalo najviac, je úžasný pocit z toho, že sme mali možnosť túto komunitu spoznať. Nad Francúzskom hodne veriacich ľudí dnes máva skepticky rukou, že to už nie je tá kresťanská krajina, akou kedysi bývala. Áno, nikde nestretnete masy a davy ľudí na neďelných bohoslužbách, klasické rehoľné spoločenstvá už tiež takmer vymreli. Ale vo Francúzsku sa v minulosti, ale i dnes rodia stále nové a nové fascinujúce spoločenstvá, je

tam Taizé a je tam dodnes žijúci a kvitnuci monastický rehoľný život. Nie, ja na Francúzsko nedám dopustiť. Je to nielen geograficky, vegetačne, historicky, ľudsky, ale hlavne duchovne úžasná krajina! Žijú tam prekrásni a odvážni ľudia – kresťania, ktorí sa naučili rozpoznávať znaky času. Oni nestagnujú a nesedia na starých princípoch, zákonoch a zvykoch. Oni dvíhajú hlavu hore, hľadajú a hlavne žijú svoj život.

*Vivat la France monastique et spirituelle!!!*

Peter Žaloudek, Viedeň  
máj – jún 2007  
[www.peter.zaloudek.sk](http://www.peter.zaloudek.sk)



### Súl nad zlato

Žiadna pohádka, nýbrž nevšedná skutočnosť! Ve vídeňská Albertgasse 26 v osmém okrese vytvorila mladá, 26letá Slovenka z Čadce, ktorá do rakouskej metropole prijala pred 5 lety, aby sa tu naučila nemecky, umelou solnou jeskyňu. Hned po vstupe se ocitnete v prostredí s mořským klimatem a šuměním mořských vln. Po celě podlaže je rozprostřeno na 15 tun solné drti dovezené z Mrtvého a Kaspického moře, stěny zde tvoří průsvitné solné bloky z Pákistánu. To vše, včetně romantického osvětlení místnosti, ve vás vyvolá představy exotických dálav.

Podnikavá mladá Slovenka se odhodlala otevřít svůj vídeňský podnik podle vzoru podobných umělých solných

jeskyň, jak je poznala při svých pobytech v cizině. Vypůjčila si v bance 80 000 € (z nichž už 15 000 splatila z honorářů za externí spolupráci v jedné realitní kanceláři) a umožnila tak Vídeňanům strávit občas necelou hodinku zdravotní dovolené na rozestavených lehátkách a v pohodlných křeslech, bez pobytu v drahé cizině. Podle lékařů má prý jedno takové sezení stejný účinek, jako tří denní pobyt na mořském pobřeží.

Vzduch, vháněný do prostoru přízemní haly ve starém vídeňském činžáku, má svým původním chemickým složením (jód, vápník, hořčík, draslík, sodík, zinek, selen a brom) podle lékařských posudků pozitivní vliv na řadu onemocnění: dýchacích cest (průdušek, laryngitidy, astmatu, bronchitidy a chronické rýmy), kožních chorob (akné, ekzému, lupénky a kopřivky), poruch nervového systému (deprese, neurózy a chronické únavy), na prevenci vysokého krevního tlaku a posílení srdeční funkce.

Do solné jeskyne chodí i děti z mateřských škol a zájem mezi dospělými je tak velký, že je nutno se předem telefonicky objednat na určitou hodinu. Stejně veliký „zájem“ (ovšem v negativním smyslu) projevují i obyvatelé domu, kteří už devětkrát na „tu cizinku“ přivolali policii. Ovšem po zjištění neopodstatněnosti protestů pokračuje povolený provoz beze změny. Zdravotní pobyty v umělém mikroklimatu mořského pobřeží uprostřed prašného prostředí velkoměsta tedy k radosti zdravotně postižených nerušeně pokračují.

Více informací najdete na [www.salzparadies.eu](http://www.salzparadies.eu), tel. 0650 43 06590.

### Krajanské pochůzky

Je léto, prázdniny a moc nic se neděje. Žiadna kina na velvyslanectví, žiadna divadla, koncerty, vernisáže a väčšina známých na dovolené v zahraničí. A tak jsem se vydal s mou lepší polovičkou do nově otevřené restaurace patřící krajanům. Z doslechu jsem se dověděl, že je v sedmnáctém vídeňském okrese.

Tak zase jedna nová. Po Povidlu, Böhmerwaldu, Böhmische Kuchl je to už vlastně páta. Ne, čtvrtá. Švejka už zavřeli. Myslím hospodu. Ale to už je v dnešní době tak. Jedna se zavře a druhá otevře.

Restaurace, dříve pekárna a vinotéka, je dnes útulná hospůdka z česko-slovenským personálem. Jmenuje se „beim Franz“. Proč nemá aspoň trochu český název? To jsem se dodnes nedozvěděl. Pivo se čepuje český kozel, které mi chutnalo. Sice jsme si k jídlu nic nedali, ale tamního kuchaře znám už z dřívějšíka, a tak můžu říci, že se tam též jistě dobře vaří. Tak jsme se dobře pobavili a unikli tak jednomu monotónnímu dnu.

Zbývá dodat: restaurace u Franze stojí za návštěvu.





Red. poznámka: Pokud víme a s trochou tolerance, tak to bude asi již devátá.

(Foto a text: Vladimír Čevela)

**Velvyslanec České republiky  
Dr. Jan Koukal**

Vídeň, 6. června 2007  
č.j.: 3545/2007-DM

Vážená paní předsedkyně, milá paní Ing. Baslerová,

dovolte mi, abych se u příležitosti Vašeho letošního životního jubilea obrátil tímto dopisem osobně na Vás. Již od roku 2000 jste předsedkyní „Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku“ a zároveň šéfredaktorkou „Klubu“, kulturního měsíčníku Čechů a Slováků v Rakousku.

V této souvislosti bych Vám chtěl poděkovat za cenný příspěvek, jímž svou dlouholetou prací obohacujete český krajanský život v Rakousku. Nepřeháním, jestliže označím krajanský spolek „Kulturní klub“ za jeden z hlavních a úspěšných pilířů života české menšiny, s vysokou úrovní zdejšího krajanského společenského života.

Jsem si vědom, že i díky Vaším četným iniciativám, došlo k několika významným kulturním událostem, jak bylo např. slavnostní odhalení pamětní desky hudebního skladatele Karla Hašlera v koncentračním táboře Mauthausen dne 30. září 2006.

Domnívám se, že Vaše angažovanost v krajanském životě v Rakousku podtrhuje současnou dobrou úroveň česko-rakouských vztahů.

Na Vaší další životní cestě Vám přeji hodně úspěchu, zdraví a spokojenosti.

Ještě jednou Vám, vážená paní předsedkyně, děkuji a těším se na další vzájemnou spolupráci.

S úctou

## Oslava bujně staromládeže

Mám nutkání vyličit vám jedinečnou událost, již jsem byl nedávno svědkem i spoluobjektem. To bylo tak: Jednoho dne mi doručil náš listonoš pozvánku vídeňského starosty, abych se určitého dne dostavil s manželkou do slavnostního plesového sálu vídeňské radnice na oslavu naší diamantové svatby. Jeho přání jsme oba zvědavě vyhověli a zde bych vám chtěl vyličit své objevy, pocity a dojmy. Ale hezky od začátku.

U příležitosti neuvěřitelným věkem postižených účastníků nás uvítala už při vstupu do budovy šipka s poukazem na umístění výtahu, takže jsme nemuseli jako při různých jiných tamních kulturních podnicích stoupat nescísný počet schodů do prvního poschodí. Považoval jsem to za vstřícné gesto vůči našemu stáří. U vchodu do vytahovadla, označeného velkým písmem, takže jsem je našel bez použití brýlí, už nás čekal nelivrejovaný, ale slavnostně v modrém oblečený výtahovod z řad zaměstnanců radnice, abychom při jízdě do nebetyčných výšin nezabloudili. A pak už jsme se okolébali do nedohledna velikánského sálu, kde už nám vídeňský primátor, vlastně tady má pouze skromný titul starosty, pogrataloval přesně před 10 lety k naší tehdejší zlaté svatbě.

Těch oslavných stupňů je totiž šest: stříbrná, zlatá, diamantová, kamenná, železná a svatba z milosti, lépe asi z milosrdenství (*Gnadenhochzeit*). Tedy nelogicky od dražších kovů k nejvšednějším stavebním materiálům. Ten první stupeň se odbyl pouze návštěvou přednosta našeho obvodního úřadu s kyticí a diplomem, při dalším stupni už navíc přidal milý vzpomínkový dárek ve výši 300 € a tentokrát přinesl navíc 5 modrých neboli 500 €. Člověk ani nedomyslí, kam až toto finanční uznání stoupne až do svatby z milosti. Ale na cestu kolem světa to bude jistě stačit. Přemýšlím pouze, proč je vyjmenováno pouze zmíněných 6 stupňů a pořadatelé nás nechávají v nejistotě, do kterých dalších stupňů vystoupíme pak. Rozhodně nechci končit nějakým darem z milosti.

Nedohlédnutelný sál o délce 70 a šířce 20 metrů, v němž prý kdysi dirigoval Johann – nevím, zda starší, či mladší – Strauss první vídeňský ples, byl slavnostně osvětlen, k čemuž kromě několika set žárovek nádherných lustrů přispívaly i svítivě lesklé bílé čupřiny 350 přítomných babiček a stejný počet slavnostně vyglancovaných plešiček a pleší jejich mužských doprovodů. Každý z 23 vídeňských obvodů měl přiděleny 3 velké kulaté stoly po 8 osobách, ale jelikož asi patříme k obvodu přestárlých a naše stoly už byly plné, byli jsme přiřazeni ke stolu na starce mladšího 14. obvodu. Tedy mezi samé „cizince“, ale vesměs milé spolustarce.

Na pódiu začala vyhrávat hudba valčík o krásném modrém Dunaji, jenž byl asi za Straussovy doby skutečně ještě modrý. A pak se ujal slova slavnostní řečník, kterého poprosil o zástup starosta. Starosta by prý byl rád přišel (asi pro vyhlídku dobré, bezplatné svačiny), ale pro nutnou služební cestu do ciziny (snad s ještě lepší svačinou) tak nemohl učinit. Konečně gratulaci bychom byli přijali z úst kohokoliv, protože nám starosta vzkazoval jen a pouze krásná přání.

V obecenstvu seděli sami doktoři, ředitelé a páni radové (alespoň podle oslovení číšníků) a jejich družky byly všechny ještě opačného pohlaví (za 50 let už tam budou sedět už i oslavenci pohlaví stejného). Atmosféra byla velice družná a přátelská. Když hrála hudba Radeckého pochod, tleskalo obecenstvo jako při novoročním koncertu do taktu a při operetních melodiích zpívalo či bzučelo sebou. Já patřil k těm bzučícím, protože jsem neznal texty. Jen jsem se obával, aby hudba nezačala hrát jódlery, protože ty bych nemohl ani spolupobroukávat, neboť jsem se ještě nenačil lámat hlas; ale do oslavy jubilea z milosti to jistě ještě dohoním. Naštěstí jsem se toho tentokrát ještě nemusel dočkat, stejně jako neměli oslavenci pro velký počet přítomných prostor k tanci a museli se spokojit s pokyvyváním těl na židlích, hlasovou podporou orchestru a co do taktu vzpomínkou na paci paci pacičky ze svého nejtělejšího mládí v kočárku a dětské postýlce.

Jen jeden stařeček u našeho stolu, který zřejmě zapomněl doma vázanku a přišel v rozhalence, jehož sem přitáhla asi tancechtivá manželka a on nevěděl proč, koukal stále jen mlčky toužebně ke stropu, nad nímž tušil přítomnost Všemohoucího, který ho snad už brzy osvobodí od přítomnosti v tomto veselém davu mladistvých. Musel však mít ještě chvíli trpělivost, jelikož číšníci začali právě nalévat do šálků podle přání oslavenců čaj či kávu a každý k tomu dostal kousek sachrdortu a taktéž kousek jablečného závínu. Z tance na židlích a zpěvu vyhladovělý sál oboje zhlhl během několika minut a po odnesení šálků a lžiček místním číšnictvem se hladově otáčel po očekávaném vídeňském řízku s bramborovým salátem. Toho už se ale nedočkal, a tak jsme se po srdečném rozloučení se spolustarci ze 14. vídeňského obvodu začali rozcházet do svých domovů.

Zůstala nám vzpomínka na věkem mnohadesetitisícovou kilogramovou hmotu vyřešákováných lidských těl a neznalost důvodů, proč nemůžeme po oslavě výročí svatby z milosti oslavit stejně bujně ještě několik dalších výročí. Každopádně vám ale slibuji, že ze všech případných dalších radničních oslav pro vás napíšu stejně rozverný popis, jako je ten dnešní.

(J. Lion)

## OHLÉDNUTÍ

Redakční pozn.: Vzhledem k dalšímu zkrácení dotací na náš časopis *Kulturní klub* jsme nemohli vydat prázdninové číslo a mnoho připraveného uveřejnit. To snad vysvětluje a omlouvá naše zpožděné poohlédnutí nad proběhlými akcemi.

## Sedmý ročník jazykové olympiády z češtiny

Ve dnech 14. a 15. března tohoto roku uspořádala Zemská školní rada pro Dolní Rakousko ve Sv. Hippolytu (St. Pölten) 21. ročník dolnorakouské jazykové olympiády. Celkem 344 studentů a studentek ze 121 všeobecně vzdělávacích a odborných středních škol mělo možnost ověřit si své jazykové dovednosti před zkušebními porotami, ve

kterých zasedli rodilí mluvčí a středoškolská i univerzitní učitelé.

Soutěžilo se už tradičně v deseti cizích jazycích, v angličtině, francouzštině, italštině, španělštině, latině, klasické řečtině, maďarštině, ruštině a v neposlední řadě také v češtině – v rámci akce se totiž i letos (stejně jako v uplynulých šesti letech) konala také celorakouská olympiáda z češtiny.



Vyhlášení vítězů soutěže zahraničních škol v němčině

Desátým soutěžním jazykem byla němčina – ovšem jen pro zahraniční účastníky, kterých se letos sjelo 25 ze sedmi evropských zemí, z Česka, Slovenska, Maďarska, Bulharska, Bosny a Hercegoviny, Slovinska a Estonska. Právě z Estonska (z Tartu) přijel i letošní vítěz této kategorie Valter Vlassov. Stříbrnou medaili získalo Slovensko zásluhou Alice Sadloňové z Gymnázia Skalica a na třetím místě skončila Blanka Miléřová z Klvaňova gymnázia v Kyjově.

Největšímu zájmu se mezi žáky rakouských škol těšila angličtina (139 soutěžících), následovaná francouzštinou (47 účastníků), latinou (39 soutěžících), španělštinou (26 účastníků), ruštinou (22 účastníků) a italštinou (15 účastníků). Čeština byla zastoupena stejně jako vloni třinácti soutěžícími, a předstihla tak maďarštinu i klasickou řečtinu (oba jazyky měly po devíti účastnících).

Do české části soutěže se zapojilo sedm škol, které sem vyslaly své nejlepší žáky: Vyšší odborná škola pro ekonomická povolání v Mistelbachu, Obchodní akademie v Mistelbachu, Obchodní akademie v Říči (Retz) a Vyšší odborná škola turismu v Říči (Retz), Obchodní akademie v Bejdově nad Dyjí (Waidhofen an der Thaya), Gymnázium v Lavě nad Dyjí (Laa an der Thaya) a Gymnázium ve Wolkersdorfu.

Iniciátorem a organizátorem české soutěže byl stejně jako v předešlých letech pan dvorní rada dr. Bernhard Seyr, inspektor pro slovanské jazyky a koordinátor podpory talentů při Zemské školní radě pro Dolní Rakousko. Koordinátorkou české olympiády byla i letos paní Mag. Johanna Boszniak-Aimet, vyučující češtiny na Gymnáziu ve Wolkersdorfu a Obchodní akademii v Mistelbachu. Oběma patří dík za pečlivou přípravu celé akce. Jazykovou kompetenci soutěžících hodnotila tříčlenná porota, jejímiž členy byly Mgr. Drahomíra Denerová (zástupkyně ředitele Gymnázia Dr. Karla Polesného ve Znojmě), Mag. Natacha Vogel (vyučující češtiny na Obchodní akademii v Říči/Retzu) a dr. Taťána Vykypělová (asistentka pro západoslovanskou jazykovědu na Ústavu slavistiky Univerzity ve Vídni).

Soutěž začala poslechovým testem (porozumění neznámému mluvenému českému textu) a poté pokračovala asi patnáctiminutovým individuálním rozhovorem soutěžících se zkušební komisí. Obsahem ústní části zkoušky byla konverzace či vyprávění na jedno ze čtyř témat, která si každý soutěžící před soutěží stanovil. Nejčastěji se ho-



Ze slavnostního zakončení soutěže: prezident Zemské školní rady pro Dolní Rakousko pan dvorní rada Hermann Helm (uprostřed) a jeho předchůdce v úřadu pan dvorní rada Adolf Stricker (vlevo) společně s iniciátorem akce panem dvorním radou dr. Bernhardem Seyrem (vpravo) předávají ocenění vítězkám české části soutěže (zleva doprava) Petře Kühlmayer (3. místo), Sonje Bauer (2. místo) a Monice Neustifter (1. místo)

vořilo o rodině, škole, volném času, zálibách, nakupování, sportu, návštěvě restaurace apod.

Vítězkou soutěže a výherkyní peněžité odměny ve výši 300 € se v letošním roce stala Monika Neustifter z Vyšší odborné školy pro ekonomická povolání v Mistelbachu. I stříbrná medaile putovala do Mistelbachu: získala ji (a spolu s ní i věcnou cenu v podobě MP3 přehrávače APPLE iPod) Sonja Bauer z téže školy. Bronzovou medaili (a spolu s ní také digitální kameru) získala Petra Kühlmayer z Obchodní akademie v Říči (Retz). Na čtvrtém místě skončila Nicole Scharf z Obchodní akademie v Bejdově nad Dyjí (Waidhofen an der Thaya), na pátém pak Vera Hicker z Gymnázia v Lavě nad Dyjí (Laa an der Thaya).

Čtenáři *Klubu* si možná vzpomenou, že některá z právě uvedených jmen se objevila už v loňské či předloňské zprávě o olympiádě z češtiny. Těch, kteří přijeli soutěžit už podruhé, bylo skutečně hned několik: tak například letošní vítězka Monika Neustifter získala vloni druhé místo, Nicole Scharf se vloni umístila na pátém místě a Sonja Bauer byla předloni stříbrná v kategorii čeština jako volitelný předmět nebo třetí živý jazyk.

Trvalá přízeň soutěžících organizátory i porotce opravdu těší. Tato opětovná „česká“ shledání navíc ve všech případech zřetelně ukázala, jak značný kus cesty k češtině naši soutěžící v mezidobí urazili. Potvrdil se tak předpoklad, že každý rok a každá hodina výuky se ve výsledku bohatě zúročí. U jazyků tak výrazně flexivního typu jako čeština se vyplácí vytrvalost; „nástup“ komunikačních dovedností bývá ve srovnání s typově odlišnými jazyky (jako je např. angličtina) zásluhou složitějšího gramatického plánu sice pomalejší, zato ale po překonání počáteční fáze bývá studující odměněn naopak překvapivě rychlými dalšími pokroky a rozvojem vyjadřovacích schopností.

Zvyšující se úroveň jazykových dovedností soutěžících, kterou porota mohla s potěšením konstatovat, je nejen důkazem péle a zájmu žáků a dobrého výkonu jejich učitelů, nýbrž i zásluhou jazykové politiky Zemské školní rady pro Dolní Rakousko, která výuku češtiny v dolnorakouských

školách podporuje; je vidět, že výsledky jsou opravdu slibné.

Všem vítězům i zúčastněným a také jejich učitelům a učitelkám k jejich hezkému úspěchu srdečně blahopřejeme a těšíme se na další setkání na jaře 2008.

*Tatána Vykypělová,  
Institut für Slawistik d. Universität Wien*

### Klub přátel Rakouska na návštěvě v rezidenci

V roce 1990 založili v Praze Vídeňští Češi – absolventi odborných škol spolku Komenský – Klub přátel Rakouska. Všechny váže silné pouto k zemi, v níž se narodili, studovali a pracovali a většinou žili až do druhé světové války. Dnes jsou členy tohoto spolku jak vídeňští Češi a členové jejich rodin, tak i tzv. Herzensösterreicher. Klub si pokládá za čest, že v řadách členů jsou i osobnosti z diplomatické, politické a kulturní oblasti. Jedním z čestných členů Klubu je také současný velvyslanec České republiky v Rakousku, RNDr. Jan Koukal, CSc.

Činnost Klubu ocenila rakouská velvyslankyně v Praze dr. Margot Klestil-Löffler a pozvala členy k přátelskému setkání do její rezidence.

Recepce, kterou Její Excelence uspořádala, se zúčastnilo několik desítek pozvaných hostů, mezi jinými osobnostmi také ředitelka Rakouského gymnázia v Praze Mag. Maria Grünes, členka Klubu, ředitel Rakouského kulturního fóra Mag. Walter Persché a herečka Zdenka Procházková-Hartmann, která dlouhodobě vystupovala na předních divadelních scénách v Rakousku.

Po uvítacím projevu, ve kterém J. E. zdůraznila historický význam našich sousedských vztahů a důležitost prohlubování přátelských styků s Rakouskem, poděkovali předsdkyně ing. Věra Bombová a čestný předseda Josef Most paní velvyslankyni za pozvání a srdečné přijetí.

Setkání proběhlo ve velmi přátelské atmosféře. Účastníci byli nadšeni možností pobesedovat v atraktivním prostředí a prohlédnout si reprezentační prostory rezidence sídlící v bývalém barokním paláci rytířského rodu Hložků ze Žampachu.



Rakouská velvyslankyně v Praze dr. Margot Klestil-Löffler v srdečném hovoru s předsdkyní Klubu přátel Rakouska Ing. Věrou Bombovou



Pozvání hosté



Pomník lidických dětí od akademické sochařky prof. Marie Uchytílové

### Lidice – čas plyne, ale vzpomínky zůstanou

Lidice – mírumilovná vesnice poblíž Prahy, byla dne 10. 6. 1942 německou nacistickou hysterií po atentátu na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha vypálena a následně totálně zničena. Tento zločin si vyžádal životy 340 nevinných obyvatel, 192 mužů, 60 žen a 88 dětí.

K 65. výročí vyhlazení obce se konala v neděli 10. června 2007 pietní vzpomínka, které se zúčastnila také rakouská skupina členů protifašistických organizací, bývalých politických vězňů koncentračních táborů a bojovníků za svobodu. Delegaci vedl prof. Alfred Ströer a bývalý poslanec ing. Ernst Nedwed. K účasti byla pozvána i členka výboru Kulturního klubu Mag. Eva Zemanová.

Návštěva České republiky začala pro skupinu už v pátek večer slavnostním přijetím u velvyslankyně Rakouska dr. Margot Klestil-Löffler v její výstavní rezidenci na Pražském hradě.

V sobotu následovala prohlídka hlavního města a návštěva míst souvisejících s protifašistickým odbojem. Velmi zajímavá byla např. exkurze v pravoslavném chrámu Cyrila a Metoděje v Resslově ulici na Novém Městě, v jehož kryptě se ukrývali až do prozrazení parašutisté a mezi nimi i hrdinní atentáčníci Jozef Gabčík a Jan Kubiš. Ve zřízeném památníku byl promítnut film o historii města Lidice, o přípravě, následujícím průběhu a hrůzných důsledcích atentátu.



Prof. Alfred Ströer, Margot Klestilová-Löfflerová (velvyslankyně Rakouska v ČR), Mag. Eva Zemanová, Ing. Ernst Nedwed

Heydrich byl do protektorátu Čechy a Morava poslán dne 27. 9. 1941, zde záhy vyhlásil stanné právo a účastníci odboje a činníci českých organizací (např. Sokol) byli masově zavírání a popravováni. Londýnská exilová vláda v čele s prezidentem dr. Edvardem Benešem vyslala k podpoře protinacistického odboje do protektorátu několik skupin parašutistů, kteří měli Heydricha odstranit. Členové skupiny Anthropoid Gabčík a Kubiš provedli atentát 27. května 1942, Reinhard Heydrich byl smrtelně zraněn a do pohybu se dal sběh událostí, které znepokojily celý svět. V Lidicích nebyly nalezeny zbraně, ani vysílačka a ani jiné kompromitující materiály. Němečtí pohlaváři však potřebovali vykonat akt pomsty za smrt „vynikajícího muže německého národa“. Tento brutální čin se rozhodli uskutečnit právě na obyvatelích obce Lidice. Z rozkazu K. H. Franka bylo 173 lidických mužů zastřeleno na zahradě Horáková statku, ženám byl přisouzen boj o život v koncentračním táboře v Ravensbrücku, děti byly násilně odtrženy od matek a kromě několika vybraných na poněmčení byly bez milosti otráveny výfukovými plyny ve speciálně upravených autech v nacistickém vyhlazovacím táboře v polském Chelmně. Kromě fyzické likvidace přistoupili nacisté i k likvidaci obce. Domy byly nejprve vypáleny, posléze zničeny trhavinami. Likvidační četa se nezastavila ani před destrukcí kostela a místního hřbitova. Po živé obci zbyla jen holá mlčící plán.

Zpráva o zničení obce obléhla celý svět. Na počest Lidicím byla řada obcí po celém světě přejmenována jejich jménem, Lidice nepřestaly žít.

V létě 1947 byl 300 metrů od původní vesnice položen základní kámen nových Lidic. Postupně byla vybudována nová moderní vesnice o 150 domcích, do kterých se mohlo vrátit 143 lidických žen a 17 lidických dětí. Mezi pietním územím a novou vesnicí byl v roce 1955 otevřen „Sad míru a přátelství“, kde byly vysázeny tisíce růží z celého světa. Již roku 1945 byl u hrobu lidických mužů postaven památník, v roce 2000 přibyl památník nejsmutnějším obětím – lidickým dětem. První tryzna k uctění památky obětí se konala 10. června 1945.

V neděli 10. června 2007 se za nevídané mezinárodní účasti připomínalo 65. výročí lidické tragédie. Za účasti armády byly nejprve kladeny věnce k hromadnému hrobu. Následovala hymna, projev prezidenta republiky Václava Klause, modlitba děkana pravoslavné katedrály sv. Cyrila a Metoděje, vystoupení předsedkyně Českého svazu bojovníků za svobodu Anděly Dvořákové. Celý akt se ode-







hrával „pod deštníky“. Po slavnostních projevech se musela rakouská delegace rozloučit s přáním zlepšení počasí na odpolední celostátní přehlídku dětských pěveckých sborů „Světlo za Lidice“, kterou zahajovali předseda senátu Přemysl Sobotka a zpěvačka Lucie Bílá.

Věnujte i Vy tichou vzpomínku nevinným lidickým obětem. Navštivte muzeum, růžový sad, pietní území i obnovenou obec.

Informace najdete na internetu na adrese: [www.lidice-memorial.cz](http://www.lidice-memorial.cz).



Předseda senátu dr. Přemysl Sobotka, Mag. Eva Zemanová

### Rozloučení se sestrou Martou

Ve čtvrtek dne 12. 7. 2007 jsme se na hřbitově v Atzgersdorfu rozloučili s naší nezapomenutelnou sestrou Mag. Martou Hoerner-Bočkovou, která nás opustila 2. července po dlouhé těžké nemoci ve věku 75 let.

Sestra Marta nám všem zůstane v paměti jako neobyčejně aktivní, energická osobnost, která svým nadšením a prací pro Sokol dovedla motivovat i ostatní členy ke zdárné spolupráci. Přes svoji velkou zaměstnanost byla vždy

ochotná přispět osobní pomocí, radou a dobrým příkladem.

Sestra Marta Hoernerová se narodila v Praze v rodině, která pro své demokratické smýšlení byla pronásledována jak nacistickým, tak i komunistickým režimem. Z tohoto důvodu nesměla studovat medicínu, která byla jejím snem, ale přes všechny překážky pracovala dlouhá léta ve zdravotnictví v nejrůznějších odvětvích. Teprve později vystudovala tělocvik na pedagogické fakultě a svoje bohaté znalosti dala k dispozici nejenom Sokolské župě v Rakous-



ku, kde od roku 1968 žila, ale i Ústředí československého sokolstva v zahraničí, kde zastávala funkci náčelnice do 1995. Kdo z nás se zúčastnil zimních sokolských her v St. Ulrichu, které také dvakrát organizovala, dovedl ocenit i její organizační schopnosti. Během své mnohostranné činnosti v tělocvičně vedla cvičení žáků, nácvik na sokolské slety a župní zdravotní cvičení, které převzala po odchodu sestry Gisely Sionové. Ve své funkci vzdělavatelky Sokolské župy rakouské dovedla upoutat, poučit a pobavit všechny účastníky svými zajímavými přednáškami a prezentací všech aktuálních nebo i nostalgických filmů.

My všichni, kdo jsme sestru Martu měli rádi a vážili si jí, jsme s bolestí sledovali její statečný boj se zákeřnou ne-

mocí a náročnou léčbou. Přestože nám nezbývá nic jiného, než jí přát nyní klid a konec bolesti, truchlíme pro ni spolu s její rodinou i se všemi sestrami a bratry v ostatních zahraničních sokolských jednotách, které s ní byli spřáteleni.

Milá Marto, scházíš nám a budeme na tebe i nadále při každé příležitosti vzpomínat.

Za sestry a bratry ze župního zdravotního cvičení NA-ZDAR!

M. M.

**Čest její památce!**

*Výbor a redakce Kulturního klubu*

### Mikulov Karla Krautgartnera

letos opět v plné parádě ukázal, že si svého slavného rodáka velmi váží. Už po šesté se konal v přeplněném zámeckém sále výtečný koncert a letos po páté byla do chodníku slávy před rodným Krautgartnerovým domem uložena bronzová dlaždice se jménem dalšího významného hudebníka. Stal se jím Pavel Polanský, v minulosti špičkový československý bubeník, ale také jeden ze zakladatelů bratislavského tanečního rozhlasového orchestru a jeho dirigent. Po roce 1968 pak dlouhou dobu pracoval v rakouském rozhlasu ve Vídni jako hudební redaktor, hudební režisér, který právě s Krautgartnerem natáčel ty nejlep-



Jazz art gallery



Pamětní deska Karla Krautgartnera na jeho rodném domě v Mikulově iniciovaná Sdružením přátel Karla Krautgartnera



Slavnostní akt zahájil šéfredaktor hudebního vysílání Českého rozhlasu Brno MgA. Max Wittmann



Účastníky oslav přivítala místostarostka Mikulova

ší nahrávky a ke konci své kariéry pak jako hudební šéf třetího okruhu, slavné stanice Ö3. Nezapomenutelný byl jeho každodenní hodinový pořad *Musik zum Träumen*, který vysílal do celé Evropy 23 roků. Tento dnes už 82letý nestor československých a evropských muzikantů neleží na vavřínech, ale čile spolupracuje především s Českým rozhlasem v Brně.

Mimořádným zážitkem pak byl večerní koncert The Vienna Big Band Mashine pod vedením legendárního rakouského muzikanta Richarda Osterreichera. Tento vynikající orchestr byl vlastně prvním zahraničním tělesem, které v Mikulově vystoupilo, dosud zde účinkovaly pouze tělesa domácí, z Prahy a z Brna. Ve vídeňském orchestru, který přivezl do Mikulova jeho umělecký šéf prof. Hans Salomon (v Mikulově se už jednou objevil jako sólista s pražským rozhlasovým orchestrem), zasedlo ještě několik hudebníků, kteří hráli v původním big bandu ORF, který řídil ještě Karel Krautgartner. Špičkový profesionální výkon předvedl i jediný zpěvák večera, šarmantní Frank Main a svým sinatrovským repertoárem doslova rozhoupal mikulovské publikum k dlouhotrvajícímu potlesku.

Celý projekt, který vznikl před šesti lety v hlavách několika nadšenců, kteří mají rádi tuhle hudbu a chtějí v příhraničním Mikulově každý rok připomenout památku svého významného rodáka, už dávno překročil rámec regionu a to je dobře. Koncert, kterému poskytl záštitu velvyslanec ČR ve Vídni dr. Jan Koukal a kterého se pravidelně zúčastňují členové Krautgartnerovy rodiny a hosté z Rakouska, letos poprvé ukázal, jak by měla konkrétně vypadat česko-rakouská vzájemnost, alespoň v té kulturní oblasti.

*MgA. Max Wittmann, šéfredaktor hudebního vysílání Český rozhlas Brno*



Pavel Polanský při křtu své bronzové hvězdy



### Chcete navštívit Mikulov?

Mikulov je zajímavé a líbezné historické městečko s dominantou zámku, poutního Svatého kopečku s tradiční Mariánskou poutí, během níž poutníci vynášejí na Svatý kopeček Černou madonu loretskou, Kozího hrádku s krásným výhledem na město, Židovskou čtvrť, kde v synagoze z 15. století působil proslulý rabi Löw, tvůrce Gole-

ma, nyní je zde umístěna expozice věnovaná moravským Židům, s největším židovským hřbitovem v ČR, a s dalšími historickými skvosty. Mikulov je ale také městečko s mnoha možnostmi příjemného posezení v restauraci, či vinném sklípku. Protože se nám v Mikulově tak líbilo, o skvělém koncertě bylo již referováno, tak nás napadlo, jestli bychom neměli zorganizovat v den koncertu jednodenní zájezd do tohoto malebného městečka s příjemnou a vřelou



Mikulovské náměstí

atmosférou, dobrým jídlem a pitím a s možností účasti na koncertu. Dejte nám vědět zda byste měli o zájezd (červen) zájem. Jakmile budeme vědět přesný termín a jaký orchestr bude v příštím roce na zámku v Mikulově vystupovat, neprodleně sdělíme. *(red.)*

### **Bohemistka Christa Rothmeier obdržela cenu Gratias agit 2007**

Ministr zahraničních věcí ČR Karel Schwarzenberg předal 19. června 2007 v Černínském paláci cenu Gratias agit 2007 významným osobnostem a organizacím, které se výrazně podílely či podílejí na šíření dobrého jména České republiky v zahraničí. Mezi vyznamenanými také byla Dr. Christa Rothmeier, přední rakouská bohemistka, která svou překladatelskou, vědeckou i lektorskou činností přispívá k šíření povědomí o současné české literatuře v Rakousku.

Christa Rothmeier se narodila v roce 1948 v dolnorakouském Altenmarktu. Vystudovala slavistiku a romanistiku na vídeňské a Karlově univerzitě. Doktorskou práci věnovala českému avantgardnímu umění dvacátých let. Od roku 1976 přednáší českou literaturu 20. století na Institutu slavistiky vídeňské univerzity, věnuje se literárním překladům z češtiny a působí jako publicistka. Přeložila a zasloužila se o německá vydání děl Jakuba Demla, Jana Skácela, Petra Borkovce, Ivana Binara, Bohumily Grögerové a Jana Nerudy. Je vydavatelkou několika antologií, například svazku *Mähren*, který vyšel v rámci řady Europa erlesen v nakladatelství Wieser Verlag.

Výbor a redakce upřímně paní Dr. Christě Rothmeier k zaslouženému vyznamenání gratuluje a přeje jí mnoho elánu, vytrvalosti a také úspěchů do další publicistické, vydavatelské a překladatelské činnosti.

**Poznámka:** Cenu GRATIAS AGIT vytvořilo v roce 1997 Ministerstvo zahraničních věcí ČR a každoročně ji uděluje ministr obětavým lidem, kteří se svou prací zasloužili a zaslouhují o věhlas českých rukou a myšlenek, kteří zviditelňují Českou republiku mimo její hranice. Minulý rok byl např. touto cenou poctěn starosta Sokolské župy Rakouské Dipl. Ing. Jiří Nováček.

### **Wovon Politiker träumen – und kleine Bürger und Bürgerinnen umsetzen**

Bereits zum fünften Mal fand das inzwischen schon Tradition gewordene Fußballturnier mit internationaler Beteiligung zum Ende jedes Schuljahres statt.

Herr Wilfried Böhm, Organisator und engagierter, sportlicher Lehrer der **Europäischen Volksschule in Wien 15, Goldschlagstraße 14-16** hatte es wieder zuwege gebracht zehn Mannschaften in das schöne Oberschützen, ins Dreiländereck des Burgenlandes zu holen.

Volksschulkinder aus dem französischen Lycée, aus Kuzma in Slowenien, aus Brno in Tschechien, aus Győr in Ungarn, aus Bratislava in der Slowakei sowie aus Wien und aus Oberschützen im Burgenland und diesmal neu dabei eine Mannschaft aus Varazdin in Kroatien kämpften freudig um die begehrten Pokale. Die tschechischen Kinder aus Brno hatten sich schon um halb fünf Uhr morgens auf den Weg mit dem Bus machen müssen. Kein Hindernis bei der Verständigung untereinander waren die verschiedenen Sprachen, der gemeinsame Sportsgeist der jungen Europäer verband alle 10 Mannschaften.



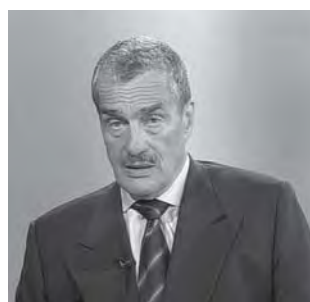


Jedes Jahr konnten mehr Eltern als Schlachtenbummler gezählt werden, die anfeuernd und Fahnen schwingend die jungen Sportler unterstützten. Ein wahrer europäischer Tag und für das nächste Jahr gibt es schon wieder neue Ideen! Diese Buben haben wirklich guten Fußball gespielt!!

Ein ganz besonderer Dank gilt der Gemeinde Oberschützen, Herrn Bürgermeister Toth und Herrn Landeshauptmannstellvertreter Mag. Steindl.

### Promoce v Diplomatické akademii

Letošním hostem slavnostního promočního odpoledne 4. července 2007 ve vídeňské Diplomatické akademii byl



Karel Schwarzenberg

současný ministr zahraničních věcí ČR Karel Schwarzenberg. Po přivítacích projevech domácího pána, ředitele Diplomatické akademie dr. Jiřího Gruši a rektora vídeňské univerzity prof. Arthura Mettingera promluvil ministr Schwarzenberg na téma česko-rakouských vztahů. Jeho projev, okořeněný jemu vlastním úsměvným humorem, byl přítomnými diplomaty, zvanými hosty z akademických a politických kruhů z domova i ciziny a samozřejmě i studenty srdečně kvitován. Promoční akt byl podmalován hudbou Antonína Dvořáka a Wolfganga Amadea Mozarta a byl zakončen slavnostní recepcí.

### Schrammelquartett Pinkafeld nahrál druhé CD

Jediný originální Schrammelquartett spolkové země Burgenland s výraznými „českým akcentem“ nahrál v minulých dnech za podpory ORF – Burgenland (studio Eisenstadt) své v pořadí druhé CD v obsazení:



Umělecký vedoucí Pavel Šíblo & Gernot Wöhrer / housle  
Emmerich Molnar / kontrakytara  
Christian Weininger / akordeon  
Nosič obsahuje 17 titulů vídeňského a mezinárodního repertoáru, mezi nimiž se také nacházejí tři české skladby: *Castaldo pochod*, *Česká písnička* a *Dívka v modrém*.  
Není také bez zajímavosti, že se premiéra skladby *Herzog-Franz-Ferdinand-Marsch* skladatele Pavla Šíbla uskuteční v říjnu na zámku v Artstettenu, kde je následník trůnu po sarajevském atentátu (1914) se svou chotí pochován. Veřejná prezentace CD se bude konat za podpory její Jasnosti paní Anity kněžny von Hohenberg (pravnučka následníka trůnu) v Pinkafeldu/Bgld. ve dnech 17.-18. 11. 2007.

Přesnou hodinu a místo konání Vám včas sdělíme.  
Více na: [www.schrammelquartett.at](http://www.schrammelquartett.at)

## Vznikne nová česko-rakouská cyklostezka

Města a obce na Jihlavsku a Třebíčsku se dohodla, že již od příštího roku začnou budovat 120 kilometrů dlouhou cyklostezku z Jihlavy na hraniční přechod Vratětin, na trase budou moci turisté navštívit například Třebíč nebo Jaroměřice nad Rokytnou či Jemnici. Tam stezka naváže na již vybudovanou rakouskou trasu vedoucí do obce Raabs an der Thaya. Projekt se chystá již několik let a představitelé Jihlavy by rádi viděli, aby byl realizován zhruba do roku 2009. Cyklostezka by měla vést částečně po speciálních komunikacích určených pouze pro kola, využity budou také lesní cesty nebo málo frekventované místní silnice. V první etapě, jejíž náklady byly vyčísleny na asi 90 milionů korun (necelé 3 milióny €), by se především měly zprovoznit části, do nichž se zatím cyklisté nedostanou, další etapa se pak zaměří na úpravu cest. Zástupci Jihlavy a dalších zúčastněných měst a vesnic věří, že značnou část nákladů na vybudování cyklostezky, až 85 %, by mohly hradit evropské fondy. Dalších 7,5 % chtějí získat od státu. Zbývající náklady se pak rozpočítají podle počtu obyvatel, takže nejmenší obce budou platit nejméně. Právě peníze z Evropské unie však v současnosti představují faktor, který zahájení výstavby celé stezky zatím brzdí. Čeká se totiž na vyhlášení nové výzvy pro předkládání návrhů projektů. Snad se i v tomto ohledu brzo ledy konečně pohnou a rakouští a čeští cyklisté získají další prostor pro provozování své záliby v krásném prostředí Jihlavska a Třebíčska.

(MaFr)

## Pastorální asistentka paní Pavla Carmignato oslavila koncem června své životní jubileum

Kdo by v české komunitě neznal paní Pavlu Carmignato. Nejen všichni rodiče, jejichž děti navštěvovaly či navštěvují privátní českou školu dr. Jiřího Jahna Školského spolku Komenský, český kostel, salesiánský klub Don Bosco, menšinoví funkcionáři, ale i jistě mnozí další.



Paní Pavla se narodila 29. června 1947 ve Vídni, kde také ve 3. okrese navštěvovala českou školu Komenský. Po jejím ukončení byla zaměstnána více než 20 let ve službách vedení vídeňské diecéze. V rámci své činnosti se zaměřením na středoevropské státy mohla plně uplatnit svou znalost českého jazyka. Jako spolupracovnice řádu salesiánů Don Bosco pracovala vždy s dětmi a mládeží. Své znalosti si rozšířila pedagogickými a teologickými studii. V cizojazyčné duchovní službě vídeňského arcibiskupství pracovala jako pastorální pomocnice a posléze jako pastorální asistentka pro českou obec. Od roku 1979 vyučuje náboženství na české škole Komenský, kde vedle jiného spolupracovnice a spoluvěde dětskou a mládežnickou letní a zimní rekreaci, poutnické výlety a mnoho dalšího. Od roku 1994 je členkou českého poradního sboru pro národnostní menšinu při spolkovém kancléřství, členkou celorakouské „Leiterkonferenz“ v národním ředitelství katolické cizojazyčné duchovní služby v Rakousku. V roce 1969 založila a od té doby řídí měsíční zpravodajský oběžník v českém jazyce pro děti a mládež s názvem *Rundschau – Rozhledy*, od roku 2001 v internetové verzi pod [www.rozhledy.at](http://www.rozhledy.at). Mezi mnohá vyznamenání za její úspěšnou pedagogickou a duchovní činnost patří také Stephanusmedaille / Štěpánská medaile. Zúčastňuje se aktivně různých sympozií, což zahrnuje i publikační činnost. Miluje český folklór a pro jeho udržení nacvičuje každý rok se zájemci např. tradiční lidový tanec – „Českou besedu“. Také její dcera pokračuje v jejích stopách jako učitelka náboženství na české škole.

Přejeme paní Carmignato její úsměvnost a neutuchající energii v její další práci pro blaho české duchovní obce a české menšiny, do osobního života mnoho zdraví a spokojenosti nejen jí, ale i její rodině.

Výbor a redakce

## Pravidelný Čaj o páté

začíná opět s novým školním rokem druhou neděli v každém měsíci v 17 hodin ve velké klubovně české školy. Díky podpoře Školského spolku Komenský vstupuje Čaj o páté již do třetí sezóny!

Tentokrát začíná první Čaj 9. září 2007 a Omladináři se těší na všechny známé, věrné návštěvníky i na ty nové, kteří teprve přijdou. A co Vám divadelníci nabízejí? Čtyři hodiny družné zábavy, možnost si zatancovat, ochutnat domácí dobroty, poznat nové lidi, dozvědět se o akcích české menšiny a to nejdůležitější: pobýt s přáteli!

Na začátku každého Čaje bude jako obvykle půlhodinový program – připravujeme se „pilovat“ salsu, kterou jsme se už ve dvou lekcích učili, tanečnice Erika nám s partnerem předvede nejnovější závodní program, hudební trio kontrabasisty Přemka nám zahraje jazzovou muziku a možná budou i nějaké novinky.

Zdá se to být zajímavé? Tak přijďte a přesvědčte se na vlastní oči!

Moc se na Vás těší

*Vaši divadelníci*

## Termíny Čajů o páté ve školním roce 2007/08:

09. 09. 2007

14. 10. 2007

11. 11. 2007

09. 12. 2007

13. 01. 2008

10. 02. 2008

09. 03. 2008

13. 04. 2008

08. 06. 2008

Pozn.: V květnu Čaj odpadá (Svatodušní svátky).

Ministerstvo zahraničních věcí ČR  
Odbor kulturních a krajských vztahů  
a zahraniční prezentace

V Praze dne 25. června 2007  
Č. j. 119763/2007-OKVZP

Vážení,

dovolujeme si Vás informovat o konání mezinárodní konference „Odkaz J. A. Komenského kultuře a vzdělávání“, kterou pořádá Pedagogické muzeum J. A. Komenského v Praze.

Konference se uskuteční v Praze ve dnech 15.-17. listopadu 2007 u příležitosti 350. výročí vydání souboru pedagogických prací J. A. Komenského *Opera didactica omnia* (Amsterdam 1657). Cílem mezinárodní konference bude reflexe současných pedagogických procesů ve světě na pozadí filosofie vzdělávání člověka v pojetí J. A. Komenského. Bližší informace o celé akci (příhláška a podmínky registrace, program) najdete zájemci na webových stránkách [www.pmjak.cz](http://www.pmjak.cz).

S pozdravem

PhDr. Ing. Zdeněk Lyčka  
ředitel odboru

## Blätterwirbel 2007:

### Lesefest – Literaturwoche – Kulinarisches

Im Rahmen der Österreichischen Buchwoche 2007 (16.-28. 10.) bringt der „Blätterwirbel“ frischen Wind in Ihre Lesegewohnheiten. Ein Festival für alle Generationen mit Literatur, Theater, Lesungen, Filmen, Konzerten und einigem mehr.

Der tschechisch-österreichische Autor Michael Stavaric liest mit weiteren Autorenkollegen am 23. 10. um 19:30 Uhr im Rahmen der Veranstaltung *Dialog der Nachbarländer* – mit anschließender Diskussion im Landestheater Niederösterreich.

Details unter: <http://www.landestheater.net/spielzeit-07-08/blaetterwirbel>

## Steirischer Herbst 2007

### (3.-5. 10., Literatur – Mobile – Dichter)

Meist sind Autoren nur da anzutreffen, wo man sie erwartet: bei Lesungen in Buchhandlungen, Literaturhäusern, Buchmessen und Festivals. Sorgfältig eingeführt, im klar abgesteckten Rahmen. Literaturvermittlung findet in den homogenen Strukturen des professionellen Literaturbetriebes statt. Sollte es aber am 3. und 4. Oktober bei insgesamt 24 Gastgebern in Graz klingeln, dann steht nicht der legendäre Postmann vor der Tür, sondern ein prominenter heimischer Wortkünstler. In Kooperation mit dem „Steirischen Herbst“ initiierte das Literaturhaus Graz das Projekt „Hausbesuch“, das schlicht und einfach die Möglichkeit bietet, einen Autor oder eine Autorin einen Abend lang mit einer privaten Lesung bei sich zu Gast zu haben. Unter anderem mit dem tschechisch-österreichischen Autor Michael Stavaric, Barbara Frischmuth, Daniel Glattau, Raoul Schrott und Marlene Streeruwitz.

Abschlussfest am 5. 10. um 19:30 Uhr im Literaturhaus Graz, Elisabethstrasse 30, 8010 Graz.

## Literarische Moderne in Tschechien

### (09. 10., 19:00: Literatur – Gegensprachen des Daseins)

„Gleich im geschwätzigen Bahnhofsgewimmel: ein Mann im Totenhemd! Herr Ossip, erlauben Sie, daß ich den Staub von Euren Schuhen wisch. Er erlaubte nicht.“ Ludvík Kundera präsentiert und intoniert Texte aus dem deutschsprachigen Auswahlband „el do RA DA(da)“ – zweisprachige Lesung. Einleitung und Gesprächsmoderation: Thomas Rothschild.

Der Dichter zählt zu den bedeutendsten tschechischen Autoren der Gegenwart, er ist einer der wichtigsten Übersetzer aus dem Tschechischen und dem Deutschen (u. a. Kubin, Huchel, Brecht, Kunze, Trakl, Heine, Celan, Arp, Benn, Rilke, Morgenstern), Collagist und graphischer Künstler. Ludvík Kundera wird auch als Vertreter einer vergessenen erzählerischen Moderne erfahrbar, die nach 1945 aus ideologischen Gründen keine Gelegenheit mehr zur Entfaltung bekam.

Alte Schmiede, Schönlaterngasse 9, 1010 Wien. Vstup volný.

Vážená paní, vážený pane,

obracíme se na Vaši organizaci se žádostí o následující spolupráci.

Sociologický ústav AV ČR je jedním z výzkumných ústavů Akademie věd České republiky a zabývá se výzkumem současné české společnosti. Jedním z projektů, na kterém Sociologický ústav AV ČR nyní pracuje, je výzkumný projekt **Bariéry a příležitosti: jak získat vědce a výzkumníky působící v zahraničí zpět do České republiky**. V tomto projektu se snažíme identifikovat a analyzovat faktory, které ovlivňují rozhodování českých pracovníků vědy a výzkumu, kteří pracovníě pobývají v zahraničí, o tom, zda se mají vrátit do České republiky, či nikoliv. Projekt je realizován za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy v rámci Národního programu výzkumu II.

Součástí výzkumného projektu bude sociologické dotazníkové šetření, jehož prostřednictvím se chceme na podzim roku 2007 obrátit na české vědce a výzkumníky, kteří pracovníě pobývají nebo pobývali v zahraničí nejméně 9 po sobě jdoucích měsíců. Šetření proběhne formou vyplnění dotazníku umístěného na webové stránce projektu.

Protože se domníváme, že mezi osobami, které Váš spolek či Vaše organizace sdružuje nebo s nimiž je v kontaktu, by mohl být někdo, kdo splňuje níže uvedená kritéria, obracíme se na Vás se žádostí o pomoc při vytipování potenciálních respondentů pro naše dotazníkové šetření. Věříme, že vzhledem k činnosti Vašeho spolku víte o lidech, kteří vyhovují následujícímu kriteriu pro zařazení mezi účastníky výzkumu: vědci nebo výzkumníci českého původu, kteří působí nebo působili v zahraničí minimálně 9 po sobě jdoucích měsíců. Velmi uvítáme kontakty na vědce českého původu, kteří v zahraničí působil delší dobu i na ty, kteří se rozhodli usadit se v zahraničí již natrvalo.

Žádáme Vás proto o zaslání kontaktních informací na konkrétní osoby (e-mail, případně jméno potenciálního respondenta a název instituce, ve které působí), na jejichž základě bychom mohli potenciální respondenty oslovit se žádostí o účast v dotazníkovém šetření. Kontaktní informace, prosím, zasílejte na e-mailovou adresu tohoto projektu: [navrat@soc.cas.cz](mailto:navrat@soc.cas.cz).

Pokud budete mít jakýkoliv dotaz vztahující se k projektu, prosím, kontaktujte nás.

Děkujeme za spolupráci.

RNDr. Tomáš Kostecký, CSc.

vedoucí projektu

Sociologický ústav AV ČR v. v. i.

**Kontakt:** Tomáš Kostecký, tel. +420 221 183 227, e-mail: [navrat@soc.cas.cz](mailto:navrat@soc.cas.cz)

### Konferenz Junger Slawisten

unter der Schirmherrschaft des ÚSVS

Termin: **24.-25. Oktober 2007**

Ort: **Philosophische Fakultät der Karlsuniversität, Prag**

Ziel dieses internationalen Treffens ist das gegenseitige Kennenlernen von StudentInnen, die sich mit Slawistik beschäftigen. Unterschiedliche Ansätze zu ausgesuchten Themen sollen konfrontiert und Raum für eine wissenschaftliche Diskussion geschaffen werden. Damit soll die Slawistik in einen europäischen kulturellen Rahmen gestellt werden. Die Beiträge werden in einem Sammelband herausgegeben.

Am **24. und 25. Oktober 2007** findet an der Philosophischen Fakultät der Karlsuniversität in Prag eine internationale **Konferenz junger Slawisten** statt. Interessierte junge Forscher, Studenten und Doktoranden der Slawistik haben hier die Möglichkeit, ihre Forschungsergebnisse zu präsentieren. Ziel des Projekts ist, den Informationsaustausch zwischen den Studenten verschiedener slawistischer Fächer und Institute zu verbessern. Alle jungen Forscher bis 35 Jahre können an der Konferenz teilnehmen.

Die Teilnehmer tragen ein etwa **15-20minütiges Referat in einer slawischen Sprache** vor. Die Vortragssprache muss bei der Anmeldung zur Konferenz angegeben werden. Die Beiträge werden nach Themen in Sektionen eingeteilt, welche von Doktoranden der Philosophischen Fakultät der Karlsuniversität geleitet werden. Die Teilnehmer haben die Möglichkeit, ihren Beitrag zu einer Publikation in einem Sammelband auszuarbeiten.

#### Themen:

- 1) Rolle der Dialekte bei der Formierung der slawischen Schriftsprachen
- 2) Sprachpolitik in den slawischen Sprachgebieten
- 3) Bilingualismus und Diglossie bei der slawischen Bevölkerung Europas
- 4) Europa im Spiegel der russischen Kultur
- 5) Ethnische Stereotypen im Nationalbewusstsein der slawischen Völker
- 6) Das tschechische Motiv in slawischen Literaturen des 19. und 20. Jahrhunderts
- 7) Slawische Literaturen zwischen Tradition und Nihilismus

Für die Teilnahme an der Konferenz wird eine Gebühr von 500 Kč (ca 17 €) erhoben, die vor Ort zu entrichten ist. Die Kosten für die Unterkunft trägt der Veranstalter, Kosten für Fahrt, Verpflegung u. ä. tragen die Teilnehmer selbst.

**Weitere Informationen und Anmeldung:** [www.slavkonf.com](http://www.slavkonf.com)



**Videotéka a fonotéka KLUBU (s podporou MZV-OKKV)****Seznam videokazet:**

Balada pro banditu  
Bohemia I  
Český ráj (něm.)  
Císařův pekař  
Český Krumlov (něm.)  
Čerte, drž se svého kopyta  
Hrátky s čertem  
Jižní Čechy (něm.)  
Karlsbad  
Kytice  
Mikulov (něm.)  
Magdalena Kožená  
Morava a Slezsko (něm.)  
Nesmrtelná teta

Obchod na korze  
Ostře sledované vlaky  
Osudy dobrého vojáka Švejka I-II  
Penzión pro svobodné pány  
Praha  
Pražské Jezulátko (něm.)  
Šakalí léta  
Tajemství ocelového města  
Trhák  
Všichni moji blízcí  
**Divadlo Jára Cimrmana:**  
AKT, hra se zpěvy a tanci  
Němý Bobeš aneb Český Tarzan  
Vyšetřování ztráty třídní knihy  
Záskok

**Pohádky:**

Broučci  
Kocour Vavřinec  
Krtečkova dobrodružství  
Maxipes Fík  
Mach a Šebestová I-II  
Rákosníček a jeho rybník  
Spejbl a Hurvínek  
Tuláček  
**Kazety:**  
A vy páni muzikanti  
Jarmila Šuláková – Folk songs  
Jen vzpomínky poštáctví  
kluka  
Krtečkova dobrodružství I-II

**Neuvěřitelné situace:**

Šimek a Sobota  
Písničky Čechů v Chorvatsku  
Slzy smíchu Jiřiny Bohdalové  
The best of Pavel Bobek  
Všichni moji blízcí  
**CD:**  
V + W, Písničky (2005)  
**Možnost zapůjčit tyto filmy:**  
Audience  
Báječná léta pod psa  
Když rozvod, tak rozvod  
Pelíšky  
Skiřiváci na niti  
Smrt krásných srnců

Máte-li zájem o vypůjčení, zavolejte paní E. Zemanovou, tel. 0664 5143329. Kauce 5 € za videokazetu, 2 € na obnovu filmotéky.

**POKYNY PRO ČTENÁŘE**

Přihlášky k členství/odběru časopisu zasílejte na adresu:

**Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku**  
**Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich,**  
**Schlösselgasse 18, A-1080 Wien**

záznamník (od 10:00): ++43-1-402 32 99

fax (od 10:00): ++43-1-79 88 454

e-mail: [info@kulturklub.at](mailto:info@kulturklub.at), [www.kulturklub.at](http://www.kulturklub.at)

Nemáme placenou sekretářku, a proto prosíme o pochopení, pokud se nedovoláte. Namluďte svá přání na záznamník, určitě se ozve. Srdečně děkujeme všem novým členům a novým odběratelům časopisu a věříme, že jsou s ním spokojeni. Zároveň prosíme o Vaše ohlasy, přání, návrhy a kritiky.

**Vážení členové v Rakousku**, příspěvek na rok 2007 činí **29,- €**. Členství zahrnuje: zasílání časopisu, možnost inzerce na homepage Klubu, možnost inzerce s 20 % slevou v časopise *Kulturní klub* aj.

**Vážení čtenáři v Rakousku**, abo-příspěvek na rok 2007 činí **29,- €**. Prosím, uveďte na složence zkratku ABO.

**Vážení členové a čtenáři ve světě (s výjimkou ČR a SR)**, členský příspěvek či abo na rok 2007 činí včetně poštovního **49,- €**.

Bankovní spojení: Bank Austria, číslo účtu: **683 035 901**, IBAN: **AT 03 1200000 683035901**, SWIFT: **BKAUATWW**.

**POKYNY PRO INZERENTY (včetně cen)**

Rozměry v cm	Cena v €
2,5 × 5,2	6,13
3,2 × 10,5	15,31
6,5 × 5,2	15,31
7,0 × 8,5	26,88
7,0 × 10,5	34,38
5,0 × 17,3	40,00
12,5 × 17,3	100,00

Jednorázový příplatek za rámeček a/nebo šedé pozadí: 2 €. Kromě výše uvedených rozměrů a standardního černobílého provedení je možno po domluvě otisknout inzerát v barvě a/nebo jiné velikosti. Platba musí být uskutečněna s předstihem 14 dnů před otištěním inzerátu, a to převodem, složenkou, nebo hotově (zasláním v obálce).

**Sleva pro členy Kulturního klubu 20 %.**

Bankovní spojení:

- Bank Austria, číslo účtu: **683 035 901**, BLZ: **12000**, IBAN: **AT 03 1200000 683035901**, SWIFT: **BKAUATWW**
- Česká spořitelna, číslo účtu: **1557869023**, kód banky: **0800**, účel: **inzerát**.

Objednávky přijímá a případné dotazy Vám zodpoví:

Mag. Pavlína Böhmová, mobil 0043 (0) 669 195 44 077,

tel./fax: 0043 (01) 95 44 076

František Písařík, tel.: 0043 (0) 650 599 28 02

Eva Zemanová, mobil 0043 (0) 664 514 33 29

centrální fax (od 10:00): 0043 (01) 79 88 454

e-mail: [inzerce@kulturklub.at](mailto:inzerce@kulturklub.at)

**Kursy češtiny**

Čeština pro začátečníky i pokročilé.

Zájemci, hlase se na tel. č. 6023651, dr. Malá.

Čeština – začátečníci i pokročilí.

Zájemci, hlase se na tel./fax 0043-1-40 89 841,

Mag. dr. Brandeis.

**Kurzy**

**slovenského jazyka**  
**na Slovenskom inštitúte**

miesto: priestory Slovenského inštitútu,

Wiplingerstrasse 24-26, 1010 Wien,

informácie: tel. 01/535 40 57



TSCHECHISCHES ZENTRUM  
ČESKÉ CENTRUM

**TSCHECHISCHES ZENTRUM**  
**ČESKÉ CENTRUM**

Herrengasse 17, 1010 Wien  
Tel. – Fax: 0043 1 5352360 – 14,  
E-mail: [ccwien@czech.cz](mailto:ccwien@czech.cz)

Mag.

**Sylvie Šebelová**

Sprachtrainerin für Tschechisch

+43 1 920 70 48 **tel+fax**  
+43 699 12 64 29 38 **mobil**  
[office@sebelova.at](mailto:office@sebelova.at) **e-mail**  
[www.sebelova.at](http://www.sebelova.at) **web**

**CzechTourism Wien**  
**Česká centrála cestovního ruchu**

Herrengasse 17, 1010 Wien  
ředitelka Dr. Phil. Nora Dolanska

tel.: 0043 1 533 21 933

fax: 0043 1 533 21 934

e-mail: [info-at@czechtourism.com](mailto:info-at@czechtourism.com)

[www.czechtourism.com](http://www.czechtourism.com)



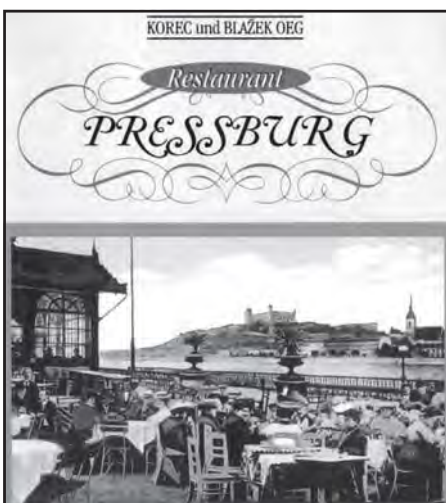
ofsetový tisk • barevné kopírování  
• grafické studio •

Rudoleckého 23, CZ - Znojmo  
tel./fax 515 22 57 30  
e-mail: info@tiskarna-sladek.cz  
www.tiskarna-sladek.cz



Kniha autorky Marie Brandeis *Přišli jsme odjinud...* s předmluvou bývalého českého velvyslance v Rakousku a nynějšího prezidenta PEN-klubu Jiřího Gruši obsahuje portréty osobností, jež jsou spjaty s českou menšinou, prostředím a kulturou ve Vídni a v Rakousku. Přehledně a zajímavě popisuje nejen bohatou historii exilového života české menšiny v Rakousku, ale i její současný stav. Publikace je dvojjazyčná: česko/německá.

Knihu je možno zakoupit/objednat v knihupectví **Pastrňák's Austro-Bohemia Press**, 1030 Wien, Steing. 24, tel.: ++43-0-699-10596078, fax: ++43-1-812 36 50, e-mail: ivana.pastrnak@chello.at otevřeno: st, čt 17:00-18:30 nebo v **Kulturním klubu** (viz níže).



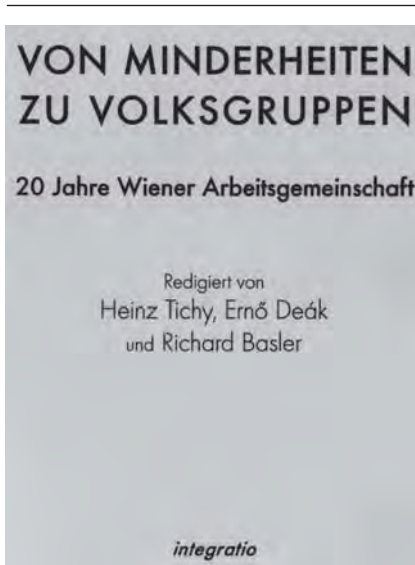
**Mo-Fr 09:00-19:00, Sa 09:00-15:00**  
17:00-18:00 – sleva 25 %

Täglich Mittagsmenü – Spezialitäten aus der ganzen Monarchie – Trennkost- und Seniorenkarte  
Simmeringer Hauptstr. 96a, 1110 Wien  
Tel. +74 331 81

Přímo v nákupním centru Simmering  
3 hod. parkování v garáži zadarmo



**Danica Korecová**, fa. Korec  
tel./fax: 038-7486 159  
Informace v reštaurácii Pressburg



### Prodám rodinný domek

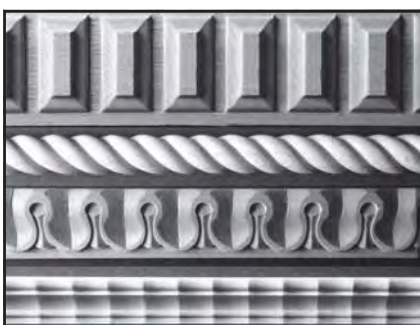
20 km od Znojma v obci Boskovstěj, 3 + 1,  
vhodný na chalupu i k trvalému bydlení. Krásné prostředí.  
Tel.: 00420 605067244

### Výhodné apartmá v centru města

s vlastním parkovištěm pro návštěvníky Salzburgu  
a lyžařských sjezdovek v okolí.  
Tel.: 0660 4131739  
e-mail: robovsky@seznam.cz

### Český kuchař s pracovním povolením a dlouholetou praxí ve Vídni hledá práci.

Nástup možný ihned.  
Tel.: 0676/304-24-11



### Dřevěné lišty a mřížky



**Franz Kolář GmbH**  
Josef-Strebl-Gasse 8, 2345 Brunn/Geb.  
Tel.: 02236/31724, Fax: 02236/323 96  
E-mail: office@kolar.at; www.kolar.at



**Divadlo Brett – 1060 Wien,**  
**Münzwardeingasse 2,**  
tel: 587 06 63, fax: 586 91 55,  
theaterbrett@Eunet.at,  
www.theaterbrett.at  
**úterý – sobota od 20 hod.**

**AUSTRO-BOHEMIA PRESS**  
1030 Wien, Steing. 24  
tel.: ++43-0-699 10596078 (9:00-19:00)  
fax: ++43-1-812 36 50  
e-mail: ivana.pastrnak@chello.at  
www.pastrnak.at.ac  
(st, čt 17:00-19:00 a také některé soboty)

### STAROŽITNÍK: FIEDLER V.

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem o nákup českých malířů. Zprostředkování bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7, Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81, mobil 0664/3566676.

### EXTRAPARFUM.AT

Vítáme Vás v internetové parfumerii  
www.extraparfum.at  
Nabízíme ucelenou řadu originál zabalených značkových parfémů za skvělé ceny.

Příjemné nakupování a mnoho voňavých dní Vám přeje  
Váš EXTRAPARFUM

### „Art-Atelier“

Bildhauerei / Keramik  
Restaurierung / Keramikurse  
Altmüttergasse 6, 1090 Wien

**Tel.: 0676 9452096**

Auf Ihren besuch freut sich:  
**Mag. Milada Zahnhausen**  
Dipl. Bildhauerin & Keramikerin



Täglich ab 11:00 bis 23:00h

ALTÖSTERREICHISCHE & BÖHMISCHE KÜCHE  
1050 Wien - Margaretenstraße 60 - Tel (0222) 586 09 67

### ZLATNICTVÍ, HODINÁŘSTVÍ

Richard Arnold - Opravy šperků a hodin; předělávky, vlastní výroba (též z doneseného materiálu). 1100 Vídeň, Buchengasse 88,  
tel. / fax 604 54 85,  
po-pá 9-12 a 14-18 hod., so 9-12 hod.

### ZNÁMKY - MINCE

Odborný obchod Emanuel Topol, Vídeň 17,  
Ottakringerstr. 82, tel. 486 42 12  
po-pá 9.30-12.30, 14.30-18, so 9.00-12.00

**PRODEJ A OPRAVY  
VEŠKERÉ ELEKTRONIKY,**  
Krajanské ceny, TV-Service,  
T. Nohynek, Landstr. Gürtel. 17,  
1030 Wien, Tel./Fax: 798 47 08



**Mobiles**  
**Theater für Kinder**  
tel 01/505 98 06  
e-mail: theater.moki@chello.at  
www.theater-moki.at

### Atelier JAN -

Umění z kůže  
Jan & Tamara  
Brabenec,  
Spittelberggasse 7,  
1070 Wien,  
tel./fax: 526 54 22,  
po-pá 13-18 hod.,  
so 10-14 hod.

### Výhodné ubytování ve Vídni

M. Sedá,  
Westbahnstr. 18, 1070 Wien,  
Tel. 524 38 73, 617 27 06

### Právník v ČR JUDr. Josef Franc advokát

Kancelář: Kovářská 1169/17, 190 03 Praha 9  
tel./fax : 004202 848 18 008,  
mobil: 00420602 850 267  
e-mail: Josef.FRANC@seznam.cz



Slowakisches Institut  
Wien  
Slowakisches Institut  
**SLOVENSKÝ INŠTITÚT**  
Wipplingerstr. 24 – 26, 1010Wien  
Tel./Fax.: 43 /1 / 53 54 057  
E-mail: si.wien@gmx.at

### SALON MIMI-OFIE HERRMANN

Dipl. kosmetička, pedikérka,  
zdravotní sestra  
Odborná kosmetika, pedikúra,  
manikúra, el. epilace chloupků,  
manuelle lymphdrainage  
Aromamassage, soft-laser  
Termín dle dohody:  
**tel. + fax: 01/98 24 867**  
Út – pá: 8-12 + 14-19 hod.  
1140 Wien, Kienmayerg. 48

### ČESKY MLUVÍCÍ PRÁVNÍK

Adresa je k dispozici  
v redakci.

### Galerie auf der Pawlatsche

Institut für Slawistik  
Universitätscampus  
1090 Wien, Spitalgasse 2-4/Hof 3  
www.univie.ac.at/pawlatsche

BIERGARTEN · RESTAURANT

# Schweizerhaus

Familie Karl Kolarik  
seit 1920

1020 Wien, Prater 116, Tel. 728 01 52



Otevřeno vždy od 15. března do 31. října

*Raumdekor*

**ANTON FLORIÁN**  
MALERMEISTER

TEL.+FAX **586 86 86**  
1060 Wien, Hofmühlgasse 18  
E-mail:

**MALEREI - STUCK**  
**JALOUSIEN - ROLLO**  
**ANSTRICH - TAPETEN**  
**TEPPICHE - VORHÄNGE**  
**STIL- UND LIFTKARNISEN**  
**WAND- UND BODENBELÄGE**  
**FARBEN - LACKE - WERKZEUGE**  
aon.at/sleva pro krajany

**Hledáme automechanika - specialistu**

pro technickou hotline. Předpoklady: solidní profesní vzdělání (např. automechanik), zkušenost s různými značkami vozů, dobré pracovní nasazení, schopnost jednat s lidmi, čeština jako mateřský jazyk, dobrá znalost němčiny, platné pracovní povolení.

Žádosti zašlete v němčině na adresu:  
jok@audacon.com

## SIMMERINGER TAPETENPALETTE

Tapeten – Teppich – Vorhänge – Karniesen  
Farben – Lacke u.v.a.

**INKU**  
Fachberater

Inh. L. u G. Lunghammer  
A-1110 Wien, Simm. Hauptstr.189  
Tel./Fax: 01/7698200

**Gesundheitsstudio Krottenbach**  
**Med. Univ. Dr. Kamil Maarfia**

soukromý všeobecný (nebo praktický) lékař, pracovní, preventivní a estetická medicína, životní prostředí  
Krottenbachstraße 52 (vchod Budinskygasse)  
1190 Wien, Tel.: 01/958-0-951, Mobil: 0699/63-000-63  
e-mail: [dr.maarfia@artdoc.at](mailto:dr.maarfia@artdoc.at), [www.artdoc.at](http://www.artdoc.at)



## Restaurace BÖHMERWALD – rodina Stuchlíkova

Česká kuchyně a speciality.  
Osłavy pro malé i větší skupiny  
v romantickém prostředí  
české a slovenské restaurace.

Na Vaše objednávky se těší rodina Stuchlíkova,  
1040 Wien, Argentinierstr. 66 / Wiedner Gürtel 20,  
tel./fax: 505 72 34, e-mail: [boehmerwald@aon.at](mailto:boehmerwald@aon.at),  
[www.restaurant-boehmerwald.at](http://www.restaurant-boehmerwald.at)  
otevřeno: po – ne 11-23 hod.



## Restaurant Schönbrunner Stöckl rodina Smadišova

beim Meidlinger Tor  
**České a slovenské speciality!**

Nabízíme:  
svatby, podnikové a rodinné oslavy, Vánoce,  
catering service pro každou příležitost,  
slevy pro skupiny z ČR.

**Těšíme se na Vaši návštěvu!**

Küche/ kitchen / cucina / kuchyně  
10:00-22:00, otevřeno po celý rok  
1130 Wien, Schönbrunn, Meidlinger Tor, tel.: +43-1-813 42 29,  
tel./fax: +43-1-812 82 71, [www.schoenbrunnerstoeckl.com](http://www.schoenbrunnerstoeckl.com)



*Zur Böhmischen Kuchl*



Speciality české a moravské kuchyně:  
dřívková polévka, bramboráky, svíčková, lívanečky,  
Budějovické a Velkopopovické pivo –  
na Vaši návštěvu se těší Dagmar Ficenc

1080 Wien, Schloßelgasse 18, tel.: 402 57 31  
otevřeno: po – pá od 11.00 – 15.00 a 17.30 – 23.00



**KLEINES**  
**WIENER CAFE**  
**Denis Bezucha**

1080 Wien, Kochgasse 18  
tel. 01/402 32 07  
po – pá 9:00-22:00  
sobota a neděle  
zavřeno

Kavárna s českou kuchyní.  
Osłavy na objednávku.  
Budějovické pivo.

**Ověřené překlady dokumentů aj.**  
Univ.-Lektor Dr. Dietmar KOLLER  
Weideng. 2, 2333 Leopoldsdorf  
tel. +43-2235/44 637, +43-676/37 62 117  
práce: Marxerg. 1a, 1030 Wien  
(City-Tower Wien Mitte/Bhf. Landstr.)  
e-mail: dietmar.koller@univie.ac.at  
fax: 02235/44 638

**Ověřené překlady**  
Mag. Lenka KOVARIK  
1210 Vídeň, Felix-Slavik-Str. 3/1/10  
tel./fax: 2908809, mobil: 0699/11807581  
lenkakovarik@hotmail.com  
lenka.kovarik@fh-burgenland.at

**Ověřené překlady dokumentů, dokladů,  
smluv, úředních listin a tlumočení**  
Dr. Milan KOŠÍČEK  
A-1030 Wien, Salesianergasse 17  
mobil: 0664/2537951  
fax: 066477-2537951  
e-mail: m.kosicek@A1.net

**Ověřené překlady**  
Mag. Pavlína BÖHMOVÁ  
Inzersdorferstr. 47/3/3402, 1100 Wien  
tel./fax 9544076, 0699/19544077  
e-mail: pavlina@chello.at

**Ověřené překlady**  
Petr Jeremias POPOV-HAMMERSCHMIED  
A-1110 Wien, Hugogasse 5/7  
tel./fax +43(0)650 9688004  
www.petrpopov.info,  
www.tschechischebahnen.at.tt

#### PSYCHOTERAPEUT PSYCHOLOGICKÉ PORADENSTVÍ

**Mag. Dr. Ladislav Nykl, Ph.D.**  
lektor na vídeňské univerzitě  
a Masarykově univerzitě v Brně

semináře růstu osobnosti, pomoc  
při sociálních problémech, depresích,  
psychosomatických problémech atd.

Praxe:

Ledererg. 17/7, Wien 8,  
tel. 523 57 44 nebo 0676/5194833  
e-mail: nykl.psychoterapie@aon.at  
http://members.aon.at/nykl

#### RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTURNÍ SPOLEK

sekretariát: út 8:00-9:30, čt 17:00-18:30  
Otto Bauer Gasse 23/11, 1060 Wien  
tel. +43-1-596 13 15, fax +43-1-595 57 99  
office@oeskv.at www.slovaci.at

#### Europäische Mittelschule Wien European Middle School Vienna

1070 Wien, Neustiftgasse 100  
Tel: (+43 1) 526 19 78  
Fax: (+43 1) 526 19 78-210



#### DUCHOVNÍ SLUŽBA

##### České katolické misie

Katholische Mission für Tschechen  
Duchovní správce krajanů Prof. P.ThDr. Jan Horák  
1030 Hagenmüllergasse 31,  
tel. +43 0664 406 55 41, fax: +430 01 711 84 112  
www.sweb.cz/farnost.viden, www.rozhledy.at  
**KOSTEL "Nejsvětějšího Vykupitele",  
Vídeň 3., Rennweg 63:** mše svatá každou neděli  
a svátek v 10:00 hodin.  
**CHRÁM "Panny Marie na Nábřeží", Vídeň  
1., Salvatorgasse 12:** mše svatá každou neděli a  
svátek v 08:30 hodin.  
**KAPLE "Panny Marie Pomocnice křesťanů",  
Vídeň 13., St. Veit-Gasse 25:** mše svatá 3. sobo-  
tu v měsíci v 18:00 hodin platná na neděli.  
**KOSTEL "Don Bosco", Vídeň 3., Hagenmül-  
lergasse 33:** mše svatá podle kalendáře akcí  
**kostel Panny Marie na rohu**  
Linz, Herrenstr. a Redigierst. v centru města  
Mše svatá v českém jazyce, každou sobotu v 16.30  
hodin. Duchovní správce: P.ThDr. Michal  
Kaplánek SDB, tel. 00420 656 354

#### Římskokatolická

**Katedrála sv. Štěpána  
Wiener St. Stephansdom**  
svatá zpověď pondělí 16–18, úterý  
15–17, středa 13–14 hod.

#### Kostol Panny Márie Snežnej

1030 Wien, Jaqingasse 12  
Svatá omša s kázňou v slovenskom jazyku každú  
nedelu a v zasvätený sviatok o 18 hodine.

#### Klemens Maria Hofbauer klub

Čes. kat. spol. při chrámu Panny Marie  
na Nábřeží 1010 Wien, Seitzerg. 5/IV  
otevř. každ. pá do 19-22 hod. v ne. a cír.  
sv. od 9,30 do 11 hod.

#### Kaple sv. Stanislava

Kurentgasse 2, Wien 1  
mše svatá každý první pátek  
v měsíci v 18:00 hodin

#### Divadelní ochotnický spolek VLASTENECKÁ OMLADINA

1030 Wien, Sebastianpl. 3,  
tel. 02273 76004

#### EUROPÄISCHE VOLKSSCHULE

Volksschule Dr. Leopold Zechnerschule  
1150 Goldschlagstr. 14 / Tel. 9824609  
Volksschule Sir Karl Popper 1150 Benedikt  
Schellingerg. 1-3 / Tel. 9823403  
Sprachclubs in Französisch, Ungarisch,  
Tschechisch, Slowakisch, Italienisch

#### Privátní bilingvní škola obecná a sekundární (5-8)

školského spolku Komenský  
1030 Wien, Sebastianplatz 3  
ředitelství: 714 88 76 / 30,  
sborovna: 714 88 76 / 31,  
fax: 714 88 76 / 34

#### Privátní bilingvní gymnázium - Org

školského spolku Komenský  
1030 Wien, Sebastianplatz 3  
ředitelství: 714 88 76 / 60, sborovna:  
714 88 76 / 31, fax: 714 88 76 / 34

#### Materská škola školského spolku Komenský

ředitelství: 713 31 88 / 40

#### Česky a slovensky mluvící lékaři ve Vídni

**MUDr. Jiřina Bodnar**  
choroby kožní a pohlavní,  
po, čt 14-18:30, út 8-13, pá 8-11,  
Josefstädterstr. 3/4-5, Wien 8,  
tel. 406 99 41

**MUDr. Tomáš Čech**  
ortoped a ortopedický chirurg,  
roh Simmeringer Hauptstr. / Kopalgasse  
1/3/3, Wien 11,  
tel. 74 9 32 03

**MUDr. Vít Doležal**  
zubní lékař,  
Blattgasse 13, Wien 1030,  
tel. 713 72 66, všechny pokladny

**MUDr. Eva Dršata**  
oční lékařka,  
Favoritenstr. 8/2, 1040 Wien,  
po, st – odpoledne; út, čt – dopoledne,  
termín po dohodě na tel. 587 54 27,  
všechny pokladny

**MUDr. Kamila Hajek**  
soukromá léčba homeopatií,  
Ada-Christen-Gasse 2/F/8, Wien 10,  
tel. 689 22 80

**MUDr. Hana Lion**  
zubní lékařka,  
Laxenburgerstr. 136/10/2, Wien 10,  
Mo 11-17, Di 8-14, Mi 9-17, Do 10-15,  
Tel. 615 46 10, všechny pokladny

**MUDr. Kristina Lion**  
všeobecná lékařka se specializací  
na psychosomatiku a psychoterapii,  
Röttergasse 37, 1170 Wien,  
tel. 486-22-86, všechny pokladny

**MR MUDr. Vladislav Lipták**  
internista – sportovní lékař,  
Innere Medizin – Sportmedizin,  
gerichtlich beeid. Sachverständiger,  
Diplomsporarzt, všechny pokladny.  
Zelinkagasse 12, 1010 Wien-City,  
po, út, st 14:00-16:00, čt 9:00-11:00,  
tel. 533 58 34, fax 533 58 34 16

**MUDr. Ilona Polzer, roz. Bartošková**  
choroby oční a optometrické (Wahlarzt),  
Wiener Neudorf, Schillerstr. 26, NÖ  
po, út 9-12, po + st 17-19 hod.  
a po dohodě (i sobota dopoledne možná)  
Tel.: 02236-496 93, v akutních přípa-  
dech mimo orde. hod.: 0660-3470374,  
www.gesundeaugen.at

**MUDr. Georg Sojka**  
neurolog a psychoterapeut,  
Apostelgasse 25-27 (ve dvoře vpravo),  
Wien 1030,  
tel. 0664/214 01 63, termín po dohodě

**MUDr. Zdenka Gabriel Weiss**  
odborná ortopedka, též dětská,  
Pilgramgasse 10, Wien 5,  
tel. 58 74 460

**Dr. med. Lenka Widner**  
odborná dětská lékařka, alle Kassen,  
po 9-14, út 14-19, čt 8:30-12:30 a 14-16,  
pá 8:30-12:30, jindy po dohodě  
Waltenhofengasse 5 / Stiege 2,  
1100 Wien, tel. 01/6880448,  
e-mail: lenka.widner@gmx.at

**VÝSTAVY A PŘEHLÍDKY:****12. 09. – 05. 10. výstava:****Atelier New Work und Svatopluk Sládeček:****Figurative Architektur für Anfänger**

www.newwork.cz

Vernissage 11. 9. 19:00

České centrum, Herrngasse 17, 1010 Wien

Vstup volný

**09. 10. 19:00 výstava:****Oslava 20. let trvání Nachtasyly,****fotovýstava: Jan Eliáš**

Tagasyl, Stumpergasse 53-55, 1060 Wien

Vstup volný

**22:00 koncert:****Vlasta Třešňák & Band**

Nachtasyl, Stumpergasse 53-55, 1060 Wien

Tel.: 01/ 596 99 77

**12.-31. 10. výstava:****SYMBIO Design**

Im Rahmen der Blickfang 07 und der Eröffnungsvernissage im Tschechischen Kulturzentrum Wien präsentieren SYMBIO Design ein breites Sortiment an Lautsprecherkompositionen – etwa den schon bekannten ALFA, aber auch Neuheiten wie BETA und EGGO (Surroundsysteme und Subwoofer).

SYMBIO besticht hierbei wie gewohnt durch Originalität und Konzept seiner Arbeiten, ohne jedoch die Funktionalität und technische Qualität außer acht zu lassen. Die Interpretationen sind ein Muss für Ästheten und Audiophile, die Wert auf Klang und Optik legen. Komplettiert werden die Arbeiten durch das akustische Objekt WOLKE (Oblak), entworfen und designt von Anna Hanzalová. Jerry Koza stellt hierzu seine Sitzgelegenheiten und Möbelentwürfe vor – PURZELBAUM (Kotrmelec) und FAULPELZ (Lenoch). Meisterstücke!

www.symbiodesign.cz

Tipp: 19.-21. 10. SYMBIO Design im Rahmen der Blickfang '07 im MAK – www.blickfang.com

**Vernisáž 11. 10. 19:00**

České centrum, Herrngasse 17, 1010 Wien

Vstup volný

**JEDNOTLIVÉ AKCE:****09. 09. 17:00 Čaj o páté**

Vlastenecká omladina

Velká klubovna české školy, Sebastianplatz 3, 1030 Wien

**10. 09. 19:30 film Raftáci** (letní teenagerovská komedie, ČR 2006, 104 min., režie: Karel Janák)

Hrají: Vojta Kotek, Jirka Mádl, Milan Šteindler, Veronika Freimanová, Pavla Tomicová, Oldřich Navrátil a další.

Film *Raftáci* je plný smíchu, napětí a trapasů z nečekaných situací. Poslední dovolená s rodiči na vodě, při které kluci zažívají akce, u kterých by rodiče vůbec být neměli. Raftáci jsou komedie pro teenagery, ale svoje si v něm najde i generace jejich rodičů, kterým se po bezstarostnosti prvních lásek už jen stýská.

Anglické titulky, změna vyhrazena.

Velvyslanectví ČR, Penzinger Str. 11-13, 1140 Wien

**14. 09. 19:00 Vzpomínkový večer u příležitosti 70. výročí úmrtí Tomáše Garrigua Masaryka**

Účinkují: herečka Renata Olárová, houslistka prof. Jelena Špitková, dirigent prof. Ivan Pařík a zpěvačka Mag. Regina Renzová.

Zazní díla skladatelů Antonína Dvořáka, Vítězslava Nováka, Bedřicha Smetany, Mikoláše Schneidera a Eugena Suchoňe.

Renata Olárová přečte vybrané pasáže z přednášky historie prof. Jaroslava Opata *TGM*.

Velvyslanectví ČR, Penzinger Str. 11-13, 1140 Wien

**15. 09. 17:00 Z dějin českých knížat a králů III., Václav IV. a doba husitská**

Akademický spolek a České srdce – ústředí, Slovanská beseda

**17. 09. 19:30 film Účastníci zájezdu**, režie: Jiří Vejdělek  
Anglické titulky.

Velvyslanectví ČR, Penzinger Str. 11-13, 1140 Wien

**18. 09. 17:00-21:00 Prezentace jižní Moravy**

www.jizni-morava.cz

České centrum, Herrngasse 17, 1010 Wien

Vstup volný

**20. 09. 19:30 divadelní představení****Iva Janžurová v autorské komedii Pudl a magnólie**

Divadelní sál školy Komenský, Sebastianplatz 3, 1030 Wien

Objednávky vstupenek:

pořadatel Kontakt-Forum,

Mirka Snaselova, tel. 069919240063

nebo mail: mirka.snasel@chello.at

**26. 09. 19:00 literární pořad:****v rámci Evropského dne jazyků Současná české a slovenské literatura – čtení**

Autoři a autorky: Michal Horecký, Peter Krištúfek, Svetlana Zuchová, Lenka Juráčková, Stanislav Beran, Martin Reiner, František Listopad, Inka Machulková, Jiří Rulík.

Restaurace Böhmerwald – rodina Stuchlíková,

Argentinierstr. 66 / Wiedner Gürtel 20, 1040 Wien

**28. 09. 22:00 koncert:****Fabrika Akustika, duo Oskar Petr** (zpěv a akustická kytara) a **Jitka Vopava** (housle, mandolína, zpěv)

Nachtasyl, Stumpergasse 53-55, 1060 Wien

Tel.: 01/ 596 99 77

**03. 10. 19:00 koncert:****Klavírní koncert Lukáše Klánského**

Lukáš Klánský (\*1989) hraje na klavír od svých pěti let, zúčastňuje se pravidelně nejruznějších soutěží. Již potřetí vyhrál soutěž Prague Junior Note. Ve Vídni provede díla skladatelů J. S. Bacha, L. van Beethovena, F. Chopina a S. Prokofjeva.

Velvyslanectví ČR, Penzinger Straře 11-13, 1140 Wien

Vstup volný

## Od Vltavy na břehy Douro... (pokračování)

Elisabeth Burmester

### Čtvrtá pražská generace

Dědictví prvního barona přebírají v krizovém roce 1873 jeho tři synové František (III.), Emanuel a Viktor. Bratři se orientují na směrnice poskytnuté jejich otcem. Přesto se jejich vzájemné vztahy neutvářejí bez komplikací. Emanuel a Viktor opětovně kritizují autokratický vedoucí styl jejich staršího bratra. Trpělivostí a vytrvalostí se podaří překonat těžké časy hospodářské deprese, aniž by podnik byl jediný den bez provozu nebo objednávky.

Mimořádnými sociálními službami, které jsou pro tehdejší dobu příkladné (mimo jiné zaměstnanecký penzijní fond, závodní zdravotní pojištění, zaměstnanecká záložna, výpomocné pojištění pro nezaměstnanost a úrazy), se vyhnuli zaměstnaneckým konfliktům. Roku 1890 uhrazuje firma svým zaměstnancům 1. květen jako placený svátek.

V zájmu zachování a koncentrace rodinného majetku je založena „F. Ringhoffer OHG (Offene Handelsgesellschaft)“,<sup>1</sup> druh rodinného holdingu<sup>2</sup> s rodinnou radou a výkonným orgánem. Rodinná rada je prakticky anticipace správní rady bez vázanosti na zákonné předpisy. Práva a povinnosti společnosti jsou ohraničeny způsobem, který umožňuje vzájemnou účinnou kontrolu. Rodinní příslušníci ženského rodu se společně stát nemohou. Roku 1881 stanovuje rodinná rada rozdělení čistého zisku, podle kterého obdrží František 16 čtyřicetin, Emanuel 14 a Viktor deset. Pod prozíravým vedením tří bratrů se podnik po přechodných potížích dále zvětšuje. Roku 1879 je postaven parní motorový vůz, který takřkajíc představuje první parní kolejový „autobus“. 1891 opouští smíchovské výrobní podniky „Císařský vlak“, kompletní dvorní vlak z osmi tmaozelených vozů pro císařský pár. (Již v letech 1870-72 dodala firma garnituru dvorních vozů pro císaře Františka Josefa a císařovnu Alžbětu.)

Pověst smíchovské továrny, která do 1945 vyrobí více než 170 000 železničních vagónů, dosahuje mezitím až do Ameriky a na Dálný východ. František, Emanuel a Viktor umějí technické vedení svého podniku světit znamenitě kvalifikovaným mužům, které vybírají s neobyčejnou prozíravostí.

Ze všech svědectví o jejich působení vyplývá, jak silný byl sociální smysl, který rodina dokazovala od počátku její průmyslové činnosti stavbou dělnických bytů a škol, vytvořením úrazové, nemocenské a důchodové pokladny a zaměstnáním podnikového lékaře. Zřízeny byly také dělnické knihovny. Již v roce 1854 uvedl František Ringhoffer senior v život tovární nemocenskou pokladnu, roku 1870 dělnické důchodové pojištění. O realizaci „Pokladny na podporu nemocných“ usiloval zejména Vilém Ringhoffer. Každý, kdo začal u Ringhoffera pracovat, se stal členem tohoto zařízení. Zdravotní stav dělníků kontroloval lékař, který továrnu navštěvoval dvakrát v týdnu. Byl také povinen doma navštívit nemocné upoutané na lůžko.

Ringhofferovská podpůrná pokladna měla absolutně mimořádné postavení nejen kvůli výši vkladu jejího majitele, ale také kvůli té okolnosti, že měla na dobu nemoci

statutárně stanovený podpůrný cíl, který byl rozšířen na rodinné příslušníky. Pozůstalým jak aktivních, tak penzionovaných dělníků bylo vyplaceno pohřebné. „Společnost na budování dělnických bytů“ byla založena roku 1869. Co jejich otec jako předvídavý organizátor vytvořil, v tom šéfově firmě věrni jeho principům pokračovali.

Zvláštní svorností vynikal ve firmě vztah mezi národnostmi.

Nepřející každé formě národnostního boje, odešel baron František Ringhoffer roku 1882 veřejně ze „Spolku Němců v Čechách“ stejně jako ze sdružení „Německé Casino“ v Praze. V českém zemském sněmu vystupoval se vši konsekvencí pro toleranci mezi národy a pro porozumění mezi Němci a Čechy. Zásadně odmítal postupy na tlumení vyhrocujícího se jazykového konfliktu vytvořením etnicky ohraničených obvodů jako pokusy o roztržky.

V hospodářském a politickém životě dunajské monarchie připadá bratrům Františkovi a Emanuelovi role, která překonává roli jejich otce. Oba jsou členy českého zemského sněmu a císařem jsou jmenováni celožitovními členy horní sněmovny říšské rady. Na parlamentární úrovni se především zabývají daňově-politickými a národně-ekonomickými problémy. Zvláště naléhavým úkolem je jim nemocenské pojištění dělníků.

Jako zámecký pán na Konopišti je arcivévoda František Ferdinand přímý soused Ringhofferů. Také otec následníka trůnu, arcivévoda Karel Ludvík, a ostatní členové císařského domu jsou hosty v ringhofferovských loveckých revírech.

S rozkvětem podniku se rozrůstá také rodina. Tři bratři a jejich sestra Emilie (Emmy) si berou čtyři sourozence rodiny Klein z Wisenbergu, jejichž vývoj vykazuje celou řadu paralel s Ringhofferovými.

Tchán, svobodný pán Klein z Wisenbergu (1825-1882), nabyt významné zásluhy jako podnikatel ve výstavbě silnic a železnic. Mimo jiné regulací řek, stavbami kanálů a vybudováním železnice na Semmering. Baronizován byl v roce 1872.

Rodina Kleinových vlastní v Sobotíně<sup>3</sup> hutní závod na výrobu železa, je spoluúčastníkem v důlních podnicích a zámkem Loučná nad Desnou<sup>4</sup> disponuje rozsáhlým nemovitým majetkem na Moravě.

František má s Františkou (Fanny) pět dětí, Emanuel s Bedříškou (Friederike alias „Fritzi“) šest. Viktor si později bere svou švagrovou Marii („Mitzi“), vdovu po polním maršálkovi – poručíkovi Karlovi, svobodném pánu z Ludvíku. Z jedenácti ratolestí třetí baronské generace dosáhne osm dospělosti: čtyři děti od Františka – František (IV.) (1874-1940), Leopoldina („Dinka“) (1878-1945), Alfréd (1880-1938) a Johann Baptist (Hans) (1885-1946) – a čtyři děti Emanuela – Leopoldina („Ina“) (1879-1956), Josefína („Josa“) (1882-1922), Bedřich (Friedrich alias Fritz) (1884-1945) a Felix (1891-1954).

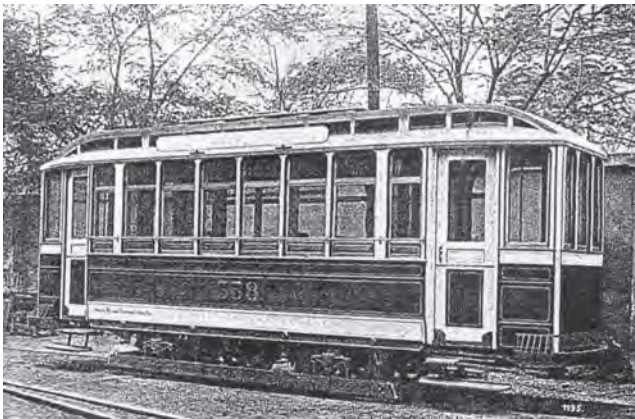
Roku 1900 se berou František (IV.) a Ina. Pro tento velmi blízký příbuzenský sňatek mezi přímým bratrancem

<sup>3</sup> Pozn. překl.: V letech 1852-1883 byl Sobotín (něm. Zöptau) střediskem rakouského železářského průmyslu. Vyčerpanost rudných ložisek a neschopnost konkurovat větším firmám vedla roku 1920 k ukončení výroby železa.

<sup>4</sup> Pozn. překl.: Německý ekvivalent pro zámek Loučná nad Desnou je Wiesenberg.

<sup>1</sup> Pozn. překl.: Otevřená obchodní společnost.

<sup>2</sup> Pozn. překl.: Typ obchodní společnosti, která se kapitálově účastní na jiném podniku a kontroluje jej nebo přímo spravuje.



Římský vůz tramvaje

a sestřenicí je nutný katolický dispens (prominutí zákazu). V roce 1901 přichází na svět Alžběta („Liza“) – pojmenovaná podle roku 1898 zavražděné císařovny – následovaná roku 1902 Františkem (V.). Dinka a Joža se vdávají do české šlechtické rodiny Nádherných z Borutína.

Ženitba druhého syna Františka (III.) čtyřicetiletého Alfréda s Marii-Annou (Marianne), mladší dcerou hraběte Karla Erweina z Nostic-Rieneck, 31. července 1904 na zámku Plan znamená spojení s dvorní společností. Alfrédův tchán je c. k. komoří a tajný rada, dědičný člen horní sněmovny a příbuzný manželky následníka trůnu. Alfréd a Marie mají pět dcer: Marie (narozena 1905), Anna („Annie“) (1907), Leopoldina („Lea“) (1909), Selina (1911) a Kristýna (1918).

Firma prožívá v první dekádě dvacátého století svou třpytnou dobu. Roku 1906 vstupuje do výroby automobilů. Ve spolupráci s Českomoravskou strojní a. s. je založena „Pražská automobilová společnost“, jejíž vozidla obdržela jméno „Praga“.

Když senior rodiny v létě 1909 během svého lázeňského pobytu v lázních Kissingen náhle zemře, dosáhla reputace dynastie Ringhofferů svůj zenit, jak to názorně ukázal ve své zprávě „Pražský večerník“ z 28. července:

„Převoz posmrtných pozůstatků barona Dr. Františka Ringhoffera se přetvořil v tryznu, jakou Praha dosud neviděla. Smuteční pochod nabízel impozantní pohled v důsledku masové účasti doslova všech vrstev obyvatelstva. Tím se mimořádná váženost, jíž se skonaný těšil v důsledku svého vysokého společenského postavení, svého průmyslového významu a svého kavalířského smýšlení a laskavosti, nabyla na významu. Mezi smutečními hosty byl v zastoupení arcivévodý Františka Ferdinanda komoří hrabě Gudenus, ministerský předseda v. v. hrabě Thun, kníže Lobkovic, dědičný princ Karel Schwarzenberg, hrabata Oswald Thun a Carl-Erwein Nostic-Rieneck, jakož i bezmála veškerá zbývající v Praze dlící šlechta. Obyvatelstvo stvrdilo svou účastí tíži ztráty, kterou tisíce předčasným odchodem šlechtěného muže utrpěly.“

František (III.) byl pohřben vedle svých rodičů v okázalé rodinné hrobce v Kamenici, která byla dokončena roku 1896. V mauzoleu na okraji háje, které poskytuje místo pro 36 sarkofágů, vyniká monumentální bronzový kříž zhotovený Josefem Myslbekem. Na vypodobnění ukřižovaného v životní velikosti pracoval umělec více než tři léta. O Myslbekově *Kristovi na kříži*, který byl v Paříži oceněn několika cenami, řekl geniální francouzský sochař Auguste Rodin: „Dosud nikdo na světě nestvořil Vykupitele lépe.“

Objem a kapitálová potřeba Ringhofferových dílen postupně roste a změna Vagónky a strojní továrny na právní formu akciové společnosti se v roce 1911 stává potřebnou. Většina akcií zůstává v rukou rodiny: tři synové Františka (III.), který před dvěma lety zemřel, přebírají vedoucí pozice, František (IV.) jako prezident správní rady, Hanuš jako generální ředitel a Alfréd na čelném místě prodejní správy.

Ve válečných letech 1914-18 jsou přinášeny nejvyšší výkony. Počet dodaných vagónů (bez tramvajů) přesahuje ročně 6 000. Množství speciálních vozidel jako sanitky, polní kuchyně aj. není znám.

Z pěti mužských reprezentantů třetí baronské generace se čtyři zúčastní války jako vysoce vyznamenaní císařští důstojníci bez zranění, která by stála za zmínku, nebo aby se dostali do zajetí: Alfréd v hodnosti kapitána; Fritz bojuje v hodnosti rytmistra 2. pluku císařských myslivců na tyrolské frontě; Hans (Hanuš) jako nadporučík 13. pluku dragounů; Felix jako mladší poručík v jednom praporu pevnostního dělostřelectva.

V září 1916, několik týdnů před smrtí císaře Františka Josefa, se ve vídeňském augustiniánském kostele koná sňatek Fritze s Alinou ze Seybalu (\*1891). „Lina“, vřele oslavovaná kráska, je jedinou dcerou roku 1915 zemřelého velkopřemyslníka a bankéře Pavla ze Seybalu a z matčiny strany z Porýní pocházející rodiny Schoellerových.

Rozdělením staré monarchie se Ringhofferovci stanou československými občany. Duševně je pro ně obtížné smířit se s novými politickými poměry. Nicméně rodina dokazuje svou přizpůsobivost na změněné danosti a „uhájí své přiměřené místo v malém kruhu velkých průmyslových magnátů“, jak to vyjádřil historik Seibt.

Produkce vagónky jde v prvních poválečných letech prudce dolů. Pouze 393 vagónů opouští roku 1923 smíchovské dílny. V tomto roce je také k Ringhofferovým dílnám připojena moravská vagónka v Kopřivnici, která do té doby patřila skupině Rothschild-Gutman a již od roku 1897 vyráběla automobily. Z původní „Kopřivnické autovýrobní tovární společnosti“ vznikají Tatra závody, v nichž talentovaný konstruktér Jan Ledvinka vytváří první proudové auto s vzadu umístěným motorem. Ledvinkovy ideje přejímá řada autovýrobců. S ním postoupí továrna mezi technickou avantgardu.

Po převzetí moravsko-slezských továren na vozidla ve Studéncích<sup>5</sup> následuje roku 1935 kompletní fúze Tatra závodů s koncernem Ringhoffer. Ze 120 000 akcií Ringhofferových Tatra závodů (RTW Ringhoffer-Tatra-Werke) a. s. vlastní Ringhofferova otevřená obchodní společnost a rodinné seskupení 85 000 kusů. Ringhofferovská Tatrovka nevyrobí jen nákladní a osobní automobily, železniční motorové vozy, vagóny veškerého druhu a tramvaje, nýbrž také výkonná sportovní a jednomístná závodní auta.

Nakonec se odvažují začít i stavbu letadel, o níž tehdejší tisk spekoval, že by se Ringhofferům mohla stát osudnou. „Jak jsme se doslechli, chce rodina Ringhofferů opustit Prahu v důsledku pracovní přetíženosti“ napsaly v roce 1932 *Pražské pondělní noviny* bez udání zdroje a dodávají: „Jestliže rodina skutečně opustí Prahu a Evropu vůbec, bude naše město o jednu část skutečného patriciátu chud-

<sup>5</sup> Pozn. překl.: Německy Stauding, okres Nový Jičín.





Správní budova, Smíchov, Kartouzská g, v roce 1927

ší.“ Ve skutečnosti nikoho ani nenapadlo se z průmyslové činnosti stáhnout nebo dokonce emigrovat.

Jako poslední mužský exponent druhé baronské generace umírá pětasedmdesátiletý Emanuel v srpnu 1923 na zámku Kamenice. Rok předtím se jeho dcera Joža Nádherná a jeho mladší bratr Viktor rozvedli. Bývalému členovi horní komory zaniklé monarchie je ze všech stran vzdávána chvála. Také špičky Československé republiky oceňují jeho chytrost a odbornost, stejně jako jeho přímost a jeho vlídný postoj ke kompromisům. Emanuel se především koncentroval na vybudování průmyslové zemědělské výroby. Po roce 1918 došlo v agrární oblasti k hlubokým opatřením. V důsledku pozemkové reformy, nových zákonů o daních z majetku a vysokých daňových břemen musela rodina strpět citelné ztráty na majetku. Nicméně pivovarná a lihový průmysl se vyvíjel pozitivně. Popovický pivovar, nosný sloup Ringhofferovy otevřené obchodní společnosti, zažije jako třetí největší v zemi v meziválečném období mocný rozmach.

Ačkoli se obchodní situace venkovských statků v žádném případě nevyvíjela příznivě, prokazuje Emanuelův syn Felix svou kompetenci nevšední angažovaností a do detailu jdoucím osobním hospodářským vedením.

Roku 1925 vstupuje rodina do dalších hospodářských vazeb s vysokou šlechtou: o svých jmeninách, 19. listopadu, se vdává Líza, dcera Františka (IV.) a Iny a společná vnučka bratrů Františka (III.) a Emanuela (II.), za hraběte Rudolfa („Rezső“) Serenyi z Kis-Sereny z maďarského velmožného rodu. Rudolf je nejmladší syn dřívějšího zemského hejtmana na Moravě a dědičného člena horní sněmovny hraběte Otty Serenyiho a vlastní rozsáhlé pozemky na Slovensku. Pár má tři syny: František Gabriel (narozen 1927), Jan Karel (1928) a Antonín Johan (1938).

Okázalá svatba se má na dlouhou dobu stát poslední veselou rodinnou událostí. V následujících letech se totiž



řetěz zkoušek a osudných ran netrhne. V létě 1929 utrpí smrtelný úraz Jožino jedině dítě Josef Emanuel („Seppi“) svobodný pán Nádherný z Borutína – po ztrátě matky polosirotek. 23letý Emanuelův vnuk se na jednom výletě zřítí do hlubin v Adršpašských skalách. V roce 1932 ztrácí Alfréd svou nejstarší dceru Marii, která trpěla tuberkulózou. Vydechla ve svých 26 letech ve Švýcarsku, kde marně hledala uzdravení. Roku 1936 musí Dinka oplakávat smrt svého 32letého syna Johana („Hanno“) Nepomuka Nádherného. Roku 1937 v 35 letech umírá František (V.), syn Františka (IV.) a Iny, na operačním stole. Obtížná operace nemocných ledvin se nezdařila navzdory tomu, že byla provedena renomovanými kapacitami. Stalo se tak osm měsíců po sňatku s 21letou Marií Karolínou („Mariška“), baronkou Nádhernou z Borutína, přímou sestřenicí Josefa Emanuela Nádherného.

Po jeho smrti existuje pouze jediný mužský nositel čtvrté generace: roku 1919 narozený syn Františka („Fritz“) a Liny, Ferdinand Václav. Po rozchodu svých rodičů byl vychováván ve vídeňském Theresianu a ve švýcarských internátech. Letní prázdniny trávívá v Kamenici u babičky Fritzovi (umírá 1936) a strýce Felixe, který řídí pivovar a zemědělský průmysl. Emanuelův nejstarší syn Fritz, kterému musela být po automobilové nehodě amputována noha, se vymkl očekávání, jež v něj vkládala rodina a z firmy vystoupil, aby jako „privatier“<sup>6</sup> povětšinou žil v Meranu.

Na jaře 1938 podléhá Alfréd ve věku 58 let zákeřné rakovině. Se ztrátou své dcery Marie se duševně nikdy nevyrovnal. Pro jeho 85letou matku Fanny je Alfrédova smrt těžkou ranou. Umírá roku 1940 několik měsíců po svém nejstarším synovi Františkovi, který se sám z předčasného odchodu svého jediného syna nevzpamatoval. František (IV.), v Praze mimořádně oblíbený, se ve svém volném čase věnoval golfu. Byl zakladatelem a dlouhodobým prezidentem Pražského golfového svazu.

Poněvadž ženy rodiny se nemohly stát obchodními společníci, stojí pouze oba svobodní a bezdětní bratraci Hanuš a Felix na vrcholu koncernu, jemuž mezitím hrozí dostat se mezi mlýnské kameny politiky.

Triumfální vítězství národních socialistů v Německu pozvedlo tmavé mraky. Ringhofferovy závody se zapletly do osudného mezistátního sporu. Když se rýsuje konečná podoba Volkswagenu VW Ferdinanda Porscheho, ukazuje se, že VW koncept porušuje rozhodující patenty Tatry.

<sup>6</sup> Privatier – soukromník, z fr.



Dělnická kolonie „Mrázovka“ na Smíchově

Při své osobní návštěvě Berlínské výstavy automobilů v roce 1936 je Hitler osobně upozorněn na konfliktní situaci, jež by vznikla zahájením výroby automobilu Volkswagen.

Praha bezúspěšně intervenuje proti „Německé pracovní frontě“,<sup>7</sup> která převzala výrobu tzv. „KdF<sup>8</sup>-auta“. Poněvadž právní stav mezi Německem a Československem neumožňuje soudní postup, byla u Haagského mezinárodního soudu podána žaloba.

Vpád německé branné moci, aby po Mnichovské smlouvě koncem září 1938 převzala severní Čechy, je pro Kopřivnici katastrofou v tom, že areál Tatra továrny je po svévolném vytyčení hranic rozříznut. Stroje se zastavily, kontakty k pražskému generálnímu ředitelství jsou přerušeny. Ringhofferovci jsou vystaveni pěstnímu právu. Jako „protislužba“ za přeložení hranice ve smyslu Tatry musí být patentní žaloba proti Volkswagenu odvolána. Koncem listopadu 1938 je korektura hranice provedena, částečné obsazení kopřivnické fabriky ukončeno. Po osmi týdnech nucené přestávky naskočil opět původní pracovní rytmus.

V březnu 1939 rozbíjí Hitler definitivně Československo, jehož ekonomický potenciál a vysoce rozvinutý průmysl vyvolal silné německé choutky. „Výnosem vůdce a říšského kancléře o protektorátu Čechy a Morava“ ze 16. března se z „národně německého obyvatelstva“ stávají němečtí říšští občané. „Pro ně také platí ustanovení na ochranu německé krve a německé cti.“ Pod nadpisem „Tatrovácké závody jsou německé“ prohlásil nacistický tisk, že na koncernu se nepodílí žádný český kapitál a „hlavní akcionář baron Ringhoffer je starý sudetoněmecký bojovník“. Ovšem pravda vypadá zcela jinak. Vzhledem ke svému exponovanému postavení v československém státě se Hanuš stal terčem útoků německých nacionálních kruhů, v jejichž očích byl jako „kosmopolit a přítel Čechů“ podezřelý, ačkoliv dal k dispozici velké sumy německy mluvícím kulturním zařízením jako Německému divadlu v Praze.

Poněvadž byl členem správní rady československé Národní banky a vykonával také funkci viceguvernéra, nesly bankovky i jeho podpis s českým jménem „Hanuš“, což se mu z německé nacionální strany velmi zaslíbilo. Jak jeho kontakty k české vedoucí elitě a k židovské finanční aristo-

<sup>7</sup> Pozn. překl.: Tzv. „Deutsche Arbeitsfront“. Nacistické hnutí násilím sjednotilo zaměstnance a zaměstnavatele do Německé pracovní fronty.

<sup>8</sup> Pozn. překl.: KdF je zkratka pro „Kraft durch Freude“, volně přeloženo „K síle radosti“, což byla zájmová organizace Německé pracovní fronty. KdF-auta byla 1939 prototypem Volkswagenu. Konstruktorem byl Ferdinand Porsche. Je ironií osudu, že český automobilový průmysl byl po 1989 „předán“ konkurenčním firmám. Škoda Volkswagenu a Tatra americké společnosti Knox.

kracii, tak jeho přátelská spojení s rozhodujícími průmyslníky a bankéři (jako baron Eugen Schneider a Maurice Hottinger, hrabata Charles de Boissieu a Pierre de Cosse-Brissac nebo Jacques de Neufelize) byly rovněž známy.

Roku 1936 uzavřely závody Tatra a Škoda smlouvu s francouzským automobilovým syndikátem. Hanuš byl rytířem francouzského řádu čestné legie. Od roku 1929 byl honorárním generálním konzulem Norska v Praze. Nutnost aranžovat se s nacistickými despoty vystavuje Hanuše neustálému tlaku a pokusům o vydírání. Opakovaně ukázal, jak málo si cení zdůrazňování nacionálního pojetí a naopak se pokouší vyhnout všem pocitům zatrpklosti. Pro něho má záchrana firmy přece absolutní prioritu. Přátelství s bývalým německým říšským zahraničním ministrem Konstantinem svobodným pánem von Neurath, který byl jmenován „říšským protektorem“, se ukázalo být velmi užitečné. Kontakty sjednal německý špičkový diplomat Leopold von Hoesch, který zemřel roku 1936 (naposledy velvyslanec v Londýně), přímý bratranec Liny Ringhoffer-Seybel. S Neurathovou pomocí se Hanušovi konečně podaří, že je nacisty akceptován.

Začlenění Ringhofferova koncernu do „Říšských továren Hermanna Göringa“ Hanuš ještě zabránil, nikoli ale nařízenému zastavení výroby osobních automobilů. Zakázána je výroba malé populární Tatry. Porscheho „Volkswagen“ se mu příliš podobal a malá Tatra měla podle vůle despotů jako konkurující značka zmizet z autosalónů.<sup>9</sup> Naproti tomu produkce nákladních automobilů běží na plné obrátky pro válečná nasazení v severní Africe a Rusku.

V roce 1942 je vysoce postavený ekonomický funkcionář NSDAP Karl Rasche – pozdější obžalovaný v norimberských procesech válečných zločinů – prezidentem správní rady Ringhofferových Tatra továren, do níž byli vysláni dva další němečtí nacionální socialisté (Bernhard Adolf a Reinhold svobodný pán z Lüdighausenu). Rasche přichází jako zástupce Drážďanské banky,<sup>10</sup> hlavní banky Göringovy továrny, kterou roku 1939 převzala skupina BEBCA<sup>11</sup> (původně Česká Escompte Banka) a zajistila si rozhodující vliv v Živnobance (Živnostenská banka). K správní radě náleží čtyři členové rodiny (vedle Hanuše a Felixe manželé Dinky a Lizy, Erwin Nadherny a Rudolf Serenyi). Díky Neurathovu vlivu obdrželi dva posledně jmenovaní německou státní příslušnost. Ale Erwinův syn Erwin jr. („Ervínek“) ji odmítá, hlásí se jako Čech a volí protektorátní státní občanství. Neurathovo uvolnění v září 1941 a neomezená moc Reinharda Heydricha, na kterého byl v květnu 1942 spáchán v Praze atentát, způsobuje radikální zos-  
tření německé okupační politiky.\*

(Dokončení v příštím čísle)

<sup>9</sup> Pozn. překl.: Co se nepodařilo fašistům, to se povedlo současnému kapitalismu. Automobil Tatra je veřejně prezentován jako auto komunistů, což neodpovídá historické skutečnosti.

<sup>10</sup> Pozn. překl.: Německy Dresdner Bank. Během války se Dresdner Bank v koncentračních táborech podílela na krádežích drahých kovů a kamenů vězňům.

<sup>11</sup> Pozn. překl.: BEBCA = Böhmische Escompte Bank und Creditanstalt. Po Pražském povstání roku 1945 se hlavní sídlo banky stalo hlavním sídlem české sociálně demokratické strany.

\* S laskavým svolením Lic. phil. Emanuela Josefa Ringhofferova přeložil Dr. Mag. Igor Tureček. Překladatel děkuje E. J. Ringhofferovi a Ludmile Řehákové za vysvětlení a doplnění při překládání textu.

**03.-05. 10. Literatura:****Hausbesuch**

In Kooperation mit dem „Steirischen Herbst“ initiierte das Literaturhaus Graz das Projekt „Hausbesuch“, das schlicht und einfach die Möglichkeit bietet, einen Autor oder eine Autorin einen Abend lang mit einer privaten Lesung bei sich zu Gast zu haben. Unter anderem mit dem tschechisch-österreichischen Autor Michael Stavaric, Barbara Frischmuth, Daniel Glattauer, Raoul Schrott und Marlene Streeruwitz.

Abschlussfest am 5. 10. um 19:30 Uhr im Literaturhaus Graz, Elisabethstrasse 30, 8010 Graz

**08. 10. 19:30 film *Horem pádem* (ČR 2004, režie Jan Hřebejk, scénář Petr Jarchovský)**

Mozaikovitost příběhů a postav je v Hřebejkově výpovědi odrazem vnímání českého životního prostoru. *Horem pádem* je vyprávění o současnosti, nemá klasický příběh, který vrcholí, až vyvrcholí – a okupanti, proti nimž by se mohl národ zase jakž takž sjednotit, jako by chyběli.

Anglické titulky, změna vyhrazena

Velvyslanectví ČR, Penzinger Str. 11-13, 1140 Wien

**08. 10. 19:00 literární pořad:****Václav Havel, *Zahradní slavnost* (Erste Wiener Lesetheater)**

Čtou: Jakub Kavín, Alexander Marcks, Vera Schwarz, Klaus Uhlech

České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

Vstup volný

**9. 10. 19:00 literární pořad:*****Gegensprachen des Daseins – Literarische Moderne in Tschechien***

Ludvík Kundera präsentiert und intoniert Texte aus dem deutschsprachigen Auswahlband »el do RA DA(da)« – zweisprachige Lesung. Einleitung und Gesprächsmoderation: Thomas Rothschild.

Der Dichter zählt zu den bedeutendsten tschechischen Autoren der Gegenwart, er ist einer der wichtigsten Übersetzer aus dem Tschechischen und dem Deutschen (u. a. Kubin, Huchel, Brecht, Kunze, Trakl, Heine, Celan, Arp, Benn, Rilke, Morgenstern), Collagist und graphischer Künstler. Ludvík Kundera wird auch als Vertreter einer vergessenen erzählerischen Moderne erfahrbar, die nach 1945 aus ideologischen Gründen keine Gelegenheit mehr zur Entfaltung bekam.

Alte Schmiede, Schönlaterngasse 9, 1010 Wien. Vstup volný.

**13. 10. 17:00 posezení při cimbálce:****hraje cimbálová muzika Lišňáci**

Akademický spolek a České srdce – ústředí, Slovanská beseda

**14. 10. 17:00 Čaj o páté**

Vlastenecká omladina

Velká klubovna české školy, Sebastianplatz 3, 1030 Wien

**16. 10. 19:00 koncert:****Marta Vávřová a Petr Vašíček: *Český rok v lidových písničkách a zvyčích***

Klavierfabrik Wendl, Kaiser Str. 10, Wien 7

**17. 10. 20:00 koncert:****Marta Vávřová a Petr Vašíček: *Český rok v lidových písničkách a zvyčích***

Theater Brett, Münzwardeingasse, Mitteleuropäisches Theaterfestival, Wien 6

**19. 10. koncert:****Marta Vávřová a Petr Vašíček: *Český rok v lidových písničkách a zvyčích***

Česká škola Komenský, Sebastianplatz 3, Wien 3

info: www.marta-angela.eu

**20. 10. Moravské hody Sokola XII/XV****23. 10. 19:30 Literatura:*****Dialog der Nachbarländer***

Der tschechisch-österreichische Autor Michael Stavaric liest mit weiteren Autorenkollegen – mit anschließender Diskussion im Landestheater Niederösterreich.

<http://www.landestheater.net/spielzeit-07-08/blaetterwirbel>

**11. 11. 17:00 Čaj o páté**

Vlastenecká omladina

Velká klubovna české školy, Sebastianplatz 3, 1030 Wien

Program **Slovenského inštitútu** nájdete na:

[www.sivieden.mfa.sk](http://www.sivieden.mfa.sk)

Slovenský inštitút, 1010 Wien, Wipplingerstr. 24-26  
tel.: 535 057

Program **Rakúsko-slovenského kultúrneho spolku** nájdete na:

[www.slovaci.at](http://www.slovaci.at)

**Divadlo Brett**

út – so, 20:00

Münzwardeingasse 2, 1060 Wien

tel.: 587 06 63, fax: 586 91 55

[theaterbrett@eunet.at](mailto:theaterbrett@eunet.at)

[www.theaterbrett.at](http://www.theaterbrett.at)

Informace o dalších kulturních akcích naleznete v oddílech *Oznámení a Z české a slovenské Vídně a okolí*.

**Vídeňské české a slovenské programy v rádiu**

Na středních vlnách 1476 české a slovenské pořady denně 19:05-19:30.

**České vysílání:**

stanice Dráták v pondělí, opakování ve středu, v pátek *Zvídavý mikrofon* v jazycích českém i německém.

**Slovenské vysílání:**

střídavě vždy ve čtvrtek vysílání stanic Špongia nebo Dia:Tón, opakování každé úterý.

Všechny texty si můžete přečíst a zároveň i poslechnout na internetové stránce:

<http://volksgruppen.orf.at/austria/de/program/program.htm>

Redakce upozorňuje, že neodpovídá za změny termínů pořadů jiných organizací a institucí ani za úplnost kalendária.

**Nezapomeňte nahlásit případnou změnu adresy!**

#### Impressum

KULTURNÍ KLUB. Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku  
Majitel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku  
Vydavatel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku (ing. Helena Basler),  
Schlüsselgasse 18, 1080 Wien  
Sazba: KLP – Koniasch Latin Press, Praha  
Tisk: Tiskárna Sládek, Znojmo

KULTURNÍ KLUB. Informationszeitschrift der Tschechen und Slowaken  
in Österreich

Medieninhaber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich  
Herausgeber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich  
(Ing. Helena Basler), Schlüsselgasse 18, 1080 Wien  
Verlagsort: 1080 Wien  
Hersteller und Herstellungsort: KLP – Koniasch Latin Press, Praha &  
Tiskárna Sládek, Znojmo, Tschechische Republik  
Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung

Redakce: Schlüsselgasse 18, 1080 Wien,  
mobil (od 10:00): 0043-0-664 97 33 764, fax: 0043-1-79 88 454  
e-mail: [info@kulturklub.at](mailto:info@kulturklub.at), [www.kulturklub.at](http://www.kulturklub.at)

Vedoucí redaktorka: Ing. Helena Basler

Zástupkyně vedoucí redaktorky: Mag. Dr. Marie Brandeis

Redakce: Mag. Pavlína Böhmová (překladatelka)  
Anna Křivanová (asistentka)

Technická redakce: František Písařík

Redakční kruh: Dipl. Ing. Alexej Bálek, Jan Brabenec, Dr. Martin Franc,  
Dr. Karel Helmich, P. Dr. Jan Horák, Ludvík Kavín, Dr. Jan Kahuda,  
manželé Kalinovi, Jindřich Lion, Dr. Michael Lion, Dr. Marta Marková,  
Petr Pastrňák, Mag. P. J. N. Popov, Andrea Ozábalová,  
Dr. Květa Ozábalová, Mgr. Helena Stejskalová, Nela Štěrbová,  
Dagmar Vaněčková, Mgr. Tomáš Vaněk, Marie Woodhams,  
ing. Jiří Zajíček, Peter Žaloudek

Fotografové: Richard Basler, Vladimír Čevela, Kurt Mattola, Eva Zemanová

Distribuce – Rakousko: Nela Štěrbová, Libuše Foltinová

## „Zum Franz“

Böhmisch-Mährisches  
Spezialitätenrestaurant

Öffnungszeiten:

Mo-So: 11.00 Uhr - 23.00 Uhr



Dornbacher Straße 103  
A-1170 Wien

\*\*\*

Tel/Fax: 01/481 46 28

Mobil: 0660 761 34 92

0660 590 99 14

[www.zumfranz.at](http://www.zumfranz.at)  
[office@zumfranz.at](mailto:office@zumfranz.at)